

276100
III
17-12 526
1938

ЖУРНАЛ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ.
1938
РІК XIX. КВІТЕНЬ Ч. 4.
„ŚWIT DYTNY”
Lwów, Złamorowicza, 2.

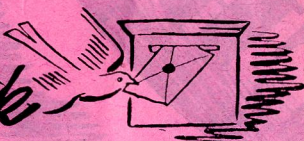

В день СВІТЛОГО ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО
посилаю своїм любим Читачкам і Читачам сердешні побажання
щастя й гаразду! Веселих та щасливих Свят!

„СВІТИК“

*Пиши до нас
листочок*

ВП. М. К. Головінська в Зарваниці: Обидва оповідання: «Впертюшка» і «Покarana гордість» отримали і щиро дякуємо. Скоро помістимо, бо цікаві. Щодо «Горбатенької Марусі» — то ніхто не може казати, що «мамця эле написала», бо річ гарна, тільки ми перервали, щоб урізноманітнити журналік іншим оповіданням. Ішов «Павлусь» і ще йде «Васильків рік», а потім будемо далі містити «Горбатеньку Марусю».

Галя Лавриченко в Кармен дель Парана (Парагвай): Напиши, чи дістала всі числа газетки. Передплату за цілий рік 1938 прислав п. А. К. з Попівців на Волині. Дуже буду радіти, як заохотиш всі свої ровесниці на кольонії Фром, щоб мене читали. Людку Піляйвну поздорови від мене! — А пиши багато-багато!

Маруся Теременич в Беріссо (Аргентина): Пані Федуня Лесишак зо Збіюва подала мені Твою адресу і поручила посилати «СВІТИКА». Це припоручення виконую. Напиши мені, як подобається Тобі газетка? Я дуже цікавий це знати. Покажи газетку всім своїм ровесницям у тій місцевості, де проживаєш — то може вони також схочуть щоб «СВІТИК» і до них приходив. Здоровлю Тебе сердешно!

Юрко Полішук над Бугом: Дякую Тобі, любий Юрчику, за пам'ять. Подякуй від мене за поздоровлення Мамусі, Таткови, сестричкам і братчикова. — Сценка «В Мамин День» коштує 80 сот. а пересилка коштує 15 сот. Подай мені адреси всіх своїх ровесників, а я пішлю їм оказові числа газетки. Може знаєш які бідні діти з сіл, що хотілиб читати «СВІТИКА» — то напиши мені про них і подай їх адреси, а я пішлю їм по кілька чисел газетки, щоб і вони мали на Великодні Свята що читати. Гаразд, любий Друже!

ПЕРШІ СПРОБИ НАШИХ ЧИТАЧІВ.

Під один прапор!

Молодь, хлопці і дівчата,
Ті з Поділля, і гуцули,
Бойки, лемки й волиняки, —
Щоб усі ви ось що чули:

Нас багато мільонів
Таких школярів маленьких,
Вірних дітей українських,
Хлопців і дівчат чемненьких.

Всі разом ми поєднаємось
Під прапором «Світ Дитини»,
З того буде для нас користь
І для нашої родини.

Кожний хлопець і дівчина
Хай читає «Світ Дитини»,
Я його також читаю, —
Рано, ввечір, що години.

Як будемо усі пильно
Й щиро «Світик» наш читати,
То напевно станем сильні
І в знання будем багаті.

Я вже кінчу. Будьте з Богом
І молитесь за край рідний,
За свій нарід, бо так робить
І гуцулик, — друг Ваш гідний. —

Іван Лазечко.

з Підліснева к. Микуличина.

„ТО-П“

МЕХАНІЧНА ФАБРИКА
ПАПЕРОВОГО ОПАКУВАННЯ

СКЛАД ПАПЕРУ

Властителі: М. Атаманюк і С. Мурин

Львів, ул. Городецька, 36.
Телефон: 283-67.

Кожна інтелігентна українська родина в краю і закордоном постійно передилачує і читає:

„РІДНУ ШКОЛУ“

ілюстрований двотижневик який вже 7 літ виходить у Львові.

Умови передплати:

квартально 3 зл.

річно 10 зл.

Для закордону 2½ долара річно.

Жадайте оказових чисел!

Адреса Редакції й Адміністрації:

Львів, ул. Сикстуська ч. 46.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ

„СВІТА ДИТИНИ“

Ціла сторінка (125 × 200 mm) 100 зл.

Пів сторінки . (125 × 95 mm) 60 „

Чверть сторінки (60 × 95 mm) 30 „

Осьма часть ст. (60 × 45 mm) 15 „

При піврічних і річних анонсах
відповідна знижка.

Читачки!

Скажіть своїм Мамусям, що вже надійшли нові журнали футер на рік 1939 — до української фірми:

Юліян Глушевський

Львів, площа Капітульна 3.

(Всякі роботи кушвірські по кінець травня 1938 року виконується з 40% знижкою).

ВАЖНЕ для ГОСПОДИНЬ!

Тямте, що де порошок „АРОЗА“
Дають до печива —

Там на СВЯТА вся родина
Весела й щаслива!

Тому купуйте всі порошок до
печива лиш фірми „АРОЗА“!

ПЕЧАТКИ

для Урядів парохіяльних
Шкіл, Читалень, Коопе-
ратив і всяких Товариств
виконує найдешевше і най-
солідніше одинокє україн-
ське ритівниче заведення

ВОЛОДИМИР ЯРОШ

ЛЬВІВ, СЕНКЕВИЧА 3.

(біля готелю „Жоржа“)

Нові пригоди

ЮРЧИКА КУЧЕРЯВОГО

80-СТ. ДРУКУ — 78-ОБРАЗКІВ

СВЯЧЕНЕ

3 „МАСЛОСОЮЗУ“

Йде Великдень! Всі підемо
Пасочку собі святити —
Треба пасочку і бабку
Писанками прикрасити...

Та крім пасочки і бабки —
Знає кожна душа щира —
До свяченого належить:
Грудка МАСЛА — грудка СИРА!

А найліпший сир і масло —
Це вже знаєм, любі друзі,
Купимо собі на Свята
Тільки де? — В „МАСЛОСОЮЗІ“!

Виробів: „МАСЛОСОЮЗУ“
домагайтеся всюди!

паста
ЕЛЕГАНТ

Навіть мурин на Великдень
Чистить взуття „ЕЛЕГАНТОМ“
І радіє — бо той чобіт
Видаєсь йому... брилянтом!

ФОТОПЛЯСТИКОН „ŚWIATOWID“ Львів, — Пасаж Гавсмана 7.
Висвітлює прегарні краєвиди з цілого світа. Вступ для молоді 10 сот. для старших 20 сот.

Де купиш найліпше?

Варт СОРОЧКУ гарну мати —
Кожний тее знає,
Сорочки прегарні ДУМИН
Все на складі має.

Гарні, міцні і дешеві —
Це знає й дитина —
В ДУМИНА сорочку купиш
Для батька і сина!

Е. ДУМИН, Львів,
ул. Коперника 4.

ДІТОЧКИ!

Подивіться — чи свічка, яку мама
купила, має вдовині витоплений знак:

„КЕРОС“

бо лиш свічки, вироблені в най-
більшій українській фабриці
свічок — мають той знак!

На ВЕЛИКОДНІ СВЯТА
кунують всі лиш свічки „КЕРОС“!

СЛАВКО КАЖЕ: МУШУ КОЛИСЬ СЛАВНИМ КУПЦЕМ СТАТИ,
СКЛЕП ВЕЛИКИЙ Я ВІДЧИНЮ — ВУДУ ТОРГУВАТИ!
І Славко стане купцем напевно — бо його батько вже тепер
складає на його ТОРГОВЕЛЬНІ СТУДІЇ потрібні гроші
в **ЗЕМЕЛЬНІМ БАНКУ ГІПОТЕЧНІМ**
у ЛЬВОВІ, вул. СЛОВАЦЬКОГО, 14.

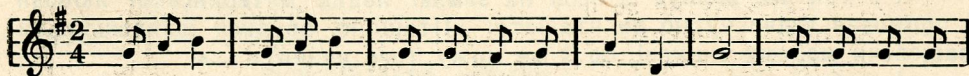
Веснянка.

1. Ой, це хто, ой, це хто
Станув під віконечком?
Кажуть люди, що весна,
[що весна,
Разом з жайвороночком.
Ой, ти, люба весно,
Що ти нам принесла?
Дзвонять в небі дзвонички.
2. Ой, виходь, ой, виходь,
Господарю, з хатоньки,
Та скидай кожуха,
Вже зима не дмуха,
Здійми з вікон матоньки.
3. Ой, бери, ой, бери
Та плужка іржавого,
В нові шори запрягай,
[запрягай,
Ти коника жвавого!
Повні та великі
Винеси з засіків
Міхи збіжжя ярого.
4. Уроди, уроди,
Земле наша, хлібонька, —
Щоб татові й ненці
Й нам було по жменці —
Їхнім дрібним дітонькам.
5. Ой, співай, ой, співай,
Милий жайвороночку!
Край наш рідний затужив,
[затужив
За весною й сонечком.
Ластівочко - серце,
Звий своє кубельце
Над моїм віконечком!
6. Ой, втічу, полечу —
Та й вернуся в рідний край.
Тут не страшно горе,
Ворог не поборе, —
В рідній хаті завжди рай!

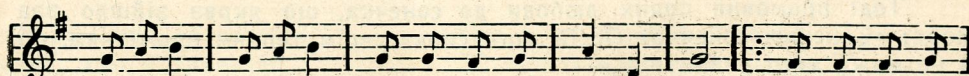
Замітка: На нуту «рефрену» співається тільки три останні рядки в 1, 3 і 5-й строфі.

Цю веснянку з Полісся
Записав А. Коломиець.

Жваво

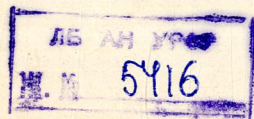
Ой, це хто? Ой, це хто? Ста-нув під ві - ко - неч - ком? Кажуть лю - ди,

що весна, що весна ра-зом з жайво - ро - ноч - ком. Ой, ти лю - ба

вес-но, що ти нам при-не-сла? Дзво-нять в не-бі дзво-нич - ки!

Великоднє щастя сирітки.

Мати вмерла і Бог приймив її до неба. А на землі залишився малий хлопчик круглим сиротою, бо і батько помер уже давніше. Сусіди взяли хлопця до себе, забрали весь маєток по мамі і за те мали дбати про сироту. Та не добре жилося хлопчикові в чужих людей. Його рожеві личка зробилися бліді, його ясні очка померкли, веселе серденько по-сумніло. Хлопчик затужив за любим голосом мамі, за її добротливими руками, що його так ніжно гладили і до серденька пригортали.

І коли вже туга вілася в його серденько так, що воно почало марніти і вянути з жалю, вийшов хлопчик крадькома з хати своїх опі-

кунів і пустився в світ за очі, шукати своєї доброї матінки. Було це якраз на Великдень досвіта. Та надворі було ще студено. Зима тривала того року довго, і тому дерева були ще нагі, без листя і квіту, поля і левади чорніли пусті, бо із них щойно зійшли останні клапті снігу. Хлопчик побіг дрижачи від холоду, перебіг село, вибіг на поле і побіг просто полями,

туди, ген, де небо сходиться з землею... Там — так думав собі хлопчик — не важко буде пройти крізь хмари і дійти до неба та зійтися з рідною ненькою.

Ішов хлопчик, ішов, а довкола нікого не видати і тихо так, така тишина, що аж лячно зробилося хлопяти, самотньому серед піль безмежних.

І в той час злинув з неба на землю подих материнської любови і промовив ледви чути до пташати: «Пташино, збудися швиденько та защебечи мойому синкові, бо я не можу того вчинити...»

І побудилися пташата та почали щебетати, співати на всі лади, накликаючи весну.

Тоді промовив подих любови до сонечка, що якраз зійшло зза моря: «Сонечко, сонечко! Огрій мого синка своїм теплим промінням, бо я не можу того вчинити...»

Тоді післало сонце свої золоті проміні на дитину і вони позолотили волосячко і порожевили личенько хлопчини. А один ясний промінець упав просто в сумне серденько хлопчини і збудив у ньому тиху радість.

Подих любови полинув далі і шепнув: «Листочки, квіточки, зазеленійте, розвийтеся, прикрасіть стежки моєї дитині, бо я не можу того вчинити...»

І враз позеленіли дерева й куші і порозцвіталися квітки в гаю і на левадах та почали всміхатися до хлопчини. І счудувався і зрадив малий хлопчик, радістю розпроменіло його обличчя. І в ньому самому, в його серденьку, зацвіла одна квітка, квітка радости.

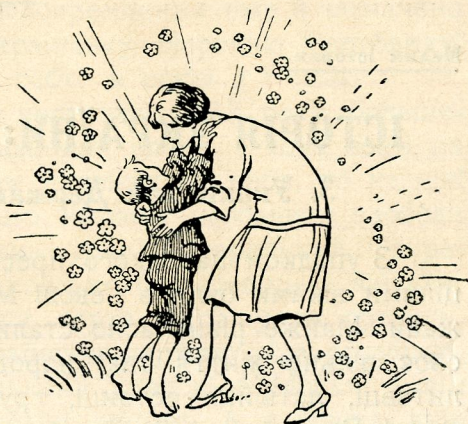
І шепнула материнська любов до весняного вітру: »Вітрику, вітрику, повій легесенько та погладь мого сина по личеньку, бо я не можу того вчинити...«

І вітрець почав лагідно гладити хлопчика по волосячку і по личеньку так ніжно, як рідна мати, і нашіптував йому солодкі слова до вушка, такі солодкі, як колись шептала йому мати. І тоді ще більше зраділо серденько хлопчини, личенько ще більше порожевіло, очі ще більше заясніли і хлопчик рушив далі радий та веселий, просто туди, де небо сходиться з землею. А йшов він увесь позолочений сонцем, тим великоднім ясним сонцем, що якраз опромінило тепер усю землю довкола.

І тоді надійшла полем молода жінка і молилася до Того, що воскрес із мертвих, та раділа ясним днем і Великоднем. І до тієї жінки шепнула материнська любов: »Ти зустрінеш маленького хлопчину, якого пригорнули пташата і сонце і квіти і вітер. Пригорни і ти його як рідна мати, бо його мати в небі...«

І пішла молода жінка далі, аж бачить, біжить проти неї малий хлопчина. Жінка розкрила широко рамена і прискіпила кроку, а хлопчик і собі став бігти ще швидше і радий та веселий упав в обійми жінки, що стала йому від тепер другою матір'ю.

Десь високо озвався спів веселий: »Христос воскрес із мертвих!...«
Над світом ясніли: любов і світло.

Дмитренко.

ВДОВИНА ЛЕПТА.

(Мар. XII. 41-44.)

Товпиться нарід до святині.
А кожен, хто у храм іде,
Несе для церкви дар свій нині,
В скарбону густо гріш паде.

Ступають гордо та поважно
Заможні дуки - багачі,
Що їм про золото не важко,
У них бо сотень тисячі.

Ось руку багатир у гору?
Зі золотом на храм підняв,
Щоб не ввійшло людського зору,
Що він багатий дар давав.

За ним убогая вдовиця,
Мати дрібненьких діточок,
Що в хаті в неї лиш водиця
Та хліба чорного шматок,

Теж до скарбони підступила,
І щоб ніхто не міг узнать,
Собою скринку заслонила,
Й свою на Боже дала-дять.

Шажок один вона кидала,
Останній, що у неї був —
Та знав Христос, що вона дала,
Й діла її не поминув.

»Во істину!« — сказав по всьому
До учнів вибраних своїх —
»Із тих, що кидали в скарбону,
Вдовиця дала більш усіх«.

»Бо кожна людина давала,
Що із достатку їй збува,
А ввесь прожиток, все, що мала,
Віддала лиш одна вдова«.

Малий історик.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ: НАЙНОВІШІ ЧАСИ.

3. Українська Держава за Центральної Ради.

З упадком царського престолу всі народи, що до того часу цілими віками були в неволі Москви, почали творити свої держави. Майже рівночасно стали відриватися від Росії і будувати своє вільне життя такі народи: українці, білоруси, фінляндці, литовці, латвійці, естонці, грузини та деякі народи на пограниччі Європи й Азії. З тих усіх народів найбільший чисельно та своєю територією, себто рідною землею, є український народ. І Українська Держава, що почала творитися на українській землі, була найбільша простором між тими новими державами, щодо простору і кількості населення друга по Росії.

Вже 17. березня 1917 року, отже зараз після упадку царя, утворився в Києві перший український уряд і парламент під назвою „Українська Центральна Рада“. Це сталося за починком української політичної організації, Товариства Українських Поступовців, що до часу революції була таємною організацією. Ця організація прикликала до співпраці в відбудові української державності також інші українські політичні партії та організації, представників кооперації, робітників, селян і військових.

Головою Центральної Ради став Михайло Грушевський, славний український учений-історик. Спершу мала бути Україна ще в складі російської держави, як одна з її автономних республік, значить, що мала рядити сама собою, але в справах військових і заграничної політики мала ще бути під зверхністю Москви. Бо й армія ще була одна і воювала на фронті проти осередніх держав, хоча в тій армії були вже окремі українські частини (корпуси).

Та не довго вже вважала себе українська держава складовою частиною російської держави. На весні і літом 1917 року

відбулися у Києві три великі Зізди: Український Національний Конгрес, Селянський Зїзд і Військовий Зїзд — і всі вони наглили Центральну Раду до того, щоб вона чимскоріше відірвалася від Москви та проголосила цілком самостійну Українську Державу, Републику. Правда, в Першому Універсалі Української Центральної Ради було ще сказано, що Україна ще не відокремлюється зовсім від Росії, але дійсно почала Україна вже від літа 1917 року жити своїм, майже самостійним життям, а в Другім і Третім Універсалі це відокремлення вже й зазначено тим чином, що проголошено Українську Народню Републику, яка має бути тільки в федерації, себто в союзі з Росією.

Тимчасом у Росії стався в листопаді 1917 року большевицький переворот, комуністи захопили владу. І хоча вони на словах голосили, що всім народам належить воля, то на ділі відразу почали робити заходи, щоб Україну позбавити свободи і прилучити до Росії. Український уряд (Генеральний Секретаріят) наказав роззброювати московсько-большевицькі війська, що втікаючи з фронту переїздили через Україну та грозили, що в зародку здусять молоду українську державу. Це роззброювання не подобалося большевицькому урядові в Москві і він у грудні 1917 року загрозив Україні війною. А в кілька днів потім рушили на Україну большевицькі війська та скоро зайняли цілу Правобережну Україну й загрозили столиці України, Києву. Рівночасно повисилали своїх агітаторів між українське, ще тоді мало свідоме, селянство і між військо, так, що навіть у Києві почали вибухати бунти проти української влади. Певного війська мав тоді уряд України мало, а між ним до найкращих частин належали Січові Стрільці, та частини під проводом Симона Петлюри.

Під великою загрозою Центральна Рада проголосила дня 22. січня 1918 року свій Четвертий Універсал, у якому вже сказано, що Україна стає від нікого незалежною, самостійною Державою Українського Народу. В Універсалі сказано, що Україна бажає жити з сусідніми державами у мирі і згоді, але жадна з тих держав не сміє вмішуватися в життя самостійної Української Републики. Раду Генеральних Секретарів перейменовано на Раду Народніх Міністрів.

Та самостійности не було тоді чим боронити і большевики зближалися до Києва з дня на день, з години на годину. Уряд України закликав у тій грізній хвилині всіх щирих українців, щоб ставали на оборону рідної землі і держави. Перші поспішили на поміч рідній Батьківщині молоді хлопці, учні київських гімназій та студенти університету. З них утворився Студент-

ський Курінь і цей Курінь без ніякої підготовки і лихо озброєний виїхав при кінці січня на схід, щоб стримати большевицьку орду, що вже наближалася до Києва. На чернігівських полях, під місцевістю Крути зустрівся цей Курінь, зложений з триста молодих вояків, з армією большевиків і разом з Курінем Юнаків з військової школи та з горсткою гайдамаків звів з большевиками кривавий бій дня 29 січня 1918 року. З триста молодих героїв майже ніхто не остався в живих, згнули, обороняючи рідної землі, як колись горстка греків під Термопілями.

Большевики рушили тоді без стриму вперед і за кілька днів захопили Київ. Уряд України з останками вірних собі військових частин вийшов з Києва і подався на захід, до Житомира. Здавалося, що большевизм залле всю Україну і так швидко пропаде молода рідна держава. Та сталося інакше. На допомогу Україні прийшли осередні держави.

Треба знати, що вже по упадку царату війна на російському фронті велася дуже слабо, бо московські армії не мали вже охоти воювати. По большевицьким перевороті цей фронт цілком зтих і большевики почали переговори з осередними державами. Та й ті держави бажали собі тепер мира на сході, бо на західних і південних фронтах почало їм поводитися щораз гірше, а головне: що не доставало їм харчів для армій. Тому то й Австрія й Німеччина хотіли заключити з Росією, а головню з Україною мир, бо надіялися, що в Україні ще є багато засобів для прохарчування й вони їх дістануть на основі мирової умови. Отже й з Україною, як із самостійною державою, почали переговорювати, хоча большевики були тому противні і доказували, що уряд у Києві не має права говорити в імені України, тільки большевицький уряд, який з наказу Москви утворився і для України в Харкові. Все ж таки Німеччина, Австрія, Болгарія і Туреччина підписали в Бересті дня 9. лютого 1918 року мир з Українською Народньою Республікою і тим чином на ділі і правно визнали самостійну Україну.

На підставі мирової умови рушили німецькі війська в лютім 1917 року на Україну і до кількох місяців прогнали разом з українськими військами большевиків з України... Одночасно ввійшли на Україну й австрійські війська, а в їх складі й Українські Січові Стрільці, які літом того року звели з большевиками кілька боїв. Тут у перше зустрілися Усусуси з наддніпрянськими українськими військами і заключили з ними щире братерство зброї.

(Далі буде).

Іван Марків.

Васильків рік.

(Образки з життя сільського хлопчини).

12. Дев'ятий Васильків Великдень.

І знову минула зима і прийшла весна, а з нею найголовніше Свято: Великдень. Василько радіє, як звичайно, бо ж так Великдень, як і Різдво — то його найлюбіше Свято.

— Мамо, а кілька Великоднів я вже бачив?

— Кілько Різдвів, тільки й Великоднів — зажартувала мати.

— Ей, на правду! — каже Василько. — Кілько? Бо я запам'ятав лише три: раз був у нас у гостях наш стрийко з міста, раз приїздив вуйко з війська на відпустку, а раз тамтого року я їхав на вузї коло церкви...*)

— Та кілька Великоднів! — каже поважно мати. — Кілько років живеш, тільки й Великоднів бачив, лише всіх не пам'ятаєш, бо дитина пам'ятає аж від четвертого або п'ятого року життя. Ти запам'ятав від п'ятого, бо тобі тепер пішло на дев'ятий і це буде четвертий Великдень, що ти пам'ятатимеш. А так взагалі — то буде твій дев'ятий Великдень.

— О, тепер, то знаю! — сказав Василько. — А коли підемо до Плащаниці?

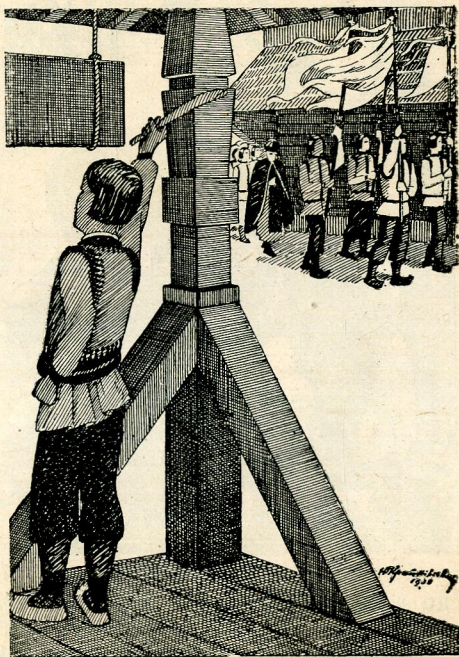
— Зараз підемо — каже мати.

— То я візьму калатавку і буду калатати!

— Візьми, я не бороню, бо так годиться.

Василько пішов з мамою на обхід з Плащаницею і завзято калатав, коли йшли довкола церкви. А коли сталася йому пригода і з калатавки відірвався язичок, то Василько вмів собі порадити. Узяв кавалок патики і почав бити в дошку, що її завісив паламар коло дзвіниці.

Та Василько ждав нетерпеливо великодніх забав, що їх заводять хлопці і дівчата коло церкви пополудні в кожний великодній день. Цього року найбільше припали йому до вподоби вправи «Лугу», бо звичайні забави він уже знав, а вправи бачив перший раз. То так, як військо! — подумав собі Василько, коли один старший луговик крикнув: «Івась Савка середина! Збірка!» Зараз поруч Івася поставали інші луговики, вищі з одного боку, а нижчі ростом з другого, і так повстав довгий ряд, від найвищого до найнижчого луговика. Не лиш діти, але й старші

*) Було описане в минулорічній великодній числі під наголовком: «Васильків Великдень».

люди дивилися на те диво з цікавістю і приємністю. І Василько висунувся наперед і поглядав то на команданта то на луговиків.

Старший знов крикнув: «Відчисли!» а толі кожний луговик крикнув один по другім: «Раз!» — «Два!», як на кого випало. Коли всі відчислили, тоді командант крикнув: «Двійки взад!» і з одного ряду нагло зробилися два... Потім знов став командувати ріжно і з двох рядів робилися чвірки вправо або вліво, луговики поверталися сюди то туди, то машерували, то ставали, то знов замінялися в два ряди, а все те всі разом, як один муж, на один приказ того найстаршого. Дуже то всім подобалося і люди кликали: «Слава!» а Василько аж горів і собі хотівби так машерувати і робити вправи. Нагло, коли так знов стояли в двох рядах, старший крикнув: «Розійдись!» і всі в одну мить розскочилися куди котрий, і вже не було рядів, була громада людей.

Василько не втерпів, підійшов до того найстаршого, а то був сусідів парубок Микола, і тремтючи сказав:

— Прийміть і мене до Лугу...

Микола всміхнувся, погладив Василька по голові і сказав:

»Підростеш іще трохи і так за два-три роки і тебе приймемо...«

Не дуже був Василько задоволений з тої відповіді але і тим утішився та й похвалився потім мамі, що його приймуть до Лугу. Як то буде гарно — думав він собі — коли і він стане з тими жвавими хлопцями і дівчатами в ряд і всі будуть і на нього так мило дивитися... Бо треба знати, що і дівчата належать

до «Лугу» і вони так само вправляли на Великдень, тільки окремо, і командувала ними луговичка, Настя, дочка Василькової тети.

Так минув і цей Великдень і вже кінчився третій день Великодня.

— Мамо, а завтра вже будний день? — запитав Василько, як звичайно.

— Так, синочку! — сказала мати.

А чому довше свята не тривають?

— Чим жеж би ми жили, якби все святкували? Треба працювати, на хлібець заробляти, щоб було що їсти. По буднях і по праці приємні свята, так, як приємне тепло по студені, або погода по негоді, або світло по ночі...

Споважнів Василько і задумався. Правду каже мама. Його й самого вже скортіло щонебудь робити, от щось стругати, майструвати.

А чи лишиться в нас паски на по святах?

— Буде, синку, на цілий тиждень.

— А мені, мамо, вже разового хлібця захотілося.

— Завтра печу — сказала мати.

(Далі буде).

Як діти зиму проганяли.

Одного року тривала зима так довго,¹ що не тільки дорослим людям наприкрилася, але і дітям було вже досить того санкування і совгання та кидання сніговими кулями. А весна як не приходила, так не приходила.

Аж одного ранку побачили діти, що прийшла весна. З заходу повіяв теплий вітер, сніг нагло почав топитися і води поплили потоками. Сонце пригріло так гарно, що школярі порозціпали на собі плащики і свитки. На деревині, хоча ще і безлистій, защебетали пташки. На леваді забіліли перші квітки. Діти тішились і тільки чекали, коли вийдуть зі школи, щоб уже ту зиму цілком і до решти прогнати.

А було їй ще звідки проганяти. Бо хоча вона й уступила з долів, та там на горах білили ще сніги. Там сидів ще Дід-Мороз на своїм престолі і закутавшись у снігову грубу шапку сміявся з дитячої втіхи: „Не так легко, діти, не так легко мене прогнати!...“ І коли школярі підійшли під високу гору за містом, то Дід-Мороз подув на них таким холодом, що вони мусіли насунути шапки на вуха і добре позашіпати плащі і свитки на всі гузики. Та не налякалися діти погрозу Діда-Мороза. Вони знали, що йому уже кінець приходить; тільки треба ще раз крикнути на нього і він утече. То вони почали кидати в нього останніми грудками снігу, що топився їм у руках, та стали кричати:

— Іди собі, Морозе, іди собі вже геть!

І сталося диво. Дід-Мороз почав відступати, почав утікати щораз вище і вище і став аж на найвищому шпилі гори та

зробився вже такий маленький, як грудка снігу. А діти за ним та за ним, не дали йому відітхнути.

Не знав Дід-Мороз, що робити, і шусть — сховався в вузьку скельну щілину. Та і тут не зазнав спокою. Діти допали до щілини, стали штовхати його довгими патиками та кликали:

— Виходь, Морозе, виходь на сонце! Нехай уже тобі кінець буде!

Тоді Дід-Мороз не мав уже іншого ратунку, тільки сховався в мишачу дірку, бо зробився такий маленький, як польова миш.

Та завзяті діти не подавали Морозові і в мишачій дірці.

— Мишка! Мишка! — крикнуло одно з них, коли з дірки вискочила мишка і почала вкати вниз доріжкою.

— То не мишка, то зима! — крикнула одна дівчинка і діти побігли за мишкою і гнали за нею, аж доки вона не зникла їм з очей.

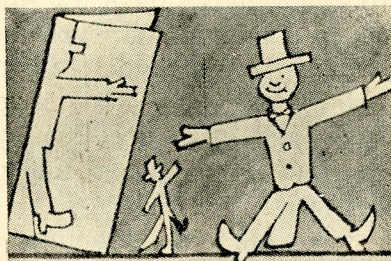
— Ну, тепер ми прогнали зиму! — сказали діти, прийшовши зігріті додому. — Ми бачили, як вона втікала, перемінившись у мишку...

А дорослі люди підсміхалися і не вірили дітям, бо що зима, то не мишка... Але що зима втікла того дня з міста і з краю, в те мусіли повірити, бо вже ніде не видно було ні клептика снігу ні кришки льоду.

Марія Шірьль-Кох.

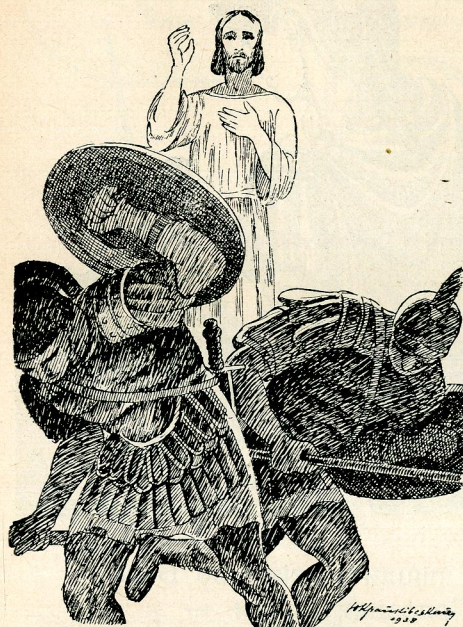
Панок гуляє...

Зігніть картку негрубого картону (наприклад окладинку зі зшитка) в двоє і нарисуйте собі половину панка, як на рисунку зліва. Потім витніть ті обриси ножицями і розложіть папір, то буде панок. Він буде триматися на ногах, бо має ззаду підпорку. Поставте його на столі і барабаньте пальцями, то панок буде злегка скакати. Коли поставити такого панка на фортеп'яні і грати, то панок буде скакати до такту... Може не дотепне?

Перші крашанки...

Як по муках і стражданнях
На хресті умер Син Божий,
В гріб зложили Його Тіло
І приставили сторожу.

Бо боялись фарисеї,
Щоб хтось Тіла не забрав —
І не дав по світу знати,
Що мертвий з могили встав...

Стерegli Його дві ночі
Римські вої - сторожі
І глумились: „Може встати
Той, хто згинув на хресті?...”

Стерegli Його дві добі —
Й нагло рано, до зорі,
Блеск великий осліпив їх
І злякались лицарі.

Камінь з гробу відхилився,
Впала ясність із небес,
В славі з гробу встав Син Божий,
Той, що вмер, ожив, воскрес!

Впали в порошок римські вої
І зітхали: „Бог Він! Бог...”
І до сотника побігли,
У намісників чертог.

— Пане, пане! Гріб порожній!
Назореець з гробу встав!
Не могли ми збройно стати,
Страх великий нас обняв!

Сотник той якраз в ту пору
Снідав, при столі сидів,
Оббирав варені яйця, —
Про їжу забув, — скипів:

— Це брехня! Ви певно спали!
— Ні! Не спали, пане, ні!
— Спали, — а злодії вкрали!
Не брешіть ви тут мені!

Щоб живим із гробу вийшов
Хто два дні лежав мерцем?...

Може стати днина ніччю?
Може стать вода огнем?

Чи червоним нагло стане
На столі оте яйце?...
В чуда вірите, нетяги?
Смертна кара всіх вас жде!

На коліна впали вої
І благали: „Вір нам вір!..“
Та не вірить строгий сотник,
Він лютує наче звір.

Нагло воїн наймолодший
Серед просьб, серед благань
На столі побачив диво:
— Сотнику! Дивись! Поглянь!..

Глянув сотник, зблід, і шепнув:
— Що це? Сниться те мені?
Ячка були тут білі,
А тепер червоні всі...

Так... Це правда... Диво дивне!
Всі червоні наче кров!
Йдіть у мирі! Ви не винні!
Вас спасла Його любов...

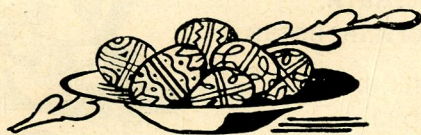
Йдіть, — але собі на спомин
По крашанці тій візьміть...

Вірю я... „Ти віриш, пане?...“
— І цілий повірить світ!

І пішли і всім про Бога
Голосили вояки —
І на знак святої правди
Показали крашанки.

Юра Шкрумеляк.

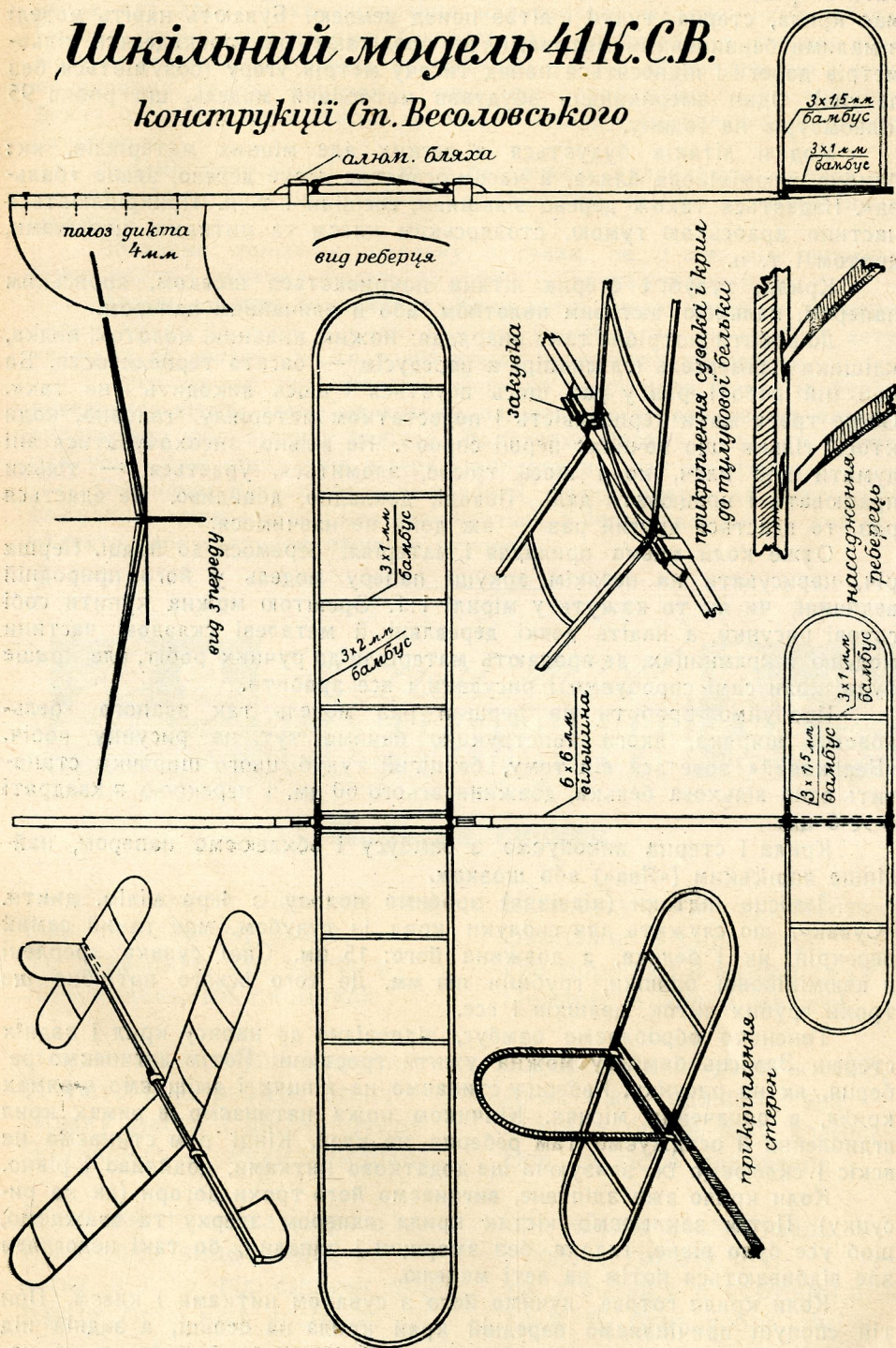

Збудуємо літак - ширяк!

Неодин з наших юних читачів а може й не одна читачка хотілиби колись полинути літаком під хмари, з птахами на перегони. Не так легко і не так скоро може сповнитися наша мрія. Скоріше можемо навчитися зробити літак-ширяк, себто літак, яким можна літати і без мотору. Правда, що і цим літаком-ширяком не можна літати, хто перед-тим не вправився в літання — на це є окремі школи — але хто має охоту стати колись летуном, той мусить передусім запізнатися з будо-вою (конструкцією) літака-ширяка. Будову літака почнемо від малого зразку-моделю. Хто навчиться робити моделі, той колись може збуду-

Шкільний модель 41К.С.В.

конструкції Ст. Весоловського

вати і правдивий літак. Літаючий модель то власне малий літак, що має крила, стерна, тулуб і літає понад землею. Бувають навіть моделі з малими бензиновими моторами, що пролітають по кількадесять кілометрів дороги і підносяться понад тисячу метрів угору (розуміється без летуна). Один американець збудував моторовий модель, що робив 95 кілометрів на годину.

Моделі літаків будується з легких але міцних матеріалів, як: бамбус, алюмінійова бляха, а часом особливо легке дерево, зване «бальза». Надається також дерево вільшини, соснини і т. п. Прикріплюється частини арабською гумою, столярським клеєм та нитками, цвяшками, дротом і т. п.

Крила, тулуб і стерна літака покривається шовком, японським папером, калькою, актовим полотном, або й звичайним папером.

До роботи потрібне таке знаряддя: ніж, пилник, молоток, пилка, кліщики і шмергель (гляспапір) а передусім — багато терпеливості. Бо при цій роботі раз у раз щось псується і щось виходить «не так». Отже треба мати терпеливість і подостатком матеріялу, головню, коли хтось тільки-що починає перші спроби. Не вільно знеохочуватися ані думати про плач, коли щось трісне, зломиться, урветься, — тільки працювати і працювати далі. Поволі, докладно, дбайливо. Не вдається раз, то вдається другий раз — аж доки не навчимося.

Отже коли маємо приладдя і матеріял, беремося до праці. Перша річ, нарисувати на великій аркуші паперу модель у його природній величині, чи як то кажуть у мірілі 1:1. Зрештою можна купити собі готові рисунки, а навіть деякі деревляні й металеві складові частини моделю в крамницях, де продають матеріяли до ручних робіт, але краще буде, коли самі спробуємо і рисувати і все зробити.

Пробуймо зробити на перший раз модель так званого «белькового» ширяка, якого конструкцію бачимо тут на рисунку побіч. «Бельковий» зоветься він тому, бо цілий тулуб цього ширячка становить одна вільхова белька, довжини всього 60 см. і перекрою в квадраті 6×6 см.

Крила і стерна виконуємо з бамбусу і обклеюємо папером, найліпше японським («Ява») або шовком.

Замість підтоки (підвіззя) зробимо полозу з 4-ро мілім. дикти. «Сувак», що служить для сполуки крил із тулубом, має такий самий перекрій, як і белька, а довжина його: 15 см. Спої сувака зроблені з алюмінійової бляшки, grubини пів мм. До того всього потрібно ще трохи грубих ниток, цвяшків і все.

Тоненько обробляємо бамбус, відповідно до нарису крил і задніх стерен. Замість бамбусу можна ужити тростини. Потім вигинаємо реберця, як на рисунку. Реберця стинаємо на кінцях і вміщуємо в рямах крила, в означених місцях. Кінчиком ножа натинаємо в рямах крил вглиблення й осаджуємо там реберця на клей. Кінці рям стинаємо на вскіс і склеюємо їх, звязуючи ще додатково нитками, дбайливо і рівно.

Коли крило вже зліплене, вигинаємо його трохи догори (як на рисунку). Потім заклеюємо кістяк крила папером зверху та вважаємо, щоб усе було рівне, гладке, без зморщин і западин, бо такі недогляди зле відбиваються потім на леті моделю.

Коли крило готове, лумимо його з суваком нитками і клеєм. При тій сполуці причіплюємо передній край крила на бельці, а задній під белькою. Так надаємо крилові деяке нахилання до тулуба, а це ко-

нечне для лету. Таке нахилення називається фахово: «кут випаду». Поземе стерно прив'язуємо безпосередньо до тулуба, а стерно прямо-вісне прикріплюємо подібно, як реберця: в крилі. Очевидно, що і стерна покриваємо тож папером. Тепер іще дороблюємо наше «підвіззя». Дикту (склею) приклеюємо до белька зісподу, прибиваючи її кількома цвяшками.

Лучимо (монтуємо) крило з бельочкою тулуба при допомі споїв з алюмінійової бляхи (прикувки) і провірюємо, чи наш «апарат» зрівноважений.

Вбиваємо тоненьку шпильку в сувак, на 3 см. від переднього краю крила і вішаємо модель на нитці — «виважуємо» його.

Модель не сміє вихилатися. Коли хвіст опадає вниз — то пересуваємо крило до заду, а коли тяжить наперед, чи як кажуть летуни «важкий на голову» — то треба крила пересунути до переду.

Тепер ширяк уже готовий. Коли на дворі нема дощу, ні бурі, ні завеликого вітру, ідемо на велику площу, або в поле, чи на леваду, і випускаємо наш літак у повітря. Викидаємо його з руки, та вважати при тому, щоб стати «під вітер» і випустити літак за вітром.

Очевидно! Не так легко це зробити, як прочитати. Але кого справді зацікавить моделярство і хто запізнається з його таємницями, той може назвати себе «летуном першого ступня».

Наші мамі, ГОСПОДИНІ

Марусин сирник.

— Ви, мамусю, напекли вже
Гарних пасочок, бабок.
То дозвольте, що спечу я
Хоч маленький сирничок!

В книжку глянула Маруся
Й тісто вже робити стала:
Ложку масла і дві — цукру
З трьома — муки замішала.

В це пів порошка „Ароза“,
І ще одно яйце збила,
І так з того під сирник той
Крухе тісто вже зробила.

Шклянку цукру, три жовточка
Замішала в сира літрі,
Пів порошка й муки ложку —
Перетерла все в макітрі.

Ще родзинків дала жменю,
А як вже саджати мала,
З трьох білків піну долила,
Все на тісто накладала.

Ще яйцем посмарувала —
І гоп! у гарячу піч!
Як спеклося в тортівниці, —
То ж то була добра річ!

Мандрівка по рідних фабриках та установах...

4. Що оповідав Ромцьо Олі про фабрику свічок „Керос“.

— Знаєш, Олю, недавно у нас сварилися, що аж на вулицю було чути. А знаєш, за що? За те, що наша Параска купує чужі товари Бог зна у кого — хоч ми маємо вже і свою цикорію і свою пасту і свої свічки »Керос«. А Параска каже: »Ви кажете, що то своє, а я кажу, що ні. Де то наш християнин може до чого взятися? А як візьметься, то скапарить, спартачить, тай годі«.

Ми почали переконувати нашу Параску. Що їй не говоримо, що їй не показуємо — а вона дальше своє:

-- »Красно говорите, але мене навіть той образок з великим коминном, що цикорію пражити, не переконає, коли його не побачу тай пальцем не торкнуся.

Тоді то вуйко Михайло вийшов тай каже: »Невірний Тома з нашої Параски, але я вас усіх беру в п'ятницю на фіру, тай везу до Львова. Подивитися на той »Елегант«, на ту »Луну«, на той »Керос« ...

Чекали ми тої п'ятниці як Великодньої неділі. Ще зоріло, як виїхали ми з дому, тай рано на Городецьке передмістя приїхали.

Тоді каже вуйко Михайло:

— Як ми на Городецькім, то ходім до »Кероса«, бо це найближче.

Ідемо ми тою Окружною дорогою, а тут здалека з великого комина дим садить. Підїжджаємо ближче, а то щось дуднить і дуднить як льокомотива, аж земля трясеться. Наша Параска ледви дихає — така цікава. — »Аби хоч пустили нас подивитися на ту біду гудечу, що то свічки робить« — каже до нас.

Заїхали ми на подвір'я, а тут уже управитель фабрики питає нас: чим може нам служити.

Розповів вуйко про ту цілу історію з нашою Параскою. Посміялись ми трохи тай поступили до канцелярії погрітися. Канцелярія велика і сиділо в ній п'ятеро людей. Один старший пан увесь час, як ми були, щось так скоро і справно рахував, що ми надивитися не могли. Дві панночки писали на машинах, третя щось записувала і прибивала печатки, як на почті. Четверта знова сиділа за якоюсь грубою-грубезною книгою і щось до неї записувала. Молодий пан Дурбак, один з співласників фабрики, оповів нам коротко історію »Кероса«: Фабрику заложили в 1927 р. два наші інжиніри. — Павло Дурбак і Кость Котецький

який недавно помер. Зчасом викупили фабрику Дурбаки і нині співвласниками «Кероса» є Павло Дурбак з трьома своїми синами — Борисом, Тарасом і Олексою. Початки фабрики були дуже тяжкі, а свічки починали ми робити в найпростіший спосіб: мачали кноти в розтопленій парафіні і стеарині так довго, аж повстала груба свічка. Та така робота страшно дорого коштувала. Тому ми змінювали способи фабрикації так довго, аж дійшли до такого способу, який показався найліпшим. Та ми стало слідимо за поступом техніки і улiпшуємо майже що року наші машини і спроваджуємо нові».

Ну і пішли ми оглядати цілу фабрику. Найперше завели нас до кiтлiвнi. Там стоїть величезний котел, що цілу фабрику ogrіває парою. Пара iде грубими рурами до робітень, магазинів і канцелярії.

Потому пішли ми до магазину сирівців. Чого там нема! Є і парафіна, є і стеарина, а воски ріжні-преріжні; один жовтий, другий білий, інший знов якийсь «японський».

Тут питає наш вуйко: Де то все фабрика купує? П. Дурбак пояснив, що фабрика купує парафіну в Дрогобичі, стеарину в Варшаві і Голляндії, а воски майже виключно за границею. «Ой-йой! — каже наша Параска — чи то воску у нас нема, що то фабрика аж десь з заграниці провозить?» Отже фабрика купує воски на Подiлю і на Волині, та на жаль тих восків дуже мало і мусить спроваджувати з заграниці. Може колись буде він у нас, як був, коли то говорилося про нашу землю, що молоком і медом тече.

Потім перейшли ми на фабрику. Сирівці, з яких виробляють свічки, топлять в великих деревляних кадях. В одній кадi була мiшанина стеарини і парафіни на так звані свічки півстеаринові, в другій віск, в третій знов щось іншого. Ці мiшанини називають робітники «матеріями». Плинний матеріал вливають до відповідно улаженої «ванни», через яку переходить кніт, довгий на 400 метрів, а навінений на двох протилежних бубнах. Кніт переходить через розтоплений матеріал, мачається, набирає на себе одну верству і навивається на другий бубон. А тих бубнів багато, є такі, що дівчата їх крутять, а є й такі великі, що крутить їх електричний мотор. Коли перейде кніт через той розтоплений матеріал кількадесять разів, а за кожний раз набере на себе одну верству, то повстає свічка, довга на 400 метрів. Коли вона має вже бажану грубину, робітники стягають її з бубнів і тнуть штудерними ножами. Потяті та ще не викінчені свічки складають до скринь і переносять до другої салі, де робітницi ті витягнені свічки викінчують.

iдемо і там подивитися. На салі щось з сім робітниць, а кожна з них має призначену роботу. Одні стоять при малих електричних моторках і шпiцують свiчки (виробляють головку), одна стинає підставу, щоб свічка рівно стояла. Решта працює при виробі великих церковних свiчок; одні поливають, другі ті свiчки вальцюють і роблять дiрки, щоб можна було на престолі на свiчники засадити.

Готові свiчки забирають до третьої салі, де їх значать, пакують у папір та етикетують.

Наша Параска аж за голову вхопилася, як те все пооглядала. «Я й не знала — каже — що така мала свiчка такого заходу потребує, заки її зроблять. Дай Вам Боже здоровля, що ви нам те все так докладно показали тай наоповідали».

На кiнець ще й вуйко подякував, ми сіли та й поїхали до міста за орудками. «Виділи ви — каже вуйко по дорозі, — на власні очі, як

то роблять свічки »Керос«, а ти, невірна Параско, так усього дотикала, що тобі мало машина пальців не відрізала. І подумайте, діти! Наш на-рід аж тепер знов узявся до промислу, до торгівлі. Цілі віки годували ми чужих »Шіхтів«, чужих »Франків«, якихсь »Ердалів« чи »Добролінів«. Та досить того! Так, як ще перед війною мудрі американці сказали собі: »Америка — для американців!« — так само ми мусимо кинути клич: »Свій до свого по своє!« За це наші промисловці та купці дають і будуть давати і на »Рідну Школу« і на »Просвіту« і другі народні цілі. А що — запитаєте — ми малі діти маємо робити, щоб той промисл та торгівля розвивалися дальше так гарно? Отже як ідете купувати, то купуйте лише в українській крамниці навіть тоді, коли треба трохи дальше піти. Купуючи, жадайте виробів наших фабрик. Купуєте пасту, жадайте пасту »Елегант«, купуєте свічку — жадайте свічку »Керос«, купуєте цикорію — жадайте цикорію »Луна«, і так далі. Ви, діти — хоч ще й не великі можете дуже багато зробити для нашого народу, коли будете поступати так, як я вам сказав».

І ми з Олею подумали, порадилися і постановили заложити серед хлопців і дівчат »Діточу Ліру« прихильників українського промислу і торгівлі».

Коли вуйко довідався про те, зрадів тай закликав: »Слава українським дітям, тричі слава! Не пропаде наш рідний народ, коли всі наші діти візьмуть собі примір з Вас, коли всі діти підуть вашими слідами».

Тому спробуй, хлопчику, спробуй, дівчинко, зробити те, що казав вуйко Михайло Ромкові тай Олі, а будете бачити, яким могучим народом станемо ми — Українці!

М. Конопнідка.

РІЧКА.

Впала студінь, стужа впала,
Бистра річка ледом стала;
Ані плине, ані грає,
Тільки тужить та думає,

Де її весна,
Де її зоря,
Де дорога
Ген, до моря...

Ой, ти, річко, ой, ти, синя,
Лід для тебе не новина!
Ані горе, ані пута,
Ані студінь, ані скрута.

Аж прийде весна,
Засяє зоря,
Поплинеш ти
Ген, до моря...

Не на віки, не на віки мряка висне,
Не на віки, не на віки холод тисне.
Не на віки, не на віки квіття вяне,
Не на віки річка стане...

Прилине весна,
Засяє зоря,
Підуть ріки
Всі до моря...

Переклала: *Марійка Підгірянка.*

Пригоди малої Настуньки...

Настуня на ярмарку.

То була радість. Тато і мама їхали до міста по передсвяткові справунки. Забрали зі собою обоє: Настуню і Миколку. А то, не думайте, що яканебудь їзда була!

Санками, по свіжій сніжечку, з дзвіночками. До того ще й з музикою, бо ззаду всадили ще й малу свинку, що була на продаж; свинка квичала собі злегка.

Приїхали до міста. Стали санками коло торговиці. Родичі щораз відходять від саней, орудки полагоджують. А діти сидять на санках, розглядаються.

Мама принесли дітям свіжих булочок, а малому Никольцеві ще й такого когутика з червоного цукорка, що як йому подуєш у хвостик, то він свище.

Коли вже майже все полагодили і мали їхати до дому, мама пригадали собі, що ще мусять купити горнятко і відійшли недалечко, до крамниці.

А тато тимчасом заложили віжки за купело, а сами пішли по зад саней, та взялися відв'язувати поросятко, а потім брали від якогось господаря, що купив поросятко, гроші. І ще добували зза пазухи паспорт на поросятко і видавали тому господареві решту з двадцяти золотих.

Тато були дуже заняті розмовою з тим господарем. Тимчасом Настуня, що сиділа на переді, надулася і розглядалася, чи хто її бачить і чи всі люди дуже дивуються, яка то вона важна, вважає на коні!

Никольцьо сидів на заднім сидженні і тримав в одній руці батіг, в другій цукоркового когутика.

Аж тут надбігли міські діти зі школи. Побачили двоє дітей на санках,близилися і почали приглядатися тим дітям і прегарним, великим коням.

Хтось сказав до Настуні: — Ти сама поганяєш?

А Настуня гордо: — Та бачиш, що сама! То мої коні!

Діти почали сміятися. Настуня почервоніла зі злости, оглянулася, що тато заняті, схопила за віжки і стягнула коні. Обернулася до Никольця і приказала;

— Давай батіг, я їм покажу!

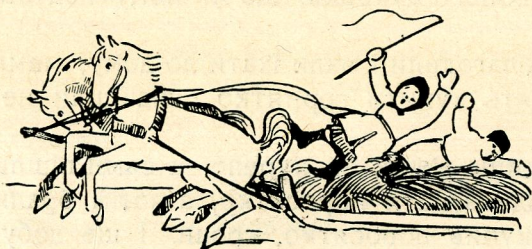
А Никольцьо не квапився віддавати батога. Настуня перехилилася взад, одною рукою видирала Николі батіг. А тимчасом, сама не знаючи як, сильно стягнула коням віжки. Коні зачали непокоїтися, стригли вушками, форкали.

Настуня замірилася і дуже гарно стрілила з батога, от так собі на охоту і хвальбу — не думала підганяти коней. А тут і Миколка захотів зробити їй на злість, похилився ззаду їй над головою і з цілої сили свиснув у когутячий хвостик.

А коні злякалися і тріскоту з батога і наглого свисту — сполохалися. Сталось щось страшного. Коні рванули з місця так сильно, що вихопили Настуні з руки віжки. Від наглого руху вперед, Миколка упав ниць у санки, а Настуня впала назадгузь, коміть головою, на Миколку. Свинка, що вже була розв'язана, схопилася, скочила зі санок і побігла між люди — в світ.

Коні побігли мов шалені. Люди кричали, вступалися їм з дороги. За кіньми і саньми бігли перелякані тато. Витягали руки і кричали:

— Ради Бога! — Люди, ратуйте! — Діти, мої діти!

Якраз коні перебігали попри крамницю, де мама купили горнятко. На той крик і мама вибігли зі skleпу і також з плачем та криком пустилися здоганяти санки з дітьми. А знов той господар, що купив свинку, пустився

за нею в противну сторону, навздогін.

Коні тимчасом бігли далі і булиби Бог зна, якого нещастя наробили, якби не кілька смілих парубків, що стояли збоку і бачили цілу подію. В одну мить один ухопив за віжки, що воліклися по землі а інші вискочили ззаду на санки і так обтяжили їх, та спинили розгін. Той скрутив віжками між якісь бочки, бодні та цебрики. Коні що нагло знайшли перед собою перешкоду, спинилися. Парубок сильно стягнув віжки, так, що коні аж дуба ставали, форкали, порскали, а шкіра на них дрижала. Коло саней в одну мить згромадилася ціла юрба людей. Кричали, говорили, радили щось. Тато і мама надбігли ні живі, ні мертві з переляку. Не так журилися кіньми, як дітьми.

А тут люди вже добули зі соломи хлопчика і дівчинку. Мама пригорнула до себе діти і плакала:

— О, мої дітоньки! — Яке щастя, яка ласка Божа, що ви ще живі!

А до парубків: — Дякую вам, добрі люди, що вирятували мені діти! Уже напевно було би по них. Таж то коні, як кати! Аж тут несподівано, де не взявся поліцей, та до тата. Так так: — Ви господарю не пильнували коней, покинули самі

діти на санях, будете відповідати, будете покарані, — як називається?

Тато просяться, кажуть, що вони були при санях, продавали свинку — не знають, що то сталося — мають свідка.

Якраз надійшов той господар зі свинкою і посвідчив, що тато нігде від коней не відходили, він може на це присягнути. А коні сполохалися сами, не знати чому.

— Коли так — каже поліцей — то ходіть оба зі мною до уряду, там з вами обома спишуть протокол.

І вони пішли.

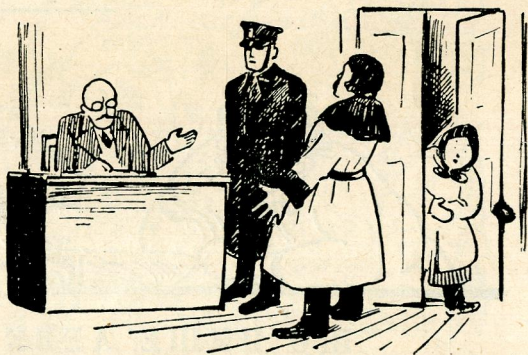
Настуня слухала того всього бліда, перелякана, ціла тряслася, хотіла щось сказати, та не могла.

Нагло, видно, щось собі постановила. Зіскочила зі санок і сказала до мами: — Я піду за татом до уряду!

І заки ще мама отямилася, побігла за татом.

Тато не бачили, що вона за ними йде крок у крок. Вони сумно звісили голову і поволи йшли за поліцаєм.

Прийшли до уряду. Настуня тихенько всунулася за ними.

В уряді якийсь пан питає поліцає, як то було — питає тата і того господаря. А все собі записує.

Аж тут той пан, що писав, підвів голову і побачив Настуню.

— А це що за дівчинка? Чого ти тут хочеш, дитинко?

Настуня набрала смілости, поступила крок вперед і сказала:

— Прошу пана урядника, не карайте мого тата, лише мене. Тато невинні, бо то я наробила нещастя. Я хотіла перед дітьми похвалитися, що то мої коні. Як тато відвернулися — стягнула віжки — стрілила з батога — братчика роздрочила — він нагло свиснув — коні сполохалися. Я, я винна — мене покарайте! Пустіть мого татуся!

І розплакалася.

Стало тихо в уряді. Всі зглядалися на Настуню і на себе.

А їй було так лячно. Серце так билосся: стук, стук!

Думала, що то вже її смерть надходить. Але нехай буде, що хоче, вона випросить тата, не дасть покарати.

А пан урядник сказав по хвилині поважно:

— А таки покараю, мушу покарати. Бо з такої псоти могло

бути каліцтво, а навіть і смерть. — Пане господарю, забороняю вам на будуче забирати зі собою нечемні діти до міста, цілий рік! То кара для вас і ваших нечемних дітей.

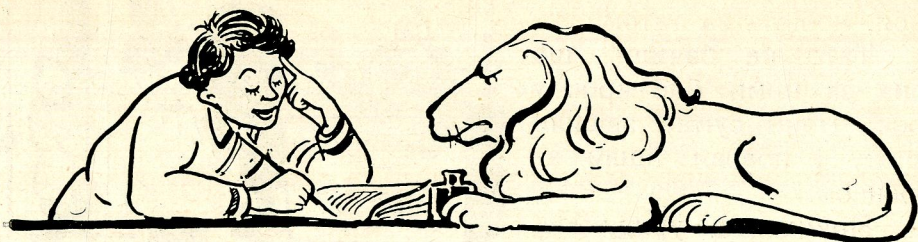
Сказав, замкнув книги, справа була закінчена.

Вийшли з уряду. Настуня плакала.

— Яка кара, яка кара! Не вільно приїздити до міста цілий рік. А так любо було колинебудь пересанкуватися з родичами до міста. Коні летіли, майже не доторкали землі, санки мчали, дзвіночки дзвонили, а дерева при дорозі тільки так мигали. А що то буде в селі, як довідаються! Який сором!

Слова урядника були для неї дуже прикрі: „Нечемні діти“. Вона, Настуня, „нечемна“! — А вона все так хотіла бути чемна.

Та що то з того, що хотіла!.. То треба не лиш хотіти, але таки бути чемною!..

ЩО ПИШЕ ЛЕВКО ТРІСКА...

4. Віднова передплати.

Послухайте, що в нас було на Великдень того року! Напекли в нас, наварили, пасок було аж нівроку! Тай писанок написали мої сестри щось чотири... Кажуть мама: „Пройдуть свята нам весело, в згоді, в мирі“...

А я кажу: „Любі мамо! І я святами радію! Що буде у нас весело, покладаю в це надію. Лиш боюся, що не буде мені паска смакувати, бо на „Світик“ я не вислав ще на цей рік передплати“...

„Правда, правда!“ кажуть мама. „Добре, що нагадав, сину! Зараз понесеш на пошту передплату, за хвилину! Бо і „Світик“ мусить мати гарні Великодні Свята, — а якіж то булиб свята, як не прийде передплата“...

Зараз я пішов на пошту і надав до Львова гроші — а потім вже мав я свята і веселі і хороші. Так і всім вам раджу, друзі, щоб весело вам було, шліть на „Світик“ передплату, — і святкуйте!...

Ваш Левко.

Соняшний півник.

Сонце стояло високо на небі, в свіжій молодій траві ясніли росисті золоті первоквіти, дзвони дзвонили, півні співали, — був радісний та веселий великодній ранок. Всі сховки на яйця були порожні. Одна частина яєць пішла на покладки квочкам, а решту взяли господині на великодній ужиток: поробили з них крашанки, червоні, сині, жовті.

Але далеко в городі, в густій траві залишилося ніким не спостережене одно яєчко. Лежало воно там самотнє і сумувало і гризлося-журилося.

«Що тобі бракує? Не добре тобі лежати?» питалися стебелини трави, бо вони були дуже зичливі і щиро-сердечні з роду.

«О, мені аж надто добре лежати! — сказало гірко яєчко. — Я мабуть лежатиму тут до суду-віку і ніщо з мене не буде...»

«А що ж малоб із тебе бути?» — дивувалися стебелини.

— «Того вам не зрозуміти!» сказало яєчко. «Та ж залишитися таким звичайним білим яйцем раз на все, нема ніякого глузду!

Варто стати або великоднім яйцем і то помальованим на синьо, червоно, або жовто, або можна.» —

— «Або що можна?» запиталися знову цікаві стебелини.

— «Я й само не знаю докладно», сказало яєчко нишком і задумчиво, «але почуваю глибоко в собі, що таким простим яйцем лишитися шкода»...

Стебелини трави дрижали з цікавості, дивилися на яєчко з подивом і одна сказала до нього: «Ти певно призначене на щось велике!»...

— «Ах, можливо, але ви заховали мене надто добре!» журилося яєчко. «Колиб мене хто віднайшов і якби я мало тепло, багато тепла»...

В ту хвилину стебелини одним рухом повідхилялися від яйця і відслонили йому вид на світ.

«О, тут лежить забуте яєчко!» сказало ясне сонце, глянувши з неба на яєчко. «Ти бажало собі мабуть тепла? То матимеш тепло, скільки захочеш!» І сонце почало гріти і пригрівати просто на яєчко і так гріло аж припікало його ціліський день. «Ох! як мило! Ох, як розкішно!» любувало собі втішне яєчко. «Аж тепер певно станеться зо мною щось чудесне»... А стебелини стояли цілий день довкола яєчка, понатагали шийки і повіддивляли очі, цікаві, що з того буде. А коли звечоріло,

озвалось сонце до травичок: »Тепер я їмушу йти спати. Яйце дістало за день досить тепла, але й наніч мусите ви прикрити його добре, щоб не змерзло. Прикрийте його як рідна мати... свою дитину!« »Свою дитину?« — здивувалися трави — і понагиналися над яечком та понакривали його собою, щоб воно лежало собі тихенько і в теплі, як дитина під боком мами.

Наступного ранку зійшло знову гаряче сонце і гріло те яечко цілий день, а вечором заопікувалися ним знов щирі стебелини. І з дня на день росла їх цікавість. »Що ти робиш з яечком?« питалися вони в сонця. »Я висиджую його!« сказало сонце. Та трави не зрозуміли того і запитали з острахом: »Чи воно не вмере?« А сонце що бачило переляк стебелин, усміхнулося поблажливо і сказало: »Так — і ні! Вам цього не зрозуміти! Будьте терпеливі, то побачите, що буде... І трави були терпеливі.

Аж одного дня — чують, а в яечку починає щось рушатися, шкрябати, шелестіти. Тремтячи з нетерплячки і з дива, говорять трави: »Здуріло яечко... Шкода... Нагло розлупилася лушпинка — і з неї вилізло диво: малесеньке, ніжненьке, золоте курятко. »Вітай!« ска-

зало сонце. »Вітай нам!« сказали стебелини довкола і затремтіли знов, але з дива і великої віхи.

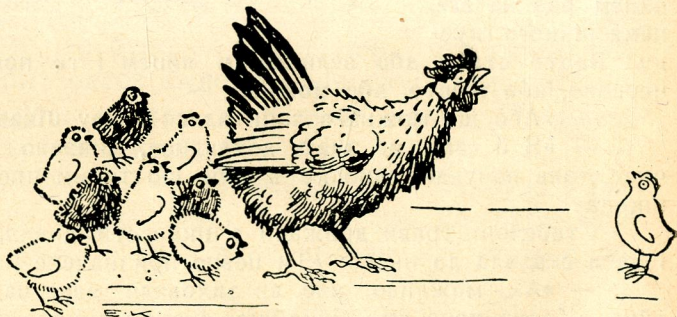
»Дивіться, яке воно гарне! — сказало сонце. — Бо то моя дитинка!« А золоте курятко підняло свій золотий дзьобик до гори і сказало: »Дякую тобі, мати!« Тоді стебелини наче трохи зніяковіли та сказали: »Але ж ти мабуть трохи і наша дитина...

Тоді вдячне курятко стало підходити по черзі до кожної стебелини і кожну поцілувало ніжно золотим своїм дзьобком.

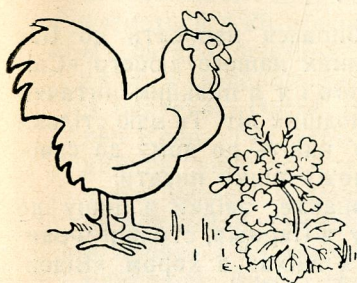
А тоді сказало їм: »Здоровенькі були!« і пішло собі кудись з города.

З жалем проводили його стебелини своїм тужливим зором, а курятко побігло просто на подвір'я, де якраз водила квочка свої діти. А ті діти були чорні і жовті, але не було ніодного золотого. То коли перед квочкою стало наше золоте курятко, вона наставила проти нього свій дзьоб і запитала грізно: »А ти що за одне? Ти звідки?« А курятко злякалося і запівкало: »Я? Сонце моя матінка!«

— »Так? То тому ти таке пишне та горде! Забирайся мені з очей і не показуйся більше!«

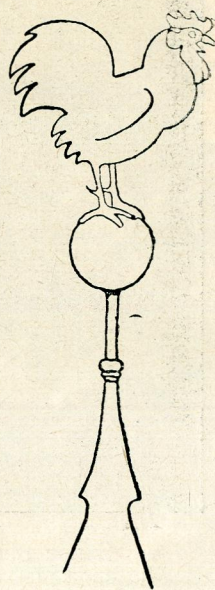
Перелякане курятко звернуло свій зір до неба. за сонцем, та сонця не було видко, бо якраз зайшло тоді за хмару. Тоді побігло курятко назад у город і прибігло до одної первоквітки. »Ти така золота, як я!« сказала первоквітка. »Хто ти?« — »Я дитина сонця« сказало курятко. — »А я також!« сказала радісно первоквітка. »Залишися зо мною!« І тоді сховалося курятко під листячко і квіт первоквітки, напилося роси з її чаші і задрімало.

По короткому засі виросло курятко на гарного півня. »Ховайся, щоб тебе

хто не побачив!« говорила первоквітка, бо вона любила півника. Але півник не дуже слухав тих порад і зрештою він уже виріс і не міг сховатися під маленькою первоквіткою. Він став і дивився якимось тужно вгору, на сонце. »Що тобі бракує?« запитала первоквітка так сердечно, як колись стебелинки питали яєчко. — »Мені тужно!« — сказав півник. »Я мушу дістатися вгору, бо ж я дитина сонця!«... — »Я також дитина сонця« сказала первоквітка — »але я тебе не розумію!«... — »Може тому, що ти не маєш крилець!« — сказав півник задумчиво. »Чи бачиш високу вежу на тій церковці? Звідтіля уже дуже близько до нашої матері!... Там буде мені краще!«

Півник напився щераз роси з чаші первоквітки, та це не була роса, то були її прощальні сльози. Потім поцілував він квітку, злопотів крильми і полетів на вежу. Так став він вежевим півнем, що показує погоду, їсть соняшне проміння і не дощові краплі, дивиться звідтіля на свою любу квітку і на свої кохані стебелини — ясніє в золотім сяйві своєї матері, ясного сонця.

Біленьке перце,

Плаває по морі
Біленьке перце,
Мала Ганя бузків
Вже три тижні жде.

Прилетіли бузьки,
Ластівочок сто,
На Ганиній хаті
Порожнє гніздо.

А деж тії бузьки?
Чи вернуться ще?
Плаває по морі
Біленьке перце...

М. ПІ-ІВ.

2 сотики!

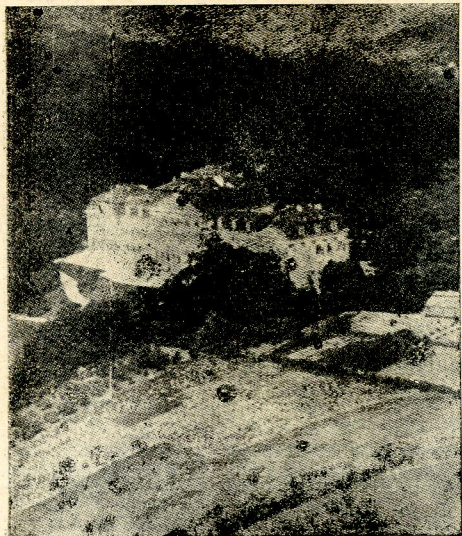
2 сотики!

денно відкладай, а за рік збереш передплату на:
„ДІТОЧУ БІБЛІОТЕКУ“
і ще 2'30 зол., остане Тобі на передплату „СВІТИКА“

Між віденськими хлопцями-співаками.

(Лист до читачів «Світика»).

Дорогі мої Ровесники! Я вже давно вибирався написати до Вас щось цікавого і поговорити з Вами на сторінках нашого любого «Світика», якого і я є пильним читачем від наймолодших літ. Та маю стільки праці, що навіть до дому до своїх Родичів можу рідко писати.

Замок Вільгельмшенберг,
де проживають хлопці-співаки.

живемо з прибутків тих концертів. Я є в хорі, що має 25 хлопців. Всіх таких хорів є чотири, отже всіх нас хлопців-співаків є сто. Капельмайстер нашого хору називається п. Тойбер. Він дуже добрий і дуже нас любить, — а ми його. Мешкаємо постійно у Відні, в замку, що називається Вільгельмшенберг. Зараз коло нашого замку є великий парк, а за парком так званий «Віденський Ліс». У парку маємо став, де літом купаємося, а зимою їздимо на совгах. Один хор перебуває постійно в Відні і співає в тій цісарській каплиці, де і колись співали хлопці-співаки, а три їздять по світі.

Я тепер у дорозі від серпня 1937 р. Вернемося до Відня аж на весні 1938 р. Найперше подорожували і концертували ми по австрійських містах і містечках. Почали від міста Лінц (Lienz), де дали перший концерт. Це дуже гарне, чисте містечко, має 7.000 мешканців. Мешкали

Чи знаєте, звідки я пишу до вас? Пишу з Парижа, столиці Франції, куди я заїхав з хором «Віденських Хлопців-Співаків», до якого і я належу. Мене прийняли до цього хору в жовтні 1936 р. Цей хор складається з хлопців у віці 9 до 14 років. Його осідком є Відень. Перед війною називався цей хор: Надворні Хлопці-Співаки. Вони співали щонеділі Служби Божі у цісарській каплиці у Відні. Цісар давав на їх утримання. Та по війні не стало цісаря а віденці хотіли і далі удержати цей хор, тому віддали його під опіку о. Йосифа Шніта, який є нашим Ректором. Та що Відень не може нині нас утримати і ми не мали б тут з чого жити, то їздимо по всіх краях, даємо концерти і

о. Йосиф Шніт
начальний директор заведення.

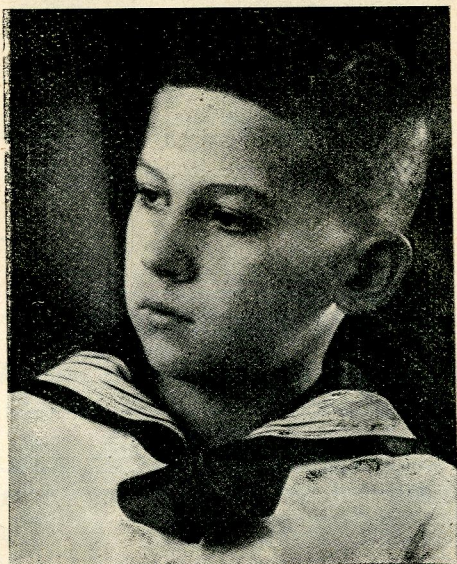
ми, в готелю. Потім у більшому місті Віллях (30.000 мешк.), дали два концерти і поїхали до літниська Вельден ам Вертерзе, де замешкали в пенсіонаті. Ціла місцевість положена над дуже красним озером, що тягнеться з 20 кільом. у довжінь, а має 2 кільом. ширини. Над берегами багато пенсіонатів. Тут були ми тиждень. Щодня купалися по два рази а вечором давали концерти. Дуже жаль було нам відїжджати з Вертерзе. Потім на приказ о. Ректора відїхали ми до Сант Вайдт ан дер Клян. Тут мешкали ми по приватних домах. Це мале містечко. Та знаєте, любі приятелі, що тут звичайний робітник мешкає краще, як у нас не один урядник. Тут дали ми один концерт і потім що два дні переїжджали з концертами в щораз інше містечко. Між іншим були ми в Леобен і в Семерінгу. В Семерінгу найкраще. Високі гори а кожна гора іншої краски. По горах розкинені готелі і пенсіонати для літників.

По місяцеві такої їзди вернулися ми до Відня. Тут училися б тижднів і поздавали іспити з одного півроку науки. Бо треба вам знати, що ми не тільки співаємо, але і вчимося, як усі інші хлопці і правильно здаємо іспити, щоб не занедбувати своєї науки. Я тепер у II. класі гімназіяльній. То тепер зрозумієте, що ми всі маємо аж за багато роботи. По шістьох тижнях виїхали ми знов у подорож і вже будемо в дорозі аж до березня, значить будемо подорожувати пів року. Ми обїхали Швайцарію, міста над Реном, Голяндію, Бельгію, а тепер у Франції, звідки «скочимо» до Африки: до Альжиру і Тунісу. Та коли Ви будете це читати, то ми певно вже будемо концертувати десь в Льондоні або в іншій місті Англії, бо з Франції вибираємося при кінці року на два місяці до Англії. Про наш побут у дальших містах веду свої записки і колись Вам знову напишу.

Та хоч як я з нашого подорожування задоволений, бо воно вчить багато і взагалі корисне і приємне, то все мені тужно за рідним краєм. Співаємо різні пісні на концертах, але ніодна не дорівнює нашій українській пісні. Я просив нашого пана капельмайстра, щоб навчив нас кілька українських пісень і він це приобіцяв, так, що може будемо співати по світі також українські пісні.

Вже кінчу своє писання. Навіть не знаю, куди подати Вам свою адресу. Але напишіть хто до мене до Відня, щоб я. повернувшись, міг потішитися вісткою з рідного краю від ровесників. Я відпишу Вам. Моя адреса у Відні така: Ireneus Saprún, Wiener - Sängerknabe, Wien XVI, Savoyenstrasse 2, Schloss Wilhelminenberg.

Тепер прощайте, дорогі Ровесники й Ровесниці! Щиренько Вас здоровлю, **Ваш Ірчик Сапрун** з Дрогобича. Писано в Парижі, 8. грудня 1937.

Іринеї Сапрун — автор листа.

ПЕРША КВІТКА.

Вивів з гаю теплий вітер
Березневу нічку —
Вийшли, стали, здивувались:
Вздріли першу чічку!

»Добрий вечір!« — каже квітка —
»Ох, як я втомилась,
Поки крізь той сніг студений
Зпід землі пробилась...»

Сестрички мене маленьку
Вислали на звіди,
Чи на золотому возі
Вже веснонька їде...

Дайте вістку, мої милі.
Чи весна вже близько,
Чи ще довго буде в полі
Сніжно, люто, слизько»...

— Ой, чи довго, чи не довго,
Хто зна, як ще буде...
Тільки знати, що на тебе
Ждуть у тузі люди.

— А найбільше за тобою
Тужать людські діти,
Що зимою голод-холод
Мусіли терпіти.

»Ох, як так, то щира вдяка
Вам за добрі вісти!
Як за нами тужать діти,
Мусимо зацвісти!...«

Ранком сонце з моря вийшло,
Стало землю гріти —
І зраділо! Всю леваду
Вкрили перші квіти!

Ю. Шкрумеляк

Про Василя Ємця, славного українського бандуриста.

(З нагоди 25-ліття його музичної діяльності).

В 1937 році минуло двадцятьпять років, як почав свою музичну діяльність славний український бандурист Василь Ємець, що своєю грою на бандурі дивує весь світ, рідних і чужих людей і так по цілім світі, і за морями ширить славу про талановитий український народ.

Василь Ємець уродився в селі Шарівка, Богодухівського повіту, на Україні (в Харківщині) в свідомій українській родині. Його батько і мати були музикальні люди, любили грати і співати, і це вплинуло на Василя так, що він змалку полюбив рідну музику і пісню та став присвячувати їм усі свої вільні хвилини. Любив він, ще малим хлопцем, прислухуватися пісням і грі українських бандуристів, що ходили по селах та часто загощували і до хати Ємців. Уже хлопцем почав грати на таких інструментах, як мандоліна, гітара і балалайка, але його мрією була бандура, така, яку бачив у бандуристів і про яку читав у поезіях Шевченка та в історії України. І будучи гімназійним учнем в місті Охтирці на Харківщині, купив він собі сам за придбані лекціями гроші першу свою бандуру і дня 6. грудня 1911 року виступив з нею вперше на сцені. За це малоощо не виключили його з гімназії, та він уже від тоді не

розлучався з улюбленою бандурою, сам учився грати на ній щораз краще і своїх товаришів учив.

Скінчивши гімназію, Ємець щораз частіше виступав з бандурою на концертах, а літом 1913 року поїхав на Кубань, до нащадків українських козаків і там заложив першу Кобзарську Школу. Завдяки його праці на Кубані потворилося багато гуртків бандуристів, а разом з тим і поширилася національна свідомість, бо козацькі нащадки, що цікавилися цим рідним старовинним інструментом, зацікавилися також рідною історією і народом взагалі. Пізніше учився Ємець на університеті в Москві і тут доповнював також свою музичну освіту. Про його виступи на великих концертах містили усі часописи похвальні статті і назвали його віртуозом, себто мистцем, що не грає наосліп, вивчені мільодії, але перетворює їх силою свого таланту по своєму і творить нові.

Василь Ємець зі своєю бандурою*).

В 1918 році, коли відродилася вільна Українська Держава, Ємець утворює першу Українську Кобзарську Капелю. В 1919 році уладжує безплатні концерти для рідного війська по обох боках Збруча. В час воєнних походів Ємець стає сам вояком і ходить з бандурою та грає стрільцям і козакам, підтримуючи їх на душі та розвеселяючи в найгірші хвилини. Уряд України відзначив його за те орденом Залізного Стрільця.

І по війні, коли Василь Ємець опинюється на еміграції, не покидає він своєї бандури і виступає з нею на концертах по найбільших містах Європи (в Празі, Берліні, Парижі, Лондоні) а також і в Америці, де перебуває і тепер. Світові знавці музики подивляють нашого бандуриста і його гру та інструмент,

*) Бандура складається з ручки, «брамки», верхняка, голосника, приструнника (до якого прикріплені струни), кобилки і голозки. Бандура має 12 струн; з них є 6 довгих і 6 коротких струн, т. зв., приструнки. Бандура В. Ємця це модерна бандура з двома головками, яка крім 12 головних струн має ще багато додаткових струн, т. зв. приструнків.

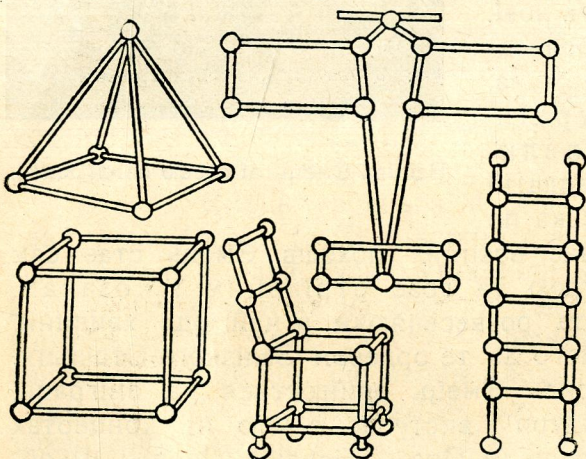
а разом з тим зацікавлюються і українським народом. Отже Ємець має великі заслуги перед рідним народом. Він свесю грою, подібно, як славний Кошиць своїм хором, або Авраменко танками, або Архипенко різьбою, прославляє ім'я українського народу й України по цілїм світі і примушує чужинців цікавитися долею України. Бо і всюди отверто заявляє Василь Ємець, що він українець і грає тільки на славу Україні.

Зприводу Ювілею музичної діяльності славного бандуриста бажаємо йому дальших світлих успіхів у його праці на славу українського народу. Слава нашому мистцеві-кобзареві!

Від редакції: Багато „Світикових“ читачів має хист до музики і грає на різних інструментах. Тому поручаємо їм, щоб зацікавилися нашим національним інструментом — бандурою, та замість чужих гітар, цитер, мандолін, балалайок — хай вчать-ся грати на бандурах.

ГОРОХ МОЖНА НЕ ТІЛЬКИ ЇСТИ...

Так, горох служить не тільки до їжі, але може допомогти вам і при вашій майстерці, особливо, коли хочете поробити собі всякі гарні «меблі» для ляльчиного житла з тоненьких гладких патичків, або з випалених сірничків, чи навіть з твердих стебел соломки. З таких тонких «матеріалів» важко щось робити,

бо їх ні цвяшками збити, ні приліпити. Та є на те спосіб, щоб такі патички трималися так, як ми хочемо! До того послужить горох. Ви тільки приготуйте собі «матеріал» на такі речі, як бачите тут на образках, а потім попросіть у мамусі з трицять до п'ядесять зерен гороху. Горох вкиньте на ніч до горнятка з водою. Рано горох так змякне, що ви легко позапихаєте патички (коли їх ще позатісуєте на остро) в горох і по-

робите собі різні фігури, наприклад такі, як на рисунку: куб, піраміду, крісельце, літак, драбинку, або й інші. Змайструвавши ті речі при мягкому горосі, поуставляйте їх обережно десь у безпечному місці і знов лишіть у спокою бодай через ніч. А рано здивується, бо горох знову ствердне як камінець і ваші іграшки будуть сильні як «муровані». Патички будуть у своїх споях так скіплені, що не легко їх витягнути. Спробуйте конче, бо це дуже гарна і при тому дешева майстерка.

«Морозенко» на сцені. В суботу 12. лютого виставили школярі Школи ім. Князя Льва у Львові (на Личакові) в салі Народного Дому відоме оповідання Панаса Мирного «Морозенко», в сценічній переробці М. Дністровича. Виставу режисерувала пані Іванна Полюгова, танки-балети вивчила п. Оленка Заклинська, а співи і музичний супровід п. директор Гаврищак. Вистава, як і всі дотеперішні вистави цієї школи під орудою згаданих громадян, пройшла прегарно. Головні ролі Мами і Пилипка відіграли учениці цієї школи Луциківна і Вовківна з правдивим талантом, та й усі інші малі актори пописалися гарно. Балети Сніжинок та Інеїв були прекрасні. Також малі колядки очарували всіх своєю прродністю і жвавістю, а їх коядки вийшли куди краще, як колядки неодного «вченого хору».

Хлопчина герой. У французькому місті Ліль трапилася недавно така пригода. В одному домі вибухла пожежа й обхопила нагло цілий дім. В хаті були тільки дві малі дівчинки, що з них одна має шість, а друга сім літ. На вид пожежі надбіг брат тих дівчаток, тринадцятилітній Юліан Рис, що бавився з товаришами на подвір'ї. Зміркувавши, що його сестрички не можуть уже видістатися з дому, він кинувся через вікно до палаючого дому і не зважаючи на полум'я, виніс на руках одну, а потім другу сестричку. При тому так попівся, що ледви живого взяли його до лічниці. Батько мусів уже шість разів давати йому свою кров до переливу в його тіло, щоб урятувати синка від смерті, і тепер хлопець приходить уже до здоров'я. Всі французькі і бельгійські часописи прославили цього хлопчину-героя, що наражувався на смерть, щоб урятувати свої сестрички. Бельгійський король і французький президент прислали йому похвальні листи і дарунки. Крім того вручили йому в лічниці дуже вродисто медаль заслуги, який признали йому за його геройський учинок.

Трилітній хлопчик-герой. У Тухолі (в зах. Польщі) вийшов трилітній Едвард Куйот з дволітньою дівчинкою Уршулею Волською на став, укритий ледом. Лід заломився і дівчинка впала в воду. Хлопчина вхопив дівчинку за руку, та не міг витягнути з води. Тоді почав він голосно кричати, аж збіглися люди і вирятували дитину, Всі подивлялися, що цей хлопчик не втратив притомности ума і знав, що в такій грізній хвилині треба рятувати дівчинку і кликати людей на поміч.

Оказові річники „СВІТА ДИТИНИ“

зложені з найцікавіших 10-12 чисел з різних років, з великою кількістю образків — для шкіл, читалень і парохіяльних бібліотек. Ціна: 1 зл., а з пересилкою: 1'30 зл.

Гроші можна посилати в листах значками пошт., або переказами розрахунковими.

Ягілька.

Діти стають у колі і беруться за руки та йдуть хоро-
водом. Одне стоїть у колі. Це зайчик. Він також співає і ви-
конує всякі рухи відповідно до слів пісні. Наприклад при слові
„спросив“ кланяється, ніби запрошує в гості, — при словах
„скічки - скічки“ він скаче і т. д. В руці високо тримає пи-
санку або крашанку, і ніби хвалиться нею.

Ой, взяв зайчик крашаночку
Спросив зайців в поляночку.
Гей, зайчики любесенькі,
Скічки - скічки, сивесенькі!
Та до мене в поляночку,
Покажу вам крашаночку!

Крашаночка покрашена,
Узорами прикрашена,
Крашаночка гарнесенька,
Ладаночка милесенька.
Гей, до мене, всі зайчики,
Гей до мене, всі любчики!

А в дівчиин Оксаночки
Красні, гарні крашаночки,
Рисовані, мальовані,
Мальовані, рисовані,
Гей, до неї всі ходімо,
Ще крашанок попросімо!

ДЕ ВИ БУЛИ?

Учитель: Де ти був учора, Івасю, що тебе не було в школі?

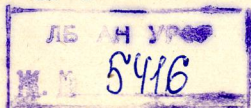
Івась: Я був з Миколою.

Учитель: А ти де був, Миколо?

Микола: Я був з Івасем.

Учитель: А деж ви були обидва?

Микола й Івась в один голос: Ми були разом!

ДІТОЧКИ!

Попросіть своїх родичів,
щоби все, що потрібне на
ВЕЛИКОДНІ СВЯТА
купували тільки в

„НАРОДНІЙ ТОРГОВЛІ“

бо через двигнення рідної
торговлі і промислу рідного —
двигнеться цілий нарід!

Пам'ятайте про це!

В „НАРОДНІЙ ТОРГОВЛІ“

можна дістати: цукор, цукорки, мід,
оріхи, мідгали, родзивику, каву, чай,
чоколяду, какао, — і багато інших
добрих річей, все найкращої якості.

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“

має по всіх більших містах
у краю свої склепи.

Централа: Львів, Ринок, ч 36.

Гагіл, гагіл, гагілочка,
„Карпаті“ полісочка!
Проганяє турботоньки
Від нашої громадоньки!

Хто полісу тую має,
Той журби, біди не знає,
Може бавитись, радіти, —
Веселімся, любі діти!

ДЕ НАЙКРАЩІ ПИСАНКИ?

На Великдень, як годиться,
Писанки будемо мати —
Та крім писаних, звичайних —
Треба й про ті нам подбати,
Що їх вже приготвила
Для дитячої громади
Рідна нам „НОВА ФОРТУНА“
Писанки... із ЧОКОЛЯДИ...

Питаєте за писанками

„ФОРТУНИ НОВОЇ“

по всіх українських торговлях!

ЗВІДКИ ВЗЯТИ ДОБРУ ШИНКУ?

(Гайна успіху для кожної господині).

На Великдень нам потрібно —
Крім біленького печива —
Також ШИНКИ і КОВБАСИ —
Словом: всякого м'ясива...

Пам'ятайтеж, що М'ЯСИВО
Свіже, добре і смачне —
А крім того, ще й ДЕШЕВО —
„ЦЕНТРОСОЮЗ“ продає!

У Львові є вже кілька крамниць
з м'ясом і вуджениною, що їх веде
„ЦЕНТРОСОЮЗ“.

Йде ВЕЛИКДЕНЬ! Всякі страви
Святкові будемо мати —
Та не сміє в нашій хаті
Й „ПРАЖІНЬ“ кави бракувати.

охор. знак.

Бо та „ПРАЖІНЬ“ або й „ЛУНА“
Знана кава солодова.
Не лиш в будні, а й у СВЯТА
Добра — бо смачна й здорова!

В кожній українській хаті
повинні бути РІЧНИКИ
„МОЛОДОЇ УКРАЇНИ“

з років: 1923, 1924 і 1925
як настольні книги.

Ціна річників брошурованих така:

з року 1923	5 зл.
з року 1924	5 зл.
з року 1925	6 зл.

П. Т. Лікарі повинні ті річники мати
у своїх ждальнях, замість різних чужи-
недьких настольних книг.

Замовлення й гроші слати на адресу:

НАКЛАДНЯ МИХАЙЛА ТАРАНЬКА — Львів, ул. Зіморовича ч. 2.

Хто посилає гроші згори не платить коштів пересилки.

Найкращими дарунками для
дітей є безперечно РІЧНИКИ

„СВІТА ДИТИНИ“

Ціни річників неоправлених такі:

з року 1923 і 1924 по	2 зл.
з року 1925	5 „
з року 1926	4 „
з року 1927-1934 і 1936	5 „
з року 1931	6 „
з року 1935	8 „
з року 1937	4 „

Річники оправлені о 1 зл. дорожчі.

Ці річники вже на вичерпання!
Становлять вони невичерпане джерело
принадної лектури для них!

„НОВИЙ ФОТОПЛЯСТИКОН“ — Львів, ул. Шайнохи, висвітлює
образи з цілого світа. Вступ для старших 20 сот., для молоді 10 сот.

ЧИТАЧКИ „СВІТИКА“

Всі ви любите квімватні квіти.
А чи вмієте їх плекати?

Про все повчить вас книжечка
О. БЕРЕЖНИЦЬКОЇ-БУДЗОВОЇ
„КВІТИ, ПРИКРАСА НАШИХ
ВІКОН І БАЛЬКОНІВ“.

Коштує 1 зл., з пересилкою 1.20 зл.

Пишіть за нею до:

Адміністрації „НОВОЇ ХАТИ“

Львів, ул. Ходкевича ч. 9.

Хто дбає про здоровля своє, своїх
дітей і всього народу — той читає
одинокий гігієнічний місячник:

„НАРОДНЄ ЗДОРОВЛЯ“

з постійним додатком
для дітей!

Цілорічна передплата: 1.50 зл.

Пишіть на адресу:

Львів, ул. Уейського, ч. 14.

Поручаємо всім

літературний двотижневик

„НАЗУСТРІЧ“

який виходить у Львові уже другий рік
і коштує місячно лиш 90 сот.
Цілорічна передплата 10 зол.

Жадайте оказових чисел.

Адреса Видавництва така:

„НАЗУСТРІЧ“ — Львів, Ринок 10.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“

це найцікавіший та найповажніший
жіночий часопис, який має наладнати
звязки з українками на цілім світі.

Цілорічна передплата для краю: 7 зл.

Адреса Редакції і Адміністрації:

Коломия, ул. Замкова, ч. 37.

(Пишіть за оказовим числом!)

Ми відгадуємо

- 1) Шукайте звязкової букви! Подані тут слова: Тома, Серп, хор, хлоп, стріл, мир, чорт, бук — підписати одно під одним і додати до кожного якесь закінчення, одно з тих, що виписані тут: -ати, -вина, -ів, -ів, -ина -ий, -нь, -ць. Ці закінчення виписані поазбучно, але їх треба так підібрати, щоб відповідали своєму слову і творили з ними нове слово. Та при тому треба пам'ятати, що слова треба вязати з закінченнями відповідною «звязковою буквою», яка майже при кожному слові буде інша. Коли звязкові букви і закінчення дібрані добре, то ті звязкові букви, читані згори вниз, дадуть назвисько найбільшого українського поета. Для прикладу наведемо одно слово з закінченням і звязковою буквою: слово **«стріл»** зв'яжемо з закінченням **«-ць»** буквою **«е»**, — буде: **«стріл-е-ць»**. Подібно в'яжім і повщі слова.

Подала: *Яруся Лакустівна.*

- 2) Виписати одно під одним слова такого значіння: 1) Найкраще слово для дитини. 2) Край, де минулого року відбулася коронація короля по уступленні його брата. 3) Неочищена нафта. 4) Домашня птаха. 5) Садовий овоч. 6) Що нам світить у день. 7) Хижий птах. 8) Гори в Галичині. 9) Жіноче ім'я. 10) Столиця Англії. Початкові букви цих слів, читані від першого до останнього слова, дадуть ім'я і назвисько відомої нашої оперової співачки, що тепер концертує в Америці.

Подала: *Віруся Юцишин.*

- 3) Рідна доня України її ім'я в оба боки в Рідну Школу збирається, однаково читається. Подав: *М. Кумка.*
- 4) Пересуванка: ялинка, поле, ріка, Тарас, гегати, ас. Іван, ліс, ум, око. Ці слова уставити в такий черзі, щоб їх початкові букви дали назву одній полуднево-європейської держави (з 10 букв).
- 5) Що це за дерево, що не має листя, і не росте, тільки пливе — і є золоте?...
- 6) Ш - н - й - р - б - и - г - і —, з - е - е - г - у - и - к - ш!
Вложи відповідні букви на місце черток, а цілість дасть народню приповідку про ощадність. 5. і 6. загадку подав: *О. Коваль.*

7) Шарада.

Першого з другим буває
Багато по Україні;
Першого з третім вживає —
Огневик в страшній годині;

Друге й третє — то малою
Кушєвата девєвина;
Цілість приходить з весною —
Рада їй кожна дитина!

Т. Дмитренко.

Замітка: Щоб узяти участь у льосуванні нагород за відгадки, треба вислати відгадки цих загадок тільки разом з відгадками загадок чисел «Світика» за березень і травень 1938, найдалі дня 10. травня 1938.

ПІДЧАС ВЕЛИКОДНІХ СВЯТ

ПРИЄДНАЙТЕ „СВІТІКОВІ“ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

ПІДГОТОВЛЯЙТЕ „СВЯТО МАТЕРИ“!

М-5416

ПРИРОДА В КВІТНІ.

Що за дива? Що за чуда?
Оживає ліс і гай!
То весна прийшла зза моря,
Звеселила рідний край.

Звеселима, завітчала,
Всі гаї, поля, сади,
Пробудила деревину,
Вкрила листям галузки.

На левадах попід гаєм
Простелила мов килим,
Тканий пишними квітками,
Тканий зіллям молодим.

Співаків своїх прислала:
Соловеїв, ластівок, —
Щебетанням розспівались
Ліс і гай і наш садок.

Чуеш? З гаю вже й зозуля
„Ку-ку, ку-ку!“ кличе враз!
Тіштесь, діти, і радійте, —
Це ж весна прийшла до нас!

Юра Шкрумеляк.

Що в молодості придбаєш — те на ціле життя маєш!

каже українська приказка. — Тому від молодих літ складайте постійно
вкладки ощадности в **КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР“**
у ЛЬВОВІ, ул. РУСЬКА ч. 20. — ТЕЛ. 280-50.

Жертви на «Світик» для бідних дітей: ВП. Марія Граб з Філядельфії 6 доларів.
Хто черговий?

„СВІТ ДИТИНИ“ виходить раз у місяць в обемі 32 сторін друку.

Умови передплати на рік 1938:

В краю річно 4 зл., піврічно 2 зл., квартално 1 зл. — Для Америки й Канади 1 долар.; — для Чехословаччини 25 кор.; — для Румунії 150 леїв річно; для Аргентини 4 пези; — для Бразилії 25 мільрайсів.

Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, ул. Зіморовича 2.

Конто П. К. О. Львів, ч. 503.330.

Телефон 257-87.

П-12.526
1938-5

СВІТ ДИТИНИ

ЖУРНАЛ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ.
1938

РІК ХІХ.

ТРАВЕНЬ

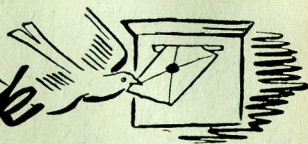
Ч. 5.

«СВІТ ДИТИНИ»

Львів, Зіморівicza, 2.

Тишч до вас Листочок

Юрчик Слива у Варшаві: Чому так рідко пишеш до мене? Чи газетка приходить тепер правильно? Завжди завчасу повідомляй адміністрацію про кожночасну зміну своєї адреси, бо інакше буде газетка пропадати. До Татка пишу листа окремо. Може б Ти зайнявся поширенням «СВІТИКА» поміж своїми товаришами в школі. Буду числити тоді по 30 грошів за 1 число, але мусиш щонайменше зібрати по 30 сотиків від 10 товаришів і мені їх згори прислати. Подумай над цим пропозиціям! Здоровий будь, молодий козаче!

Ієнадій Кобець у Погості: Посилка розв'язок наспіла запізно, тому не взяв Ти участі в льосуванні! А шкода — бо може б знову був виграв премію — бо всі Твої розв'язки добрі. Тому на будуче придержуйся точно поданого речинця з присилкою розв'язок. Подай мені адреси бідних школяриків з околиць, щоб я міг вислати їм оказові числа «СВІТИКА».

Микола Михаліха в Шклі: Даруй, що не відписав Тобі своєчасно про ціну річників «Молодої України». — Подаю тепер їх ціни: Річники за 1923 і 1924 коштують по 5 зл., а за 1925 — 6 зл., у брошурі. Вони вже майже на вичерпанню. Ті річники були б великою прикрасою для Твоїєї бібліотеки і тому конче старайся їх набути. Може Татко за добре свідцтво справить Тобі ними несподіванку. Ірцю і Дарусю поздорови від мене.

Люця Стойкевич у Млинівцях: Твої загадки всі були добрі, а що найважливіше, що Ти присилаєш їх завжди в приписанім речинці — тому припала Тобі і друга нагорода в льосуванні. Через ошибку — не поступила редакція з призначеною премією, як Ти цього бажала. Тому сама одержану премію передай якійсь бідній дівчинці, що любить читати.

Богдан Ставничий в Станиславові: «Світик» не виходить зпочатком місяця тому, що в тім часі виходять три інші дитячі журналики, які теж передплачують майже всі СВІТИКОВІ передплатники, і тому він приходить завжди окола 10-го кожного місяця, щоб передплатники мали щось нове до читання.

Книжечки «Діточа Бібліотека» виходять при кінці кожного місяця. За травень вийде книжечка п. з. «ЧАРОДІЙНИЙ КІНЬ» з багатьома образками. Одержиш її десь окола 8. травня.

Іван Сілецький — Станиславів: Надіслані загадки ховаю до редакційної теки і постараюся їх при нагоді використати. Віршики — підуть до «Перших проб молодечих».

ПЕРШІ СПРОБИ НАШИХ ЧИТАЧІВ.

Пригода зайчика - побігайчика.

А наш зайчик-побігайчик, сіра козушinka,
До городу він закрався, є там конюшinka.

Біля хати господаря лежав песик Брисько,
Підніс вуха до гори, зачув зайця близько.

Їсть наш зайчик, заїдає, а Брисько з подвіря
Вже за зайцем поглядає, хоче зняти шкіру.

Щораз ближче він крадеться, ще лиш один крок,
А наш зайчик преспокійно заїдає бурачок.

Гоп! Уже наш Брисько скочив і зайця допав,
Але зайчик наш розплакався і просити став:

«Не їдж мене, пане Бриську, прошу тебе дуже,
Завтра буряк, конюшинку я принесу, друже...»

«Добре!» — Брисько погодився — «Але памятай собі,
Що як шкоду не повернеш, то біда буде тобі!»

Пустив зайця Брисько, а той як пішов,
Так іще до нині назад не прийшов...

Роман Трач з Бурштина.

КАЖЕ МАТИ ТАК ДО СИНА:

„ВВАЖАЙ, СИНУ, НЕ ЗАБУДЬ,

Синонок слухає і всі свої ощадности дає мамі, яка вкладає їх разом зі своїми

в **ЗЕМЕЛЬНІМ БАНКУ ГІПОТЕЧНІМ**

у ЛЬВОВІ, вул. СЛОВАЦЬКОГО, 14.

(ФІЛІЯ БАНКУ: Станиславів, ул. Собіського 11)

„ТО-П“

МЕХАНІЧНА ФАБРИКА
ПАПЕРОВОГО ОПАКУВАННЯ

і
СКЛАД ПАПЕРУ

Властителі: М. Атаманюк і С. Мурин

Львів, ул. Городецька, 36.

Телефон: 283-67.

Читачки!

Скажіть своїм Мамусям, що вже надійшли нові журнали футер на рік 1939 — до української фірми:

Юліян Глушевський

Львів, площа Капітульна 3.

(Всякі роботи кушнірські по кінець травня 1938 року виконується з 40% знижкою).

„НОВИЙ ФОТОПЛЯСТИКОН“ — Львів, ул. Шайнохи, висвітлює образи з цілого світа. Вступ для старших 20 сот., для молоді 10 сот.

ДІТОЧКИ!

Щоби своїй любій мамі
Приємність зробити,
Радимо Вам, щось для мамі
В Думина купити:

Шаль гарненький, чи торбинку,
Чи шовкові хусточки, —
Для мамусі на „День Мамі“
Купіть, добрі діточки!

Е. ДУМИН, Львів,

ул. Коперника 4.

Найкращий дарунок для мамі на

„ДЕНЬ МАТЕРІ“

можете купити в кооперативі:

„УКР. НАРОДНЄ МИСТЕЦТВО“

ЛЬВІВ, ул. Косцюшка. ч. 1.

(Дім »Народньої Гостинниці»).

Огляньте виставлені взори у великому склеповому вікні — а побачите: кілька там чудових та мистецьких річей!

Що в молодості придбаєш — те на ціле життя маєш!

каже українська приказка. — Тому від молодих літ складайте постійно вкладки ощадности в **КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР“**

у ЛЬВОВІ, ул. РУСЬКА ч. 20. — ТЕЛ. 280-50.

фотоплястикон „ŚWIATOWID“ Львів, — Пасаж Гавсмана 7.

Висвітлює прегарні краєвиди з цілого світа. Вступ для молоді 10 сот., для старших 20 сот.

НАРОДНЯ ТОРГОВЛЯ:

Чи відомо всім вам, діти,
Чи вже знаєте ви всі:
Що насіння є найліпше
Лиш в „Народній Торговлі“?

„Торговля“ насіння слідить,
Випробує його,
Щоб воно потім в городі
Вам гарненько все зійшло.

Хто городець закладає
Й хоче з нього користь мати,
Той у „Торговлю Народню“
Іде насіння купувати!

Чи то квіти там найкращі,
Чи добірну ярину,
В „Торговлі“ найліпше купиш
І за дешеvu ціну!

„НАРОДНЯ ТОРГОВЛЯ“
ЛЬВІВ, РИНОК ч. 36.

і склепи по всіх більших містах.
Насінь „Н. Т.“ — жадайте всюди!

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Але ні батько, ані мати
дитини не воскреснуть!

Тому — що ніхто не знає
години, в котрій скін-
читься його мандрів-
ка по Божому світі, —
дбайливі Родичі повинні
забезпечити своє життя,
для добра власної дитини
в Товаристві Обезпечень:

„КАРПАТІЯ“
ЛЬВІВ, РИНОК, ч. 38.

Ученик: Перепрошую пана, котра тепер година?
Пан: Доходить перша! А деж ти так спішишся?
Ученик: Іду до „ЦЕНТРАЛЬНОГО КООПЕРАТИВ-
НОГО БАНКУ“ при ул. Третього Мая, 15. Несу
там до каси дрібні ощадности нашої класи
і боюся, щоб не спізнився!..
Пан: Не спізнишся, бо каса отворена до 2-гої
години.

Наша Марта дуже красне
Завжди білля має —
Бо до прання тільки синки —
„Зоря“ уживає!

Синки „ЗОРЯ“ жадайте всюди!

Рідна мати.

Ніжно та сопілка
В день весняний грає,
Мило й любо пташка
У садку співає, —
Та краще матуся
Моя промовляє!

Ясно в небі зірка
В тиху ніч палає,
Щиро тепле сонце
Всіх нас огріває, —
Та ще краще мати
Любим личком ссяє.

Красний дощ тепленький,
Що зрошує ниву,
І легіт весняний,
Що сушить долину, —
Та ще краща мати,
Як пестить дитину.

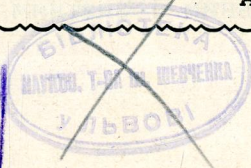
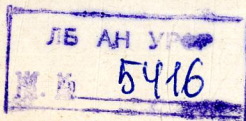
І звучна сопілка,
Й ніжна перепілка,
І зірка і сонце,
Що світить в віконце, —
І дощик тепленький,
І легіт легенький, —

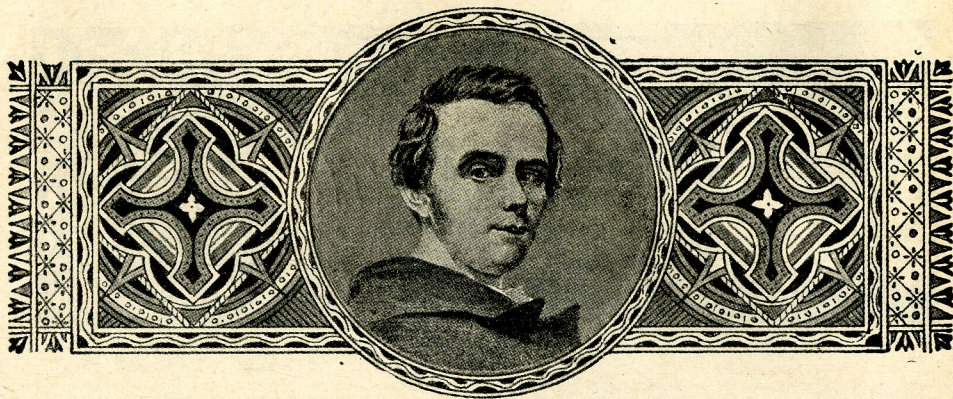
Усі вони красні,
Усі вони ясні,
Усі вони милі, —
Та вони не в силі
Нас так покохати,
Як рідная мати!

Юра Шкрумеляк.

ЛЮБІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ! Звертаємось на тому місці з проханням до всіх **ТИХ** з поміж Вас, що досі не виплатили передплати на рік 1938, або залягають ще з передплатами за минулий рік — щоб **КОНЕЧНО** прислали нам, долученим до цього числа розрахунковим переказом, подану на ньому довжну квоту, бо видавництво через те дуже задовжилося. Отже — хто найде в тім числі газетки **ЖОВТИЙ** переказ, — нехай безпроволочно вишле нам подану належитість. Дуже просимо!

АДМІНІСТРАЦІЯ.

Тарас Шевченко на волі.

(В століття викупу поета з кріпацтва)

(4. V. 1838 — 4. V. 1938).

Знаємо, що Тарас Шевченко уродився як дитина убогих селян-кріпаків, що належали до діди́ча Енгельгардта, та були

Портрет поета Жуковського, що його змалював К. Брюлов, а відтак за нього визволено Шевченка з кріпацтва.

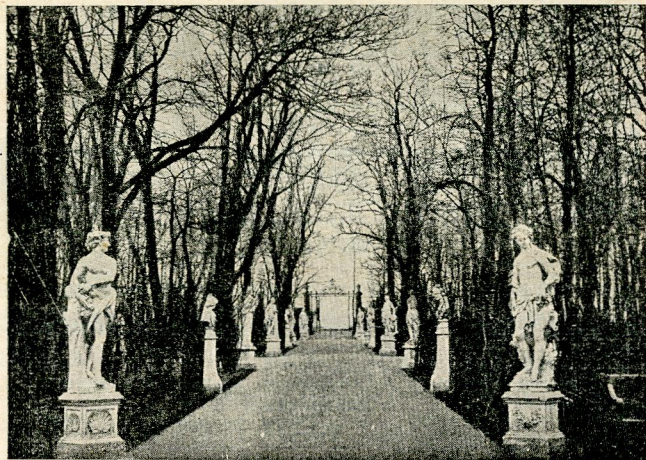
його власністю. Мусіли робити панщину на його ланах, а пан уділяв їм зо свого добра лише стільки, щоб могли прожити і на нього працювати. Гірка була доля селян-кріпаків. Кріпак не смів опустити свого пана, мусів йому служити від народження до могили. Коли хто втікав, то його ловили панські посіпаки, або жандарми, і тоді пан мав право строго карати такого. Пани торгували людьми, як твариною, мінялися ними, програвали в карти. Така доля ждала і Тараса Шевченка. Правда, Енгельгардт пізнався випадково на хисті Тараса, коли раз побачив, як гарно він малює, і вкаравши Тараса, подумав собі, що варто дати хлопця на науку маляреві. Бо коли з Тараса виросте добрий маляр, то він буде малярством заробляти і йому, панові,

зиски віддавати. І тому й післав Тараса на науку до малярів. Та сталося так, що Тарас уйшов панської неволі. Сталося це завдяки добрим людям, вільним і знатним, які пізналися на

здібностях Тараса і рішили допомогти йому, щоб і він став вільною людиною. І викупили Тараса з кріпацтва. Сталося це 4 травня 1838 року, коли Тарасові було 24 роки. І так цього року припадає рівно сто років, як Тараса Шевченка викупили з неволі і він став вільною людиною.

Було це в Петербурзі, де Шевченко вчився малярства у маляра Шираєва. Не багато він міг навчити Тараса, бо сам був малярем непутящим. Але випадково запізнався Тарас з малярем - українцем

Сошенком, який знався з визначними людьми того часу, з мистцями і поетами, українськими і російськими. Сошенко заопікувався Тарасом і познайомив його з тими людьми. Між ними були поет Жуковський і маляр Брюлов, що був професором в Академії Мистецтв. Задумали прийняти Тараса

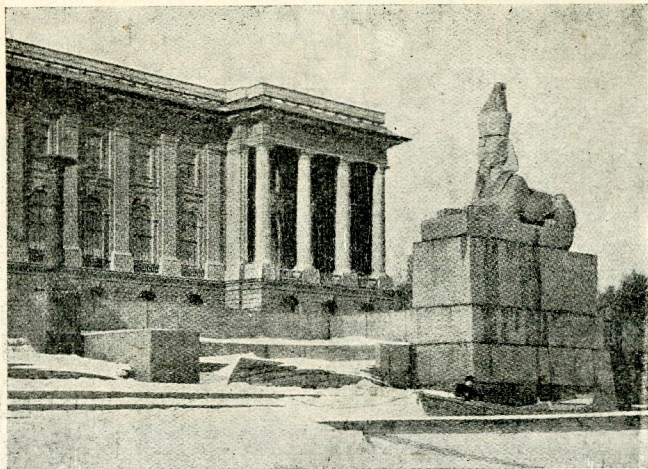

«Літний сад» у Петербурзі де Шевченко заходив рисувати і де його вперше стрів Сошенко.

до Академії. Але був закон, що учнем Академії не може бути кріпак. Тому рішили викупити Тараса з неволі. Пішли до діди́ча Енгельгардта і він згодився звільнити Тараса з кріпацтва за 1500 рублів. Але це були великі гроші, а добрі люди їх не мали. То вони вчинили так: Маляр Брюлов намалював портрет поета Жуковського й оголосили лотерію на портрет. Люди мали купувати квітки по кілька рублів і хтось мав виграти портрет, а зі зложених за квітки грошей мали викупити поета. Жуковський був славним російським поетом, а до того ще й домашнім учителем і виховником царських дітей. То цар сам зараз викупив усі лоти тої лотерії, щоб забезпечити собі вигру портрета вчителя своїх дітей. Цар виграв портрет і так зібрано гроші на викуп Тараса. Гроші дали дідичеві і він дав посвідку, що звільняє Тараса від кріпацтва.

Так то московський цар мимохіть причинився до звільнення найбільшого українського поета з кріпацтва, а все те завдяки добрим людям. Велика була радість Тараса, коли він став віль-

ною людиною. Тепер його прийняли до Академії, яку він небаром скінчив з визначним поступом. Він увійшов у круг культурних людей і доповнив свою освіту. Разом з тим краще розвинувся його поетичний таланти він міг приготувати першу книжку

Академія Мистецтв у Петербурзі, де вчився Шевченко малярства.

своїх безсмертних творів, що в два роки по викупі його з неволі, себто в р. 1840, появилася друком під назвою: „Кобзар“. Ця книжка відразу вчинила ім'я Тараса відомим по всій Україні і всі признали його найбільшим поетом України.

В своїх творах Тарас Шевченко боліе найбільше над закріпощеним

рідним народом і домагається волі для нього. І немало причинилися твори Шевченка до того, що вже в 1861 р. отже в 23 роки після викупу Тараса з кріпацтва, звільнила царська влада увесь народ український від кріпацької неволі, бо того року проголошено скасування кріпацтва в Росії і на Україні.

День 4. травня 1838 року був у житті Тараса найбільш радісним днем. Це також дуже радісна подія в історії українського народу. Тимто годиться в сотні роковини тієї події спогадати про неї і добрим словом згадати також тих людей, що подбати про звільнення найбільшого нашого поета і пророка України з панської неволі.

ВЕСНА.

Ходить веснонька
По наших краях.
— Хто зловить щастя,
Пташечку в гаю?

Пташко-крушино,
Не полошися, —
В серденьку моім
Ти загіздишся.

М. П-ів.

ВИРІВНАЙ В ТРАВНІ ВСІ ЗАЛЕГЛОСТИ „СВІТИКОВИ“!

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ: НАЙНОВІШІ ЧАСИ.

4. Українська Держава за гетьмана Павла Скоропадського.

Німецькі й австрійські війська, після миру, заключеного з Україною в Бересті 9. лютого 1918 р., увійшли на Україну, як війська союзних держав і разом з придніпрянською армією Української Народньої Республіки та з Українськими Січовими Стрільцями, які були ще в складі австрійської армії, звільнили всю Україну від московсько-большевицької займанщини*). Тепер уряд України міг спокійніше працювати над налагодженням ладу і спокою в краю. Українська Центральна Рада, як перший парламент вільної України, стала радити над державними справами та новими законами. Найголовніша справа була, наділити селян землею. Більшість землі на Україні була до війни власністю одиниць, великих землевласників - дідичів, або так званих поміщиків. А селяни звичайно мали мало землі. Після упадку царату і революції в Росії і на Україні селяни вижидали від нових урядів закону, який даби їм право на поміщицьку землю, себто, щоб поміщицькі розлогі добра розділити по справедливому між селян, тих, що власними руками на землі працюють. Та в перших часах революції уряд України не мав змоги присвятити найбільшій уваги цій найважливішій справі, бо мусів дбати передусім про збереження держави. З усіх боків раз-у-раз загрожували Україні вороги, а найбільше москалі. Уряд мусів дбати передусім про те, щоб оборонити самостійність України, щоб зорганізувати армію. А тимчасом менше свідоме селянство вважало, що урядові бракує доброї волі, щоб розпорядити землею. Думали селяни, що уряд сприяє поміщикам - дідичам. І тому почали самі собі ділити землю, тимбільше, що поміщиків під той час не було дома, бо вони зараз по революції і перед першим нападом большевиків на Україну повтікали. До того ще більшість поміщиків — були москалі й інші чужинці, а українців - поміщиків було дуже мало. То селяни думали, що тимбільше землю треба поміщикам відібрати, бо коли держава українська, то і земля має бути тільки українська. Через те самовільне ділення землі повстав у краю не порядок і українська влада була в великому клопоті, бо коли в державі нема ладу, то кожний ворог може легко її поневолити.

*) Займанщина, або так звана «окупація», тобто зайняття якогось краю чужими військами.

Тепер, коли Україна стала вільна і безпечна від нових нападів Москви, уряд і Центральна Рада почали радити над справою землі. Та таку важну справу годі полагодити скоро і якбуть, мусіло це тривати довго. Тому в краю далі були не-порядки, люди давали віру ворожим підшептам, большевицьким шпигам, які нашіптували, що уряд України не думає дати селянам землі, і що нібито дасть її тільки большевицький уряд.

З другого боку Українською Центральною Радою й урядом були незадоволені німці й австрійці, що прийшли на Україну. Вони звільнили Україну від московської займанщини головню тому, щоб з України набрати хліба для своїх голодних армій і населення своїх держав. А тимчасом уряд України не дуже погоджувався на те, щоб чужі війська забирали з України все добро без рахунку, що належиться і що не належиться. Не були з того задоволені і селяни, що бачили, як українське добро вивозиться в чужі краї. І почали селяни організувати ворожі виступи проти німців та австрійців, а часто й проти своєї влади, посуджували її в змові з німцями, бо так нашіптували чужі висланці. Коли таке почало діятися на Україні, німці рішили встановити на Україні нову владу, від якої надіялися, що вона заведе лад і виповнить їх домагання.

Дня 28. квітня 1918 р. німецький військовий відділ увійшов на салью нарад Центральної Ради, перевів у членів Ради ревізію і казав їм розійтися. А на другий день „Союз Українських Хліборобів“ на своїм зїзді вибрав Павла Скоропадського гетьманом України. Павло Скоропадський був нащадком гетьмана Івана Скоропадського, що гетьманував на Україні в 1709-1722 роках. Сам він був багатим землевласником і царським генералом, командантом корпусу. Треба признати, що Павло Скоропадський один з перших високих старшин українського роду почав по революції в 1917 році перемінювати свій корпус на українську військову частину. Треба признати й те, що памятаючи про історію свого роду, він мав добру волю, виконувати свою гетьманську владу на добро Україні і користь українському народові. Про це свідчать його перші відозви (універсали) до українського народу, коли тільки став гетьманом, де між іншим також при-рікав селянам землю, яку мали дістати від дідичів викупом. Мав також найліпшу волю, завести на Україні лад і порядок, забезпечуючи їх рядом нових законів. Однак український загал не мав до нового гетьмана довіря. Раз тому, що до гетьманської влади дійшов він насильно, бо помогли йому в тому німці, розігнавши Центральну Раду. А подруге тому, що від самого початку почав гетьман оточуватися більше чужими людьми, як

українцями. В склад його уряду входило багато москалів або таких українців, що ніколи не були відомі зі своєї праці для української справи, а лише кілька свідомих і відомих українських діячів. Зрештою і ті хлібороби, що вибрали його гетьманом, були здебільша багатими землевласниками, до того ще не всі — українці. Правда, що гетьман Павло закликав і відомих українських діячів до участі у владі, та ті не хотіли з ним співпрацювати, за виїмком кількох. І так гетьман Павло знайшовся також у великій клопоті. Він був свідомий того, що його міністри і прибічні достойники не всі щиро працюють для України. Знав також, що його армія, зложена в великому відсотку з московських старшин, не сприяє щастю України, а не мав сили вчинити інакше, бо через первісне недовіря до нього українці не мали охоти піти на його заклик і послужити Україні. Це було для молодого української держави великим нещастям. Гетьманські військові відділи, зложені переважно з людей, ворожих Україні, заводили порядок так, що переслідували головню свідомих українців і знущалися над селянством, стаючи в обороні дідичів. Наче навмисне хотіли зразити населення до гетьмана і так привести до безпорядків, до упадку держави. Надіялися, що большевики теж скоро впадуть, а в Росії запанує новий цар і він візьме тоді Україну знов під свою руку. Через те росла пропасть між гетьманом і українським народом, хоч він безперечно бажав добра Україні, а й ті його міністри, що були свідомими українцями, ділали тільки на користь Україні, особливо міністр заграничних справ, Дмитро Дорошенко, і міністр освіти, Василенко.

Заходом тих міністрів та й не без доброї волі гетьмана Україна за гетьманської влади виглядала таки назверх на правдиву українську державу. Заграничне міністерство дбало про те, щоб до України прилучити всі українські землі, включно з тими, що ще тоді були під Австрією, а також Крим, щоб мати вільний і широкий доступ до Чорного Моря. На Україні повстало багато українських нижчих і вищих шкіл, у тому два університети: в Києві і в Кам'янці Подільському, та Академія Наук. Гетьман дбав також про українську флоту і поробив багато заходів для організації майбутньої української армії.

І хто зна, чи з бігом часу гетьман, що почав окружатися вже й свідомими українцями, не бувби здобув собі довіря в народі і не закріпив української державности. Та на перешкоді до того стали нові політичні події. Німеччина програла війну і Австрія розпалася (в листопаді 1918 р.), так, що німецькі й австрійські війська відійшли з України. Україна знов опини-

лася без безпеки, здана тепер тільки на волю невеликих гетьманських відділів, що сприяли Москві. З півночі знов стали загрожувати большевики, а від сходу надтягали царські генерали зі своїми військами, що бажали повернути в Росії владу царя і прилучити Україну до Росії. Безрадий гетьман, певно за порадою своїх прибічників-москалів, проголосив, що Україна лучиться з Росією в союзну державу. Це привело до повстання проти гетьмана і скінчилося його упадком дня 14. грудня 1918.

На цім місці треба ще сказати про Українських Січових Стрільців у 1918 році. В тому році весною по берестейському мирі Усусуси ввійшли разом з українськими військами на Україну. Стрілецькі відділи мали приказ від австрійської команди, поширювати між українським народом добру славу про австрійців. Вони мали запевнювати людей, що австрійська армія прийшла на Україну в добрих намірах, щоб звільнити край від большевиків та завести тут лад.

Користаючи з того, що їм дозволили сходитися безпосередньо з придніпрянськими братами, Усусуси говорили не про Австрію, тільки про Україну. Освідомляли мало свідомих селян про те, щоб шанували свою владу і довіряли їй, бо вона бажає народові добра.

Згодом приділили Усусусів до інших австрійських частин і вони брали участь у боях з большевиками в Херсонщині. В місті Олександрівську зійшлися Усусуси з Запорозькою дивізією і відразу заприятзнилися з Запорожцями, бо ті пізнали, що Усусуси то не звичайні австрійські вояки, а українське військо. Також українське населення скоро пізнало, що Усусуси то приятелі його, його брати. Бо нераз обороняли Усусуси селян перед насиллям австрійсько-мадярських вояків. Прихильністю між українським населенням тішився також австрійський архикнязь Вільгельм, що назвав себе Васлем Вишиваним. До його армійської групи на Україні були приділені Усусуси і він своєю людяною поведінкою зеднав собі також Усусусів. Він мріяв про те, щоб стати колись королем України...

В червні прибув на Україну також Кіш і Вишкіл У. С. Стрільців і розташувався біля міста Єлисавет на Херсонщині, в селах Грузьке, Карлівка й Іванівка. А польові частини У. С. С. стояли тоді в Єлисаветі і Масляниківці.

Залунала стрілецька пісня по селах і містах Херсонщини, стрільці сходилися з тамошніми селянами й інтелігенцією на розмови, давали навіть свої концерти і театральні вистави. Гарно жилося Усусусам на Україні. Та не довго пробули вони там. Німцям не подобалося братання Усусусів і архикнязя Віль-

гельма з українським народом. Заносилося на повстання проти гетьмана, а німці боялися, що Вільгельм може стати королем України і тоді Австрія матиме на Україні більше право, ніж німці. Тому зажадали від австрійської команди, щоб Вільгельма-Вишиваного й Усусусів забрати з України. В жовтні 1918 року Усусуси виїхали з України й осіли на Буковині: Бойові частини і Вишкіл у Чернівцях, а Кіш у Вижниці. Якраз у тому часі заносилося вже на розвал Австрії й Усусуси почали приготуватися до того, щоб у слушнім часі своєю зброєю вибороти рідному краєві нове, рідне право.

(Далі буде).

НАЙДОРОЖЧИЙ СКАРБ.

Найдорожчий скарб нам, діти,
То рідненька мати,
Безгранично вона вміє
Діточок кохати.

Мати нам, дитино люба,
Наче сонце ясне, —
Доки воно тобі світить,
Твоє життя щасне.

Доки тебе ogrіває,
Ростеш, процвітаєш,
Та й у своєму дитинстві —
Горя не зазнаєш.

Мамине серденько, діти,
Найдорожчий самоцвіт, —
То ж шануйте її, любі,
Свою матінку любіть.

І що року у День Мами
Віддайте їй шану,
Звеличайте словом й ділом —
Матінку кохану!

О. Цукорник.

Славкова переміна.

— Славку! — кличе мати — Славку, поможи мені витерти начиння. Внеси мені трохи дров. Принеси води. Поможі мені, бо Оля ще не прийшла зі школи, тато зараз прийде на обід, а я не можу собі ради дати.

— Зараз, мамо! — сказав Славко з другої кімнати. Але те „зараз“ виглядало дивно. Бо минала хвилина і дві і більше, а Славко не рушався. Мати мусіла просити вдруге і втретє і нарікала на нечемного хлопця, аж нарешті він ліниво вийшов з кімнати та взявся помагати мамі. Але як та „поміч“ виглядала! Начиння втирав так, що збив один таріль і горнятко. Дров приніс заледви три патички. А води на дні збанка.

— Горе мені з тим хлопчиськом! Ніякої помочі від нього не зазнаю. Що з нього виросте? — нарікала нишком мати.

А Славко бурмотів з кімнати:

— Втирати начиння, носити дрова і воду — це не належить до хлопця. Це має робити мама і Оля...

Та раптом одного дня на початку травня Славко змінився, так, що мати аж здивувалася і сама собі не вірила. Він прийшов зі школи і сам запитав: „Мамусю, а може вам що допомогти? А може витерти начиння? Може внести дров? Може принести води?“ І витирав тарелі зручно та швидко. І вніс великий оберемок дров і приніс повніський збанок води. А по обіді, коли мати сіла шити, Славко шепнув до Олі:

— Ходім у городець, там будемо вчитися, щоб не перешкоджувати мамі!

Мати запримітила зміну в Славка і раділа тим. Аж лекше і краще йшла їй робота.

Тимчасом у городі сказав Славко до сестрички:

— Сьогодні говорив нам учитель у школі про День Матері, який припадає в другу неділю травня. Казав, що ми завжди зобов'язані до любови і вдяки ненці, завжди повинні її слухати, їй помагати і нічим її не смутити, не вражати. А в День Матері зробити їй якусь герну несподіванку. Я подумав над тим усім і побачив, що я досі був дуже недобрий синок. Я не слухав мами, часто давав їй причину до нарікань, до смутку, а навіть до плачу. Тепер каюся і від сьогодні рішаю переменитися, щоб моя мати мала з мене втіху і поміч. Та тепер порадьмося, що ми принесемо мамі в її день.

По довшій нараді рішили, що Оля виплете мамі гарний кошичок, який недавно бачила в „Світику“, але багато більший, і обидвоє нарвуть гарних квіток та вручать мамі рано в неділю з відповідним написом.

— Я придумаю напис! — сказав Славко.

Небавком кошик був готовий і помагав у тому й Славко. Він виписав на картці чистого паперу гарним письмом такий привіт:

„Любій мамі свіжий квіт, —
Жийте, ненько, много літ!
Хай Вас Бог благословляє,
Хай журба Вас оминає,
Так Вам Славко син бажає“...

— О, який ти! А за мене не написав нічого! — пожалілася Оля. Тоді Славко дописав ще такі слова:

„Син — і Ваша доня Оля...
Хай Вам буде добра доля!“

Оля була з тієї дописки дуже задоволена й обидвоя врадили, як мають зустрінути матір у неділю ранком.

Раненько в неділю пробудилася мати як звичайно досвіта, але що була дуже втомлена від праці попереднього дня, то рішила ще трохи відпочати.

— Відпичну ще — подумала собі мати — бо щось і мої діти нині дуже спокійні, як ніколи... І мати заснула знову.

А тимчасом дітей уже не було в ліжечках. Вони потихенько повставали ще раніше і вийшли з кімнати. Обережно, щоб не розбудити маму, підпалила Оля в печі і почала готувати каву. Тимчасом Славко побіг у городець і нарвав китицю щонайкращих квіток. Квітки приготували в кухні, а потім занесли їх до їдальні і поставили в кошичку на столі. До кошичка була приліплена карточка з написом. Оля поналивала в горнятка каву і понесла також до їдальні. Тимчасом мати збудилася вдруге і глянувши на годинник, сказала: „Ой, лишечко, я нині за довго спала! Діти вже десь поголодніли!“ Вона схопилася з ліжка й одягнулася скоренько, пішла до кухні і вмившись, хотіла палити в печі. Та враз стала здивована: В печі вже погас огонь, та мати пізнала, що тут уже сьогодні горіло і хтось кухарив. Глянула по кухні. В кухні був взірцевий лад. Тільки в шафі бракувало горняток, у яких подавано каву, і — цукорнички... Мати щось наче додумалася і з радісною усмішкою стала на порозі кімнати. Побачила гарно прибраний стіл, а біля стола Славка й Олю. Діти приступили до маму, чомно вклонилися і поцілували в руку, а Оля подала мамі кошичок з квітами. Мати прочитала напис і сльози радості стали їй в очах. Вона щиро пригорнула дітей до себе і сказала:

— Веселий мені цей день, діточки мої любі! Я щаслива!

— Бо це ваш день, мамусю! — сказала Оля.

А Славко підхопив:

— Не гнівайтесь на мене, мамо, що я був часом нечемний. Простіть мені, я вже буду інший. Від сьогодні завжди має бути так, як нині...

— Я не гніваюся, синку — сказала мати. — Я вже тому кілька днів тобі простила і радію, що ти перемінився. Твоя переміна то найкращий мені дарунок. Дякую Богові, що дав мені таких чемних діточок.

За хвилину увійшов батько, що також зрадів чемними дітьми і похвалив їх. Всі посідали до смачної запашної кави, яку приготували діти в День Матері, зазначуючи так, що від сьогодні будуть помагати мамі у її важкій праці.

Петро Вірний.

Мандрівка по рідних фабриках та установах...

(Зі щоденника свідомого школярика).

4. „МАСЛОСОЮЗ“.

На другий день після того, як ми оглянули Центросоюз, сказав я до Олесь: »Сьогодні підемо оглянути «Маслосоюз».

— А ми вже були в «Маслосоюзі»! — сказав Олесь. — Учора ж купували ми обидва масло і сирки в «Маслосоюзі» при вул. Костюшка, коло »Народньої Гостинниці«.

— Це правда, що ми були в «Маслосоюзі» — сказав я — але це тільки одна крамниця »Маслосоюзу«. Таких крамниць має »Маслосоюз« багато. В самім Львові є їх тепер 23, а крім того 6 гуртівень, де продають молочні вироби гуртом купцям, і ще три молочні бари, де можна смачно поснідати або попідвечікувати. Крім тої крамниці при вул. Костюшка, де є також гуртівня і бар, є у Львові крамниці »Маслосоюзу« при таких вулицях: В Ринку в камениці »Просвіти« (тут також бар); — далі в Ринку напроти аптики Терлецького гуртовий склеп; — при вул. Словацького напроти головної почти; — при вул. Сапіги недалеко техніки (тут і гуртівня і бар); — при вул. Потоцького коло забудувань Левинського, — на початку Листопада, — при вул. Івана з Дуклі (бічна Листопада), — при вул. Кентшинського (коло базару), — на Богданівці к. ремізи, — при Городецькій недалеко костела Єлисавети (тут і гуртівня), — при Янівській (коло костела св. Анни), — при Жовківській (перед церквою св. Миколая), — на розі Замарстинівської і Бальоновой, — при Соняшній (коло Кольосею — тут і гуртівня), — на Знесінні (коло фабрики Бачевского — тут і гуртівня); — при Пілсудского (при збігу вулиць Баторого, Пілсудского і Кохановского); — при Зеленій - горішній, — при Кохановского (коло Ветеринарної Академії), — при Зиблікевича (за церквою СС. Василіянок), — на Бернардинській площі (коло торговиці), — при долішній Коперника (коло ремізи), — на початку Личаківської — і вгорі, напроти костела св. Антонього.

Крім того має »Маслосоюз« свої крамниці в таких містах: Перемишль (2), Тернопіль, Чортків, Самбір, Стрий, Станиславів (3), Коломия, Луцьк (2), Дрогобич, Борислав (2) — і в Ворохті, а також на заході в містах: Катовиці (2) і Бельск.

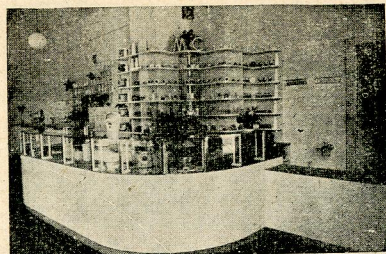
На літо відчиняє щороку крамниці в кліматичних місцевостях: Гребенів (зі знаменитою молочною кухнею для літників), Яремче, Заліщики і Трускавець.

Ось, скільки то має «Маслосоюз» своїх склепів, де продає молеко, масло, сир і сирки, бриндзю, яйця і мід. І всі покупці знають, що в «Маслосоюзі» дістануть найліпший товар. Тому купують там не тільки українці, але й чужі люди, бо кожному здоровля миле.

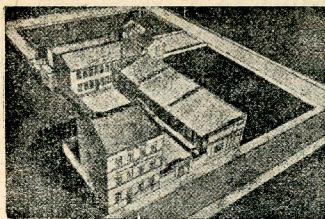
— Ну, я про це знаю, що в «Маслосоюзі» найліпше купувати! — сказав Олесь.

— Але як ти покажеш мені «Маслосоюз», коли він так розкинений по цілїм Львові і навіть по інших містах і селах?

— Я не буду тобі показувати всіх склепів «Маслосоюзу». Досить побувати в одному і глянути на ту зразкову чистоту, яка там панує, та на той рух від ранку до вечора, щоб уявити собі, яка це поважна і солідна установа. Бо всі ті

Частина внутрішнього урядження крамниці «МС» при вул. Костюшка у Львові.

Забудування Централі «МС» у Львові, при вул. Б. Гловацького (з лету птаха). Напереді канцелярії, ззаду молочарня, праворуч холодильні і магазини.

крамниці здебільша до себе подібні, на один зразок уладжені, так, як і крамниці інших великих фірм. Але я поведу тебе до осідку головної установи «Маслосоюз», де міститься Дирекція «Маслосоюзу» і всі канцелярії та молочарня і великі магазини. Там, подібно, як і в «Центросоюзі», маю одного стрика, який радо покаже нам деякі уладження.

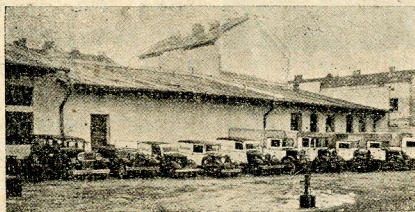
— О, так — то розумію! — тішився Олесь. — Значить, побудемо в Централі «Маслосоюзу!» Ходім же скоренько!

Ми таки зараз сказали мамі, куди йдемо, і вийшли в місто. Вийшовши на Галицьку Площу, я сказав:

— Звідси могли б ми їхати до «Маслосоюзу» трамваєм ч. 8, поїхали б на вул. Городецьку і там уже недалеко двірця висіли б та пішли в бічну Городецької — вулицю Бартоша Гловацького, бо там під ч. 23 міститься «Маслосоюз». Але маємо час, тому підемо пішки.

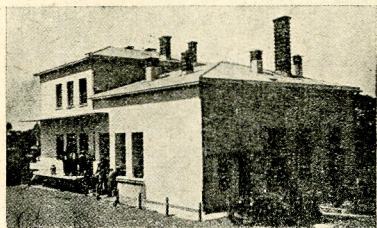
За якої пів години опинились ми на вул. Гловацького і стали перед гарними новими будинками під ч. 23. Перейшовши коридором першу кам'яницю, стали ми серед просторого подвір'я, де стояло кілька вантажних автомобілів. На один з них робітники вантажили якісь бочки.

— Це певно масло вантажать з магазинів, що містяться праворуч у магазинах, щоб везти на двірець, бо «Маслосоюз» висилає також масло за границю. А там у будинках напроти нас міститься молочарня внизу і на поверсі, поруч канцелярії

Подвір'я й авта перед магазинами.

і лябораторії, де хеміки досліджують якість молочних продуктів і роблять проби з тими виробами, що надходять від молочарень з провінції. Бо треба тобі знати, що як «Центросоюз» об'єднує всі споживчі кооперативи, так «Маслосоюз» організує й об'єднує всі молочарські кооперативи. Ті кооперативи, т. зв. Районові Молочарні, об'єднують збірні, де люди

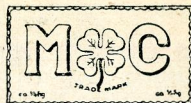
Будинок одної з Районових Молочарень «МС». Це Р. М. в Коршові, з механічним урядженням.

доставляють молоко; збірні відкружлюють молоко на кружлівках і сметану відвозять до Районної Молочарні, яка виробляє з неї масло. Масло пакують або в бочки або в т. зв. бльоки, а найдобріше формують у чверть кілограмові брилки — «цеголки». На опакуванні «цеголок» та й інших виробів «Маслосоюзу» відбитий знак «Маслосоюзу»: листок коношини і букви «МС». Таких збірень має «Маслосоюз» 1511, а Районових Молочарень має 126. Районівки виробляють масло і доставляють його або до Відділів, або просто до Централі у Львові. Торговель-

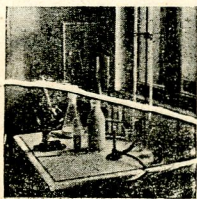
ними осередками для Районових Молочарень є Відділи «Маслосоюзу» в таких містах: Львів, Стрий, Станиславів, Перемишль, Тернопіль, Коломия, Дрогобич, Самбір, Луцьк, Чортків. Та ходімо до стрика, що працює в лябораторії «Маслосоюзу». Він скаже нам дещо цікаве про пастеризацію молока.

Ми перейшли велике подвіря і пішли до молочарні. Наш стрик привитав нас радо і наче вгадав наші думки.

— Ви, козаки, певно хочете побачити машини і магазини! Зараз підемо. Погляньте найперше на мою «аптику». Бачите, скільки тут усяких слоївків, плящинок, склянок і оцих скляних рурок, що називаються пробівки, а в них то молоко, то щось подібне до молока, то інші якісь течі всяких кольорів. Це все потрібне мені і моїм товаришам-хемікам до розсліду молочних продуктів і до досвідів, які мають чимраз більше удосконалювати виробу «Маслосоюзу».

Охоронний
фірмовий знак
«Маслосоюзу».

Образок з лябораторії: біля пляшки з молоком видно приладдя для дослідів.

Ми почали цікаво приглядатися тим дивним посудинам і приладдю, а Олесь навіть дотикався їх і хотів спробувати деякі плин, які вони на смак, та мій стрик перестеріг його, що це могло б йому не дуже посмакувати. По хвилині зійшли ми вниз і опинилися в галі, де приймають молоко від доставців.

— Тут пастеризується молоко — сказав стрик. — Як бачите, молоко вливається тут на таку вагу, яка важить молоко і відразу проціджує. З ваги йде проціджене молоко рукою до горішньої галі, де містяться машини до пастеризування. Там те молоко вливається в т. зв. пастеризатор, де ogrівається сильно і остріе переходить на холодильник, а звідси до басену. З басену знов протікає до галі внизу, де відповідні прилади автоматично наповняють тим чистим молоком пляшки.

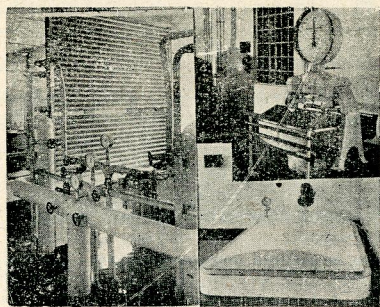
Олесь, що чув нині слово «пастеризоване» кілька разів, не втерпів і запитав:

— А що це значить: пастеризувати?

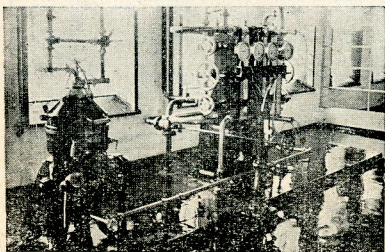
Стрик почав пояснювати: — Пастеризувати, значить: чистити молоко від усяких бактерій, що бувають у молоці і можуть пошкодити людському здоров'ю. Слова «пастеризувати» і «пастеризація» походять від імени славного французького вченого, що називався Пастер. Цей учений слідив, як вигублювати ті заразливі дрібнотвори, що бувають у воді та в інших течах, отже і в молоці. Від тих дрібнотворів, або так званих бактерій, люди тяжко хворіють, набавляються чахотки, тифу, червінки й інших недуг. Той вчений винайшов спосіб, яким можна вигубити ті бактерії, також у молоці, щоб люди, а особливо діти, могли пити цілком здорове молоко і щоб не хворіли. Тут саме бачите, як пастеризується молоко. Звичайне молоко, яке доставляють з господарств і в якому можуть бути такі шкідливі бактерії, (головно, коли корова не дуже здорова), вливають до такої машини т. зв. пастеризатора. Тут молоко ogrівається сильно, але не аж так, щоб кипіло. В так огрітому до якогось ступня молоці гинуть скоро всі шкідливі бактерії, хоча воно й не кипить.

— А чому не допускають, щоб кипіло? — запитався цікавий Олесь.

— Власне в тому ціла штука пастеризації! — усміхнувся хемік. — Якби молоко закипіло, то не тільки згинулиб усі шкідливі бактерії, але й затратились би ті складники молока, які є конечні для людського здоров'я, наприклад

Тут початок пастеризації: вгорі праворуч вага, де зливають молоко і відразу важать та проціджують від грубших домішок. На ліво видно холодильник, а внизу басен, де збирається вже спастеризоване молоко. Мішак мішає молоко в басені, щоб утримати однаково холодну температуру.

Зліва кружлівка, а праворуч — пастеризатор. В нім поміж плитками протікає молоко тонесенькими верстками й ogrівається до 83 ступнів тепла, значить стає дуже гаряче, але не кипить, бо молоко кипить щойно при понад 100 ступнів тепла.

так звані «вітаміни», про які ви певно вже чули в школі або дома. А що до загибелі шкідливих бактерій не треба аж кипіння, то ogrівши молоко до такого ступня, в якому бактерії гинуть, по кількох хвилинах таке молоко нагло охолоджують на холодильнику і воно тоді не має бактерій і не втратило здорових складників. Це пастеризоване молоко! Його можна і треба пити неварене, можна тільки пригріти, хто хоче мати тепле або гаряче молоко, але варити не треба. Бо молоко вдова варять на те, щоб власне вигубити ті бактерії, але при тім зменшують відживчу вартість молока. А пастеризоване має власне ту вищість над вареним, що воно чисте від бактерій, хоч не варене, і можна його пити сирим. Таке

молоко найздоровіше. А звичайне, непастеризоване молоко, пити сирим дуже небезпечно. Тому всі, кому здоров'я миле, питають тільки за пастеризованим молоком.

— То цікаві речі! — сказав Олесь. — Тепер розумію. Пастеризоване молоко здоровіше від вареного, хоч воно властиво неварене!

— Так, ти зрозумів! — сказав хемік. — А тепер напийтеся по склянці того свіжопастеризованого молока і ходім подивитися на холодильні і магазини.

Ми випили з великим смаком по склянці молока і пішли за стриком на подвір'я. В окремім забудуванні побачили ми великі машини в руху. Вони женуть т. зв. солянку, яка пливе рурами по магазинах і витворює там потрібний холод. Звідси пішли ми до магазинів, що містяться в підземеллі... Тут відразу подуло на нас дуже холодне повітря, хоч на дворі було досить тепло.

— О, тут мусите добре обгорнути-ся плащами, бо тут холодно! — сказав стрик. — Тут штучно підтримуємо морозну температуру як зима так літо, щоб не псувалися молочні вироби, які ждуть тут на висилку в світ.

Чим далі ми йшли, тим ставало студеніше. То ж кинувши тільки оком на бочки і скрині, що стояли рядом попри стіни, ми перебігли магазини і скоро вернулися на світ Божий. Тут Олесь був цікавий

почути ще щось з історії «Маслосоюзу». Стрик сказав нам, що молочарські кооперативи почали засновуватися за почином «Просвіти» ще в 1900 році, найперше в Стрийщині і в Стрию повстав у 1907 році Краєвий Молочарський Союз. Це нині коротко званий «Маслосоюз», одна з найкраще зорганізованих і найсильніших наших економічних установ. Ми подякували стрикові за труд, побажали йому веселих Свят і пішли додому. На Городецькій вулиці перегнало нас навантажене авто «Маслосоюзу», а друге порожнє надїхало з міста. На самоходах були великі написи: «Маслосоюз».

— Як то приємно, бачити такі великі самоходи з українськими написами! — сказав Олесь. — Тут «Маслосоюз», там «Центросоюз», там «Суспільний Промисл», «Елегант» та інші.

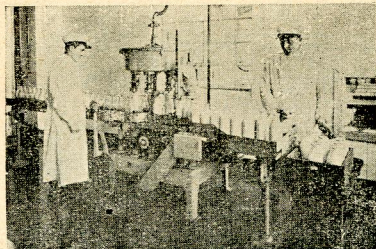
Я зрадів разом з Олесем, бо побачив, що він стає гордий на наші установи.

— Так — сказав я — це приємна річ! Та щоб тих самоходів було ще більше, мусимо ми всі, українські діти і молодь, пам'ятати про клич «Свій до свого». Тоді наші установи ще більше зростуть і будемо мати ще більше чим гордитися.

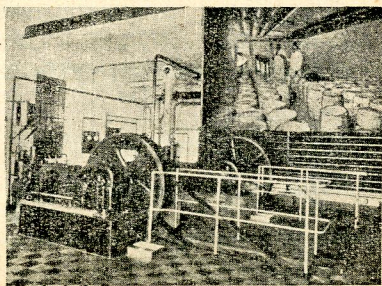
— Ну, я певно вже не піду купувати молока чи масла до іншої крамниці, тільки до крамниці «Маслосоюзу»! — сказав щиро Олесь.

А я в відповідь йому заспівав півголосом таку пісеньку, яку чув на Дитячім Ярмарку і на Ревії «Жива Рекляма»:

Буде сила, буде пам'ять — і рум'яні бузі,
Як будемо набіл брати у «Маслосоюзі»!

Автоматичне наповнювання і закорковування пляшок з пастеризованим молоком.

Галя машин холодильні. Праворуч угорі образок з магазинів: бочки з маслом.

»День Матері« 8. травня...

Щороку в другу неділю травня припадає День Матері, що його врочисто зустрічають діти в цілім культурнім світі. Від ряду років святкують День Матері також українські діти. Святкуватимуть і цього року, в другу неділю травня, що припадає дня 8. травня. Пригадуємо Вам, любі читачі і читачки, Ваш обов'язок у День Матері. В цей день повинні Ви якоюсь милою несподіванкою, якимсь хочби найскромнішим дарунком і взагалі ввічливою поведінкою та поміччю в праці засвідчити свою гарячу любов і пошану до Ваших мамів, що так важко працюють для Вас і журяться Вами. Зложіть своїй мамі в неділю 8. травня сердечні бажання добра і щастя, здоров'я і многих літ. Принесіть їй китичку квітів з поля. Перепросіть за свої нечемні поступки, як хто був досі нечемний, зухвалий, упертий і свавільний. І від того дня постановіть собі, завжди причинятися тільки до втіхи, а не до смутку рідної мами, а навіть і нерідної, коли вона до Вас добра і щира. Знайте, що чемною поведінкою Ви причините мамі сил і здоров'я, а це вийде і Вам на добро, бо здорова і весела мати зможе далі для Вас працювати і за Вас дбати, щоб Ви вирости на чесних людей, на свідомих синів і дочок свого рідного народу, і щоб Вам було добре жити.

В кожній місцевості повинні шкільні діти уладити День Матері спільними силами. Це повинна бути мала вистава на сцені і концерт з пісень та деклямацій. Багату програму до такої вистави знайдете в числах »Світика« за травень, з кожного року, особливо з років: 1930, 1931 і 1934. В цім останнім є навіть три пісні з нотами, а також в окремім виданні »Світика« під наголовком: »Сердечний Віночок«, яку можете спровадити собі, надсилаючи наперед 1 зл. Окремі сценічні вистави на День Матері є такі: для міських дітей »Свято Матері« (М. Козоріс-Борилякової) 60 гр., і »Сирота« (Ю. Ігоркова) 50 гр., а для сільських дітей »В Мамин День« (І. Блажкевичевої) 80 гр. і »День Матері« 50 гр. (М. Гасюкової). Пишіть до »Світика«, як Ви одинцем у родині чи спільно з товаришами вшанували свої мами в День Матері, 8. травня. Кращі дописи помістимо в »Світику«.

ЩОБ НЕ ПЕРЕСТУДИТИСЬ...

Ромко собі ноги мие,
Та лінивий трохи,
Вложив ноги у мидницю,
Убрані в панчохи.

А сестричка мала Ірця
Питає з порога:
»Чому панчіх не скидаєш,
Як вмиваєш ноги?«

На те Ромко: »Чи ти, Ірцю,
Думати не годна?
Тому панчіх не скидаю,
Бо вода холодна.

В воді такій я набратись
Можу перестуди, —
З перестуди ж всі недуги —
Про це пишуть всюди...«

Вуйко Тонцьо.

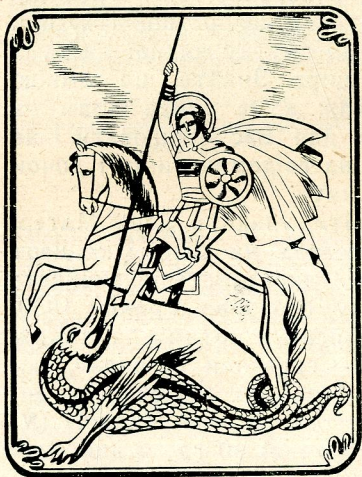
Святий Юрій.

Дня 6. травня припадає свято Юрія. Святий Юрій жив тому 1600 років і був старшиною римських військ. Коли ще римська влада переслідувала християн, Юрій уже визнавав християнську віру. Тому попав у неласку цісаря Діоклетіяна, великого ворога християн, і згинув мученичою смертю в Нікомедії, 303 року. Святий Юрій відрікся розкошей і почестей і волів умерти, ніж відректися Христа. Він переміг у собі всі спокуси і поганську віру і за те замучили його на смерть. Тому св. Юрія назива-

ємо побідоносцем і великомучеником, а на образах і різьбах представлений він як лицар на коні, що перемагає змія. Є гарні перекази про боротьбу св. Юрія зо змием.

Святий Юрій — це покровитель і символ усіх лицарів, усіх борців за віру і народ. Українські козаки почитали св. Юрія з особливою ширістю і взивали його на поміч у боях з бісурманами. Відома всім старовинна козацька пісня: „Гей, нум, братця, до зброї!“, — де співається так:

»Нам поможе святий Юр
І Пречиста Мати
Врагів звоювати...«

Св. Юрій
рисунок С. Гординського

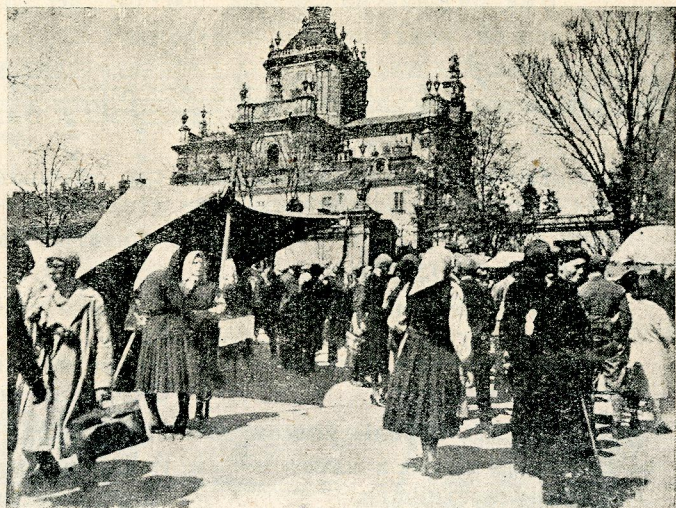
Український нарід взагалі глибоко почитує святого Юрія. Це улюблений святий українського народу. Свято Юрія злучив нарід з гарними звичаями, що походять з прадавніх часів і означають радісне привitanня того святого, що приносить весну.

На святого Юрія замають свіжою зеленню ворота і квітчають тварину, яку тоді виводять перший раз на свіжу пашу. На брамах і дверях роблять крейдяні знаки хреста. Імя Юрій (Юрко, Юрась, Юрій, Юр, Юра) залюбки надають новонародженим дітям, багато українців носить те гарне імя. Багато церков присвячують святому Юрієві, і наприклад архикатедральний храм (митрополіча і головна парохіяльна церква) у Львові має своїм патроном св. Юрія. Це одна з найвеличавіших будівель взагалі і найбільша та найкраща церква у Львові, видна з усіх сторін, бо стоїть на високій горі серед міста. Побудована вона в бароковому стилі. Нагорі, над притвором церкви, видніє здалеку величезна різьба св. Юрія, лицаря на коні, як він проко-

лює списом змیا. Сюди кожного року сходиться з усіх околиць багато народу на храм св. Юрія в дні 6. травня. Оживає тоді святоюрська гора і міниться від пестрих народніх одягів. Тут на світліні бачимо церкву св. Юрія у Львові і побожних прочан, що зійшлися на відпуст у день 6. травня.

Також діти і молодь повинні особливо почитати св. лицаря

Юрія і просити його, щоб вдував у їх серця і душі свої чесноти: неустрашиму відвагу боротися з усім, що лихе, нечесне і погане — та перемагати. Всі ми повинні старатися, стати лицарями св. Юрія. Бо стати ним може кожний. Бо не тільки той лицар,

хто має коня і спис і перемагає в бою ворога чи змیا. Лицарем є і кожний той, хто боронить краси і правди, хто заступається за покривджених, хто виступає проти всього нечесного і грішного та шкідливого. А передусім той є лицарем св. Юрія, хто відважно боронить гідності рідної віри і народу та в своїм житті поступає так, щоб приносити рідній вірі і народові тільки користь і честь. Станьмо ж і ми лицарями святого Юрія-Великомученика-Побідоносця!

ПРОКОПОВА ЗАДАЧА.

Одного дня учні
У вселюдній школі
Сірники палили
В класі зо сваволі.
Вчитель завдав учням
Писати за кару:
„Не грайсь сірниками,
Бережись пожару“.

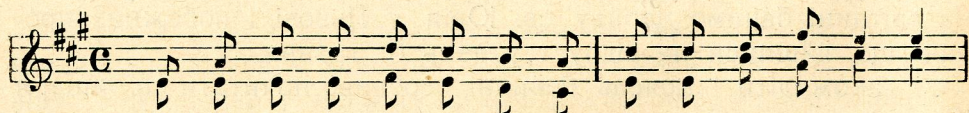
„А хто із вас добре
Уміє думати,
Може ще подібну
Думку написати!“

За хвилику читає
У зшитку Прокопа:
„Не плюй на підлогу,
Бо буде потопа“.

Вуйко Тонцьо.

Привіт Весні.

(Дитяча забава зі співом).

Вже ми - ну - ла зи - ма лю - та, вес - на на - сту - па - є,

Те - пле сон - це всю при - ро - ду бу - дить, о - жив - ля - є.

Діти стають в коло і починають співати. Одна дівчина, «Весна», стає оподалік від гурту.

Вже минула зима люта,
Весна наступає...
Тепле сонце всю природу
Будить, оживляє.

В пишних шатах, у зелених,
Вся у квіти вбрана, —
Іде до нас, діти, в гості
Веснонька кохана.

Діти біжать в колі гусаком до кінця строфи.

Вибігайте скоро з хати
Княжну зустрічати,

Й веснянками-співанками
Щиро повітати.

Коло ділиться на дві рівні половини і діти стають звернені лицем до себе в двох рівнобіжних рядах, віддалених від себе на два кроки.

Поставайте в два рядочки,
Рівні мов шнурочки,
Заспівайте звучну пісню
Милим голосочком.

»Витай Весно, витай люба,
З'явися між нами;
Покажися красна, пишна,
Поміж діточками!»

Діти беруться попарно за руки й виконують танок, після чого знову стають на свої місця в рядах.

Хай радіють доли й гори,
Луги і діброви, —

Що збудилась земля-мати
До життя-обнови!

Дівчина «Весна», з віночком на голові, ступає між ряди дітей і співає сольо:

»Вже іду до вас, кохані,
Сію зелень квіти, —

Несу радість та й обнову
І надію, діти».

Діти оточують «Весну» колом і взявшись за руки, виконують танок та співають:

Витай Весно, витай красна,
Погуляй із нами;

Хай звенить весела пісня
Рідними полями.

Коло задержується. Діти благають простягають руки:

»Влий любов нам у серденька,
Ми Тебе благаєм, —
Щоб зростали ми на славу
Для рідного краю.

Щоб діждали з нас потіхи
Батечко і Ненька...
Щастя й долі в Тебе просять
Дитячі серденька.

Дівчина »Весна« відспівує:

»Виростаєте, голубятка,
В щасті проживайте,

Та у школі і в науці
Долі виглядайте!»

Діти виконують легкий поклін.

»Щира дяка, гожа Весно,
За добру пораду...

Ти збудила у серденьку
Надію й розраду».

Діти беруться за руки і виконують жвавий танок. До слів: »поклін їй віддаймо«, — коло задержується і діти низенько кланяються.

Погуляймо ще раз, діти,
Весну звеличаймо,

І в останнє, на прощання
Поклін їй віддаймо!

До слів: »прощай...« — всі махають руками і звертають свій зір в сторону »Весни«, яка виходить на зовні кола. Діти розходяться і забава починається на ново.

»Прощай, прощай, гожа Весно,
Та не забавляйся...

І за рочок до нас в гості,
Знову повертайся!»

О. Цукорник.

Смерть світового співака. В Парижі помер у 65-му році життя російський співак світової слави, Теодор Шаляпін. Життя Шаляпіна свідчить про те, як талановита людина може, завдяки пильності, розвинути свої здібності. Шаляпін уродився в домі убогих селян у місті Казані (1873) і біднував від самого дитинства. Термінував у шевця, потім у столяра, або був носієм у надволжанських пристанях. Не доїдав, не досипляв. Одинокі його розрада була, що прийняли його до церковного хору і хвалили за добрий голос. І той голос скоро змінив його долю. Завдяки добрим людям, що пізналися на таланті хлопця, Шаляпін дістався безплатно на науку співу до консерваторії в Тифлісі і маючи 19 літ, вступив уже до опери в тім місті. Згодом був співаком опери в Петербурзі і далі ще вчився співати та поширював свою загальну освіту. Скоро став Шаляпін найславнішим співаком у цілій Росії і відомий по цілм світі. Від 1923 р. він раз на все виїхав з Росії і їздив зі своїми концертами та виступав в операх по столичних містах Європи й Америки. Всі захоплювалися ним більше, як колись славним італійським співаком Енріком Карузом. Виступав також як фільмовий артист, в ролі Дон Кішота.

Нещастя в кіні. В м. Сао-Павльо (в Бразилії) крикнув хтось у переповненім кіні, мабуть жартом: »Горить!» Вся публіка кинулася втікати з кіна, люди стовпилися в дверях і потратували та подушили на смерть трицяті дітей, а зо сто осіб покалічили. Таке трапляється в кінах досить часто, тому треба дуже вважати ідучи до кіна. Коли навіть справді грозить якась небезпека, то не треба піддаватися перестрахові, а заховати спокій і ще інших успокоювати. Тоді всі вийдуть

з кіна і певно не буде таких страшних випадків, як тоді, коли всі нараз кидаються до дверей. Загалом у всіх небезпеках треба заховати спокій духа, тоді небезпека не буде така страшна і не накоїть великого лиха.

Ювілейні торжества в честь «Просвіти». В місяці травні, в днях 21-24, відбудеться у Львові великий народній Здвиг знагоди 70-ліття Товариства «Просвіта». У тому великому всенародньому святі візьме певно участь також українська дітвора і молодь. Крім того пригадаємо, що 1938 рік є Ювілейним Роком «Просвіти». Ввесь український нарід вшановує «Просвіту», найстаршу і найбільш заслужену українську установу в її 70-ліття. Всі українці прикрашують себе ювілейними відзнаками «Просвіти», купують видання «Просвіти», вступають в члени «Просвіти» і жертвують на Ювілейний Дар «Просвіти», щоб «Просвіта» могла і далі продовжувати свою корисну і конечну для добра всього народу освітньо-виховну діяльність.

У цілім краю і всюди на чужині, де тільки живуть українці, влаштовують у честь «Просвіти» Ювілейні Обходи. Такі свята в честь «Просвіти» повинні владжувати також діти і молодь. Саме вийшов окремий зшиток журналу «Просвіта», де є уложена програма такого «Дня Української Молоді» в честь «Просвіти». Відповідні до програми на такий День деклямації і сценки знайдете теж у «Світику» за грудень 1937 і з попередних років та в книжечці п. з. «Малий Декляматор», яка коштує всього лиш 50 сотиків.

Милосердний горнець.

В однім селі в убогій хатині під лісом жили дуже вбогі люди, такі бідні, що своїй донечці-одиначці часто і їсти не мали що дати. То дівчинка часто бігала в ліс, де збирала гриби і всякі ягоди, приносила додому, та бодай так помагала родичам. Раз пішла вона так у ліс одного весняного ранку, коли в хаті вже не було ні кришки. Але весна була рання, то і в лісі не було ще ні ягід, ні грибів, бо щойно сніг стаяв і перші квітки показалися. Даремно ходила дівчинка по лісі і вже рішила вертатися додому. Іде вона так сумно стежиною, коли глянь, а там збоку якась чорна печера, а в печері глиняний горнець, до половини в болоті. „Бідний горщик!“ — шепнула дівчина. „Жаль мені тебе, що ти так стирчиш у болоті, замість варити людям страву“... Взяла дівчина горнець, умила його гарненько в близькому потоці і понесла додому, радіючи, що бодай не прийде з порожніми руками.

Мати також утішилася горщиком, але що не мала що варити, то тільки налила в нього води і поставила в піч, щоб бодай вода закипіла. І сталося диво. Коли вода почала кипіти, горщик порушився і враз заговорив:

„Двері й хату відчиніть,

„Хочу йти в широкий світ!...“

Налякалася мати, що горщик говорить, і відчинила двері. А горщик зіскочив з печі, і тап-тап-тап до порога, а там через поріг та до сіней, а з сіней та на подвіря і в світ — а при тому не розлив ані капельки кипятку! Поскакав горщик у ліс, а в лісі сиділи в печері два розбишаки, що саме вбили оленя і радилися, чи мають собі його чвертку зварити, чи спекти. Перед ними горіло вже вогнище. Наш горщик скочив на вогнище і вже кипить на триніжку. А один розбишака побачив горщик та й каже: „Ось уже й вода закипіла! То зваримо собі чвертку оленя!“ А про те він і не думав, що того горщика вони не наставляли і не знають звідки він узявся.

Кинув розбишака цілу чвертку оленя в горщик, бо горщик був великий, що можна було в ньому і теля зварити. Кипить-вариться оленяче м'ясо у горщику, а коли вже скрушило і змякло, тільки їсти, наш горщик гоп! — скочив з вогнища та на стежку і поминай як звали! Розбишаки за ним, хотіли вхопити м'ясо, та не могли, бо вода гаряча. Хотіли горщик розбити й один кинув у нього ломакою, та ломака тільки діткнула горщика і завернула та так ударила розбійника по чолі, що той махнув рукою і втік до печери. Прибіг горщик з м'ясом до бідних людей і мали вони що їсти три дні.

Та по трьох днях знову не стало і тоді мати знов наставила горщика, щоб закипів... Тільки почав кипіти горнець, як знову відізався:

„Двері й хату відчиніть,

„Хочу йти в широкий світ!...“

Пустили його знову з хати, а горщик побіг з кипятком цим разом у поблизьке містечко, де був того дня торг. Серед ринку мав свій станок один торговець, що дуже ошукував людей і вторгував того дня так багато грошей, що вже мав повні кишені і не мав де далі ховати. Біля торговця стояла маленька залізна піч, де торговець грів собі руки, бо надворі було ще студено. То наш горщик скочив на ту піч і кипить далі. Глянув торговець на горщик і зрадив: „От, де мені добре кидати

гроші! Ніхто не посягне, бо вода кипить!" І він почав кидати в горщик гроші, не питаючи, що це за горщик і звідки він узявся. А коли в горщику назбиралося вже до половини грошей, тоді горщик скочив з печі і поскакав туди, звідки прийшов. Налякався торговець і почав здоганяти горщика та хотів гроші виймати, але що запхає руку в кипяток, то мусить вихопити, бо геть шкіру попик. І горщик так і втік з грішми. Приніс він ті гроші в бідну хатину і бідні люди мали чим прожити три тижні.

Та минуло три тижні і знов у хаті ні кришки. Налила мати води в горщик і поставила, щоб закипів. І знов озвався горнець:

„Двері й хату відчиніть,

„Хочу йти в широкий світ!...“

Пустили горщика з хати, а він тап-тап-тап-тап і через ліс та через леваду забіг аж у королівський замок. Було ще рано,

то король спав, а біля нього на столику блистіла його корона, набита діамантами. А був там у того короля захланний кухар. Він підглянув, що король спить без варти і біля нього дорога корона. То вхопив кухар ту корону і побіг до кухні та почав шукати безпечного місця, де ту корону сховати. Коли глянь, а на кухні горщик кипить. Не питав він, звідки той горщик узявся, тільки встромив ту корону в кипяток. А тоді горщик скіць, з кухні та на подвір'я, та за браму, та через леваду, та че-

рез ліс, та в бідну хатину! Заглядають бідні люди, що це їм горщик тим разом приніс, а там королівська корона. Налякалися люди, бо були чесні, і врадили віддати ту корону королеві. Так і вчинили. Король дуже зрадів, що знайшлася його пропаша корона, і в нагороду за те дав бідним людям кусень ґрунту і нову хату і корову і навіть телятко. Так перестали бідні люди бідувати.

Мати дуже тішилася таким щастям і щиро дякувала горщикові за його прислугу, та була цікава, що він іще тепер принесе, коли закипить у ньому вода. Та як тільки вода закипіла, горщик сказав:

„Двері й хату відчиніть,
 „Хочу йти в широкий світ!...
 „Доню, відведи мене,
 „Бо не вернуса уже...“

Сумно стало родичам і дівчинці, що горщик відходить від них уже раз на все. Але дівчинка радо пішла з горщиком, цікава, що буде. А горщик побіг наперед, та в ліс, та в гущавину, а там, де вже й протиснутися неможна було, нагло розступилася земля і горщик дзень, тільки задзвонив і провалився під землю. Тільки його й бачили. А дівчинка пішла додому та жили вони вже від тоді в достатку і все про доброго горщика згадували.

Ф. Бравман.

Нам мамі, ГОСПОДИНІ

Крухий тортик для мамі.

Оля думає: — В нас нині
 Гарне свято — Свято неньки!
 Щось для мамі приготую:
 Я спечу їй торт крухенький.

Не велика це робота!
 Масла ложки три візьму
 І гарненько буду терти
 На білесеньку піну.

Як утерла, дам з пів літри
 Найбілішої муки,
 Її дві чубаті ложки цукру,
 Все те разом до піни.

Добре втру ще тую масу
 І до тортівниці дам —
 І запаху так до рури,
 Хай собі печеться там.

Мармолядою потому
 Торт готовий посмарую,
 А на верх ще для присмаку
 Піну отак приготую:

П'ять білків убу гарненько,
 Мучки - цукру п'ять ложок.
 І наложу це на тортик,
 На самий його вершок.

Ще до рури дам на хвильку,
 Щоб ту масу присушити,
 І щоб тортик по обіді
 Любій мамі уручити.

Тортик вдався знаменито!
 Ненька Олю похвалила,
 Гарно дякувала доні —
 Її щиро між усіх ділила!

Крухий торт: 16 дек. (3 повні ложки) десероного масла, 20 дек. (не цілої пів літри) найкращої муки, 6 дек. (2 чубаті ложки) цукру, винна мармоляда, піна з 5 білків і з п'ять ложок мучки - цукру.

Колисанка...

Ой, люлі, люлі мій ти синочку,
Замкни тихенько голубі очка,
Засни спокійно хоч на часочок,
Співати буду я пісеньочок.

Співати буду і приголублю,
Мого синочка всім серцем люблю,
Ой, люлі, люлі щей перевину
Засни дитинко хоч на годину.

Мале дитятко в колисці вснуло,
Очка тихенько до сну примкнуло —
І мати нишком теж задрімала —
Певно цю нічку цілу не спала...

Іванка Т. Савицька.

Що пише лікар:

Сліпа кишка.

Малий Івась сьогодні по обіді не чується добре. Вже й забава його не береться, посумнів і скаржиться на біль у череві. — Порозставляв свої коники по столі, але вони йому так весело не стрибають, як передше. Вкінці на його сумне личко звернула увагу мама.

— Чого це ти нині, Івасю, такий сумнений? — спитала мама.

Івась повів лагідно очима і відповів: »Щось мене по обіді болить черевце, мамусю. Чуюся хорий і на нудности мені збирається«.

Мама затурбовано поглянула на змінене личко і легко шкlistі очі Івася, погладила його по голові та метнулась стелити ліжко.

— Кладися зараз до ліжка!

Відтак побігла шукати батька й післала його по лікаря. Сама сіла заклопотана біля ліжка Івася та поглядала то в вікно, то на двері, чи не йде лікар.

А Івась тимчасом щораз більше нарікав на біль у череві, болі голови і час до часу виступали у нього воніти. — Постогнуучи тримався Івась рукою за черево.

Скоро прийшов батько з лікарем, який оглянув Івася, зміряв температуру і живчик, докладно обглядив живіт, подивився на язик і сказав:

— В Івася острє запалення сліпої кишки. Сейчас заберу його до шпиталю, де йому переведуть операцію. Це конечне! — підчеркнув.

За пів години Івась у товаристві лікаря і родичів заїхав під браму великого будинку шпиталю. Звідси занесли його просто до операційної салі, родичам казали остатися на коридорі.

Івась мимо болю цікаво приглядався лікарям в білих-біленьких плащах, шпитальним сестрам і цілій обстанові операційної салі, яку бачив перший раз у житті.

Але недовго! На лице його поклав якийсь лікар маску і почав скроплювати її якимсь пахучим лікарством, від якого робилося Івасеві п'яниво й сонно. Івась пручався, відвертав голову на всі сторони, але вже по кількох мінутах заснув. У сні ще якийсь час згадував голосно свою маму і своїх коників, а далі цілком втих і лише рівно дихав...

По операції лікар вийшов на зустріч родичам Івася і повідомив їх, що операцію перебув Івась щасливо...

Аж на другий день пробудився Івась на салі хорих і сонливими

очима оглядав салю, хорих своїх сусідів та здивувався чимало, що він не вдома. Пізнав він теж свого лікаря, що тримаючи його за живчик одною рукою, другою погладив Івася по голові і весело до нього всміхнувся.

— Як маєшся, козаче? — запитав.

— Дякую, пане докторе — але не знаю, звідки я тут узявся!

— Но, все гаразд, Івасю! Ти перебув операцію сліпої кишки, а тепер мусиш полежати кілька днів у шпиталі, заки рана загоїться і будеш здоровий.

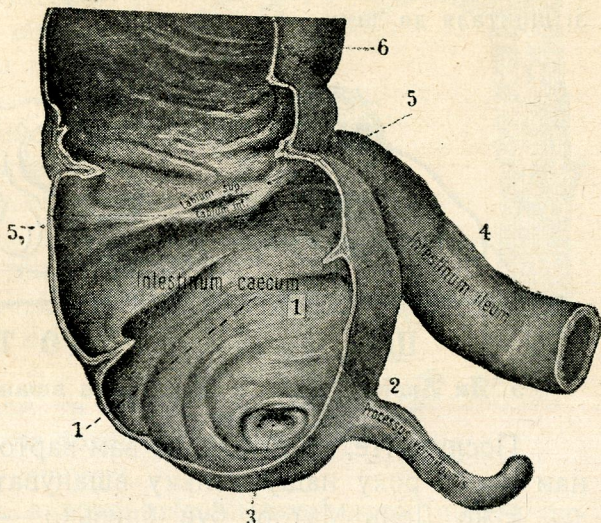
Івась вдячно глянув на лікаря і вже тоді відважніше почав розмовляти...

— А що це є сліпа кишка?

— Коли ти вже такий цікавий — відповів усміхнений лікар, — то коротко тобі оповім. Отже слухай! У нашому череві міститься около 6-8 метрів тонкої кишки та до півтора метра грубої. Мають вони велике значіння у перероблюванні і всмоктуванні того всього, що ми їмо, та в видалюванні непотрібних і нестравних решток корму. Тонка кишка лежить звинена в петлях більше по середині черева; груба, немов обручем, окружає тонкі кишки. Груба зачинається в долі черева по стороні правій, а кінчиться у відхідникові. Тонка кишка лучиться з грубою не в самім її початку, але дещо вище. Тому 4-6 сантиметрів грубої кишки лишається сліпою, зі замкненим світлом і цю часть називають «сліпою кишкою». З нею лучиться ще тоненька, сліпо закінчена, кілька сантиметрів довга, кишечка, що називається паростком сліпої кишки. І саме цей паросток часто хорує. І саме цей паросток у тебе витяли при операції.

А чому він хорує? — знов запитав Івась.

— Всякі запалення — почав лікар — викликають дрібні, невидні для людського ока, сотворіння, що називаються заразні або бактерії. Атакують все найслабші місця в людськім тілі. Таким місцем, слабше відпорним, слабше відживленим є саме той паросток і до нього можуть заразні дістатися зі сусідніх хорих органів, як кишок при черевнім тифі, холері й грипі, а можуть також з кровю приплисти з дальших місць, наприклад: з хорого, жовчевого мішочка, хорих мигдалків, а часом навіть з чирака на шкірі. До запалення того паростка можуть частинно причинитися теж хробаки й заразні зі самого стільця чи відходу, що в нім знаходиться. Якщо туди заразні дістануться, то викликають часто остре запалення, що об'являється, як це в тебе було, гарячкою, болями голови,

«Сліпа кишка» в перерізі:

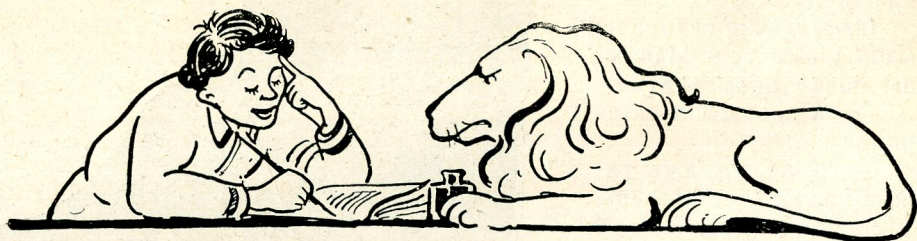
- 1) властива сліпа кишка; 2) робачковий паросток;
- 3) вхід до робачкового паростка; 4) тонка кишка;
- 5) вхід до тонкої кишки; 6) обводова кишка.

нудностями і болями черева по стороні правій. Тоді цей паросток пухне, червоніє, нераз збирається там гній і його обов'язково треба викинути. Але досить на сьогодні, Івасю! Будь здоров, я мушу йти до твоїх сусідів, теж хорих.

Івась чемно подякував лікареві за опіку та терпеливо й спокійно вичікував загоєння рани по операції.

За десять днів радісно витали родичі Івася, що вернувся здоровий зі шпиталю до дому.

Д-р Роман Осінчук.

ЩО ПИШЕ ЛЕВКО ТРІСКА...

5. Як Левко Тріска і його брати вшанували матір у її день.

Послухайте, приятелі, це вам варто також знати, як вдалось нам цього року нашу неньку вшанувати.

Вже День Матері був близько — а нас є чотири в хаті: Славко, Мирон, Лев — ніби я! — ну, і Лесь, малий, рік пятий...

Стали ми усі до ради, як нам матір вшанувати, щоб приємно було мамі, бо це наша рідна мати.

Каже Славко: „Я в День Мами піду риби наловити, наша мати любить рибку, та нема за що купити...“

Каже Мирон: „Я в День Мами в лісі кіш суниць взбираю, бо суниці добра страва, я це дуже добре знаю...“

Кажу я: „Візьму я сітку і піду у гай, у поле, там метелика зловлю я, гарного, як ще ніколи. — І метелика принесу мамі, в нього крильця красні, скажу мамі: Хай дні ваші будуть такі гарні, ясні...“

Ну, а Лесь, він ще маленький і не дуже розумненький, то сказав: „Я тільки квітів нарву для своєї неньки...“

Як прийшла уже неділя, ми раненько повставали, вийшли з хати, в гай, у поле всі разом почимчикали.

А на полі розділились. Славко поманджав над річку, Мирон в ліс, а я у поле, а Лесько в город по чічку.

Ох, а що вже далі було, того навіть не питаєте, та признаюсь вам, ви ж пильно для науки це читайте...

Славко сів там над потоком і закинув свою вудку, жде він, жде, аж раптом рибка вудкою рванула прудко.

Славко тільки нахилився, щоб ту рибку не пустити, і бабавх! як довгий в воду, й риби він не встиг зловити. —

Тільки мокрий ввесь він ледви так доплентався додому. „Що то сталося?“ всі питають, та не каже він нікому.

Мирон в лісі волочився, та сунуць десь не видати, то хотів бодай для мами пташка гарного зловити.

Але виліз на галузку, а вона трісь! і зломилась, щастя що упав у кошик, а то голова б розбилась.

В порожні прийшов додому і стогнав і охкав важко, мама кажуть: „Що такого?“, а він тільки: „Пташко! Пташко!...“

Ох, а я! Побіг я полем, глянь, щось осьде надлітає, я гадав, що то метелик гарно крильцями махає...

Сіткою махнув я зручно і зловив ту гарну штуку... Але тільки що хотів я взяти тую штуку в руку, — Як вона мене вжалила в ніс, аж спух він, наче кушка, бо не був це вам метелик, лиш оса, та люта мушка!

Ввесь запухлий я приплентавсь так до хати за годину, мати плеснула в долоні: „А з тобою що, дитино?“

А тимчасом Лесь маленький із городця надбігає, вносить квітів оберемок і матусі вже бажає.

Мати втішилася Лесем і до серця його горне, ми ж три сидимо непишні, мокрі, поранені, чорні...

Але правда, як ми мамі про пригоди розповіли, то мамуся й нас хвалили і навіть повеселіли.

Й кажуть: „Я умію й вашу добру волю оцінити. Ви хотіли мені нині днину радісну зробити.

„А що так воно не вийшло, як ви всі собі бажали, ви невинні, — хіба винні, що за мало міркували.

„Як хто рибку в річці ловить, хай на себе уважає, — хто суніць пішов шукати, хай пташат не зачіпає.

„А хто йде за мотилями, то хай дивиться здалека, де мотиль, а де літає оса й інша небезпека.

„Лесь, ваш братчик наймолодший мав бажання найскромніші, але квіти ті в цю днину мені в світі наймиліші.

„Однак як Леська, так всіх вас я до серця пригортаю, бо однаково усіх вас, мої діточки, кохаю...“

Так приємно закінчила ті пригоди наші мати. Знайте ж, друзі, перед ділом треба добре міркувати!

А то не обміркувавши, з діла зробите — ніщо! То ж думайте і міркуйте, так, як —

спухлий Ваш Левко.

НАД СТАВКОМ...

Кум - кум - кума,
Бузьків нема,
В вереву сплять —
Не прилетять...

Кум - кум - кум - кум,
Великий сум,
Понад наш став
Бузьок літав.

Кум - кум, кума,
Нам всім біда,
Бузьок злетів
І жабку зів...

Іванка Трешневська - Савицька

Оказові річники

„СВІТА ДИТИНИ“

зложені з найцікавіших 10-12 чисел з різних років, з великою кількістю образків — для шкіл, читалень і парохіяльних бібліотек. Ціна: 1 зл., а з пересилкою: 1.30 зл.

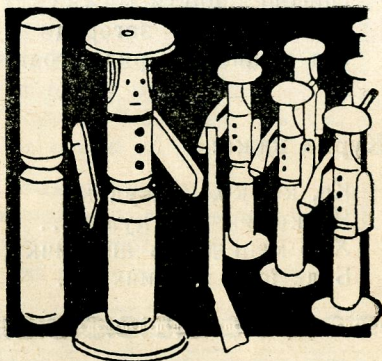
Гроші можна посилати в листах значками почт., або переказами розрахунковими.

Щось для малих майстрів!

Гляньте на ці образки і візьміться жваво до роботи, а вантажний самохід і вояки будуть за кілька годин готові.

Самохід: Більша коробка з картону, кусень грубого паперу, три коробочки від сірників і два деревляні кльоцки — ось і матеріял на авто! З кусня картону витинаємо підставу авта. Підставу приклеюємо до кльоцків, що служитимуть за осі, а на кінцях пришпилюємо колісцятка шпильками, також витяті з картону. З двох коробок від сірників робимо на переді авта «холодник». Третє пуделко буде служити за сидження для шофера. Над сидженням закладаємо будку з картону, з віконцем наперед і з меншим назад. За будкою скриня. З переду, по обох боках холодника, два круглі світла — також з картону, відповідно помальовані, напр., на червоно. Перед холодника вкриваємо скісними чертками, що навзаєм себе перетинають. Боки авта також малюємо, напр., зелено, жовто або синьо. Авто готове. Можна його тягнути на нитці по столі або підлозі. Очевидно, що буде воно солідніше, коли замість картону ужити деревляної дикти або дощенок і так зробити деревляні колісцята і деревляну головну скриню. — До авта треба посадити подорожніх. Чи не зробити нам кілька, або кільканацять вояків, що їдуть на війну?

Вояки: Найкраще прибирати собі якусь скількість валочків, що ними в крамницях роблять «ушко» нести пакунок. Один деревляний кружечок буде служити за підставу, а другий за шапку для такого стрільчика. Чорною чи іншою фарбою намалюємо гузики, очі, носик, уста, вуха, а ще ліпше буде, повипікати це все розжареним дротиком. Руки поробимо з картону, і рушницю з картону і прикріпимо їх шпильками. Зрештою замість тих валочків — коли їх нема, можемо ужити звичайних патичків, добре обстесаних і вигладжених. Зробім кілька вояків і одного більшого команданта, уставляймо їх в ряди і в лаву, а потім садім на самохід. З тих іграшок матимуть потіху особливо наші молодші братчики і сестрички.

ПРИЄДНАЙ „СВІТИКОВІ“ НОВОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА!

В нашому господарстві...

Коровка каже:

Му, му, му,
Дітям молочко даю —
В нім здоровля, радість, сили,
Щоб лиш діти радо пили...

Я пасуся на траві,
Воду пю з колодязі...
А в зимі сіно - солома,
Бо коровка все лакома...
Цілий день лиш му і му...
Дітям молочко даю...

Півник каже:

Кукуріку!...
Маю пестрих пер без ліку...
І червоний гребінець,
Як моторний когудець.

Курочкам на оборону.
По подвірю, по загону,
Броджу пишно, з осторожна,
(Лисові забігти можна...)
Тож пильную загороди
Від нещастя в ряди-годи.

Курка каже:

Ко, ко, ко, кудкудак —
Яечко, як той кулак...
Хто мені дасть пшеничку,
Буде їсти яєчничку...

Хто яєчко оставить,
Сам собі радість справить,

Бо висиджу курчатка,
Буде повна громадка...
Жовті, сірі, білі, чорні —
З них же курочки моторні...
Кажуть все лиш — ко-ко-ко,
Яечок нанесемо...

Песик каже:

Гав, гав, гаю,
Деревляну буду маю,
Коло буди мисочка,
А в ній тверда кісточка...

Хати добре пильную,
Кожний крок зараз чую —
Гострю свої зубиська
На нечемні хлопчиська,
Прийде злодій — кажу: гав!
Щоб чого кому не вкрав...

Киця каже:

Мяв, мяв, мяв,
Хтось мене зо сну зігнав,
Тож іду на нічні лови,
Мишкам напсую я крови,

В день все мию лапки й вушка,
Киця я — не посмітюшка,
Вуса довгі — очка косі,
Хвостик жвавий — лапки босі...

Потребує грошей?

Славко: Миколо, я потребую грошей! Порадь мені, коли ти мій приятель.

Микола: Пораджу тобі! Скажу тобі, де знайдеш гроші!...

Славко: Напевно знайду? Де?

Микола: Напевно! Знайдеш у кожному словарці під буквою «г»...

Акційна Спілка Трикотарського Промислу
фірми **Л. ПЛІГАЛЬ** з осередком
у ЛОДЗИ

отворила **ДЕТАЙЛІЧНИЙ** склад своїх виробів
у **ЛЬВОВІ — ПЛОЩА ГАЛИЦЬКА, ч. 2.**

і поручає:

всякого рода трикотове білля для дітей і немовлят, як теж
дитячі одяги, гарсонки, светерки, панчішки і скарпитки.

Рівнож багато вивінуваний є цей склад у вибагливе та
першорядної якості трикотове білля для пань і панів.

Ціни стисло фабричні!

Просимо оглянути наші склепові вистави!
(Мами! При закупах покликуйтеся на цей анонс у „Світику“).

„ЦЕНТРОСОЮЗ“

На Юрія, памятай це,
На батькові іменини,
До голення мило купиш
Лиш „Центросоюзу“, сину!

А мамусі у „День Мами“
Дай мильце тоалетове,
Від „Центросоюзу“ мила
Личко гладке, мов шовкове!

Жадайте цих сортів мила
„ЦЕНТРОСОЮЗУ“ всюди!

„ФОРТУНА НОВА“

Важна порада...

Як гарячі дні настануть,
Схочеш пити, не журись —
До „Фортуни“ вступи склепу,
Добрим соком підкріпись.

А до того зїдж андрутик,
Чи смачненьку там помадку,
То солодко тобі буде
На душі й на серці, братку!

Справді! Це правдивий присмак
Для дитячої громади:
Цикорія „ЛУНА“ зветься —
З ароматом **ЧОКОЛЯДИ!**

Хоч „Цикорія“ зоветься,
Та вартість її як КАВА —
Найсмачніший це напиток —
Скрізь іде про нього слава.

**РОДИЧІ, що дбають про духовий корм для своїх дітей
передплачують для них:**

журналик

і

книжечки

„СВІТ ДИТИНИ“

який появляється від 1919 року
раз у місяць в обемі 32 ст. друку,
багато ілюстр. і становить справ-
жню **Енциклопедію** для дітей.

Умови передплати:

В краю — річно . . . 4 зл.
Для Чехо-Словаччини . . . 25 кч.
Для Румунії . . . 150 леїв
Для Америки і Канади . . . 1 дол.
Для всіх інших країв — рівновартість
1 амер. долара.

Оказові числа висилається безплатно!

Замовлення разом з гроши посилати на адресу:

Видавництво „СВІТ ДИТИНИ“ — Львів, ул. Зіморовича, ч. 2.
Кonto ПКО. Львів: 503.330. Konto ПКО. Прага: 79.475. Konto пер. розр. 14.

„ДІТОЧА БІБЛІОТЕКА“

які виходять щомісячно, різно-
родні змістом і також обильно
ілюстровані. Найбільше подають
історичних оповідань і казок.

Умови передплати:

В краю — річно . . . 5 зл.
Для Чехо-Словаччини . . . 30 кч.
Для Румунії . . . 200 леїв
Для Америки і Канади . . . 1-50 дол.
Для всіх інших країв — рівновартість
півтора амер. долара.

Хто дбає про здоровля своє, своїх
дітей і всього народу — той читає
одинокий гігієнічний місячник:

„НАРОДНЕ ЗДОРОВЛЯ“ з постійним додатком для дітей!

Цілорічна передплата: 1-50 зл.

Пишіть на адресу:

Львів, ул. Уейського, ч. 14.

Кожна інтелігентна українська ро-
дина в краю і закордоном постійно
передплачує і читає:

„РІДНУ ШКОЛУ“

ілюстрований двотижневик
який вже 7 літ виходить у Львові.

Умови передплати:

квартально 3 зл.
річно 10 зл.
Для закордону 2 1/2 долара річно.

Жадайте оказових чисел!

Адреса Редакції й Адміністрації:
Львів, ул. Сикстуська ч. 46.

В нас **ДЕНЬ МАМИ** буде свято
Справді веселеньке —
Бо з „**АРОЗИ**“ лакоминки
Матимем смачненькі!

Купуйте будині, дригці та інші
присмаки на лакоминку тільки
з маркою „**АРОЗА**“!

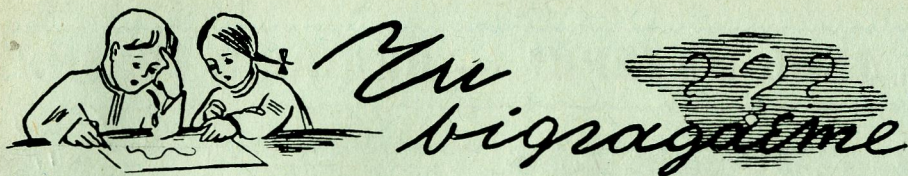
Домагайтеся їх по всіх торговлях!

ЦІННИК ОГЛОШЕНЬ

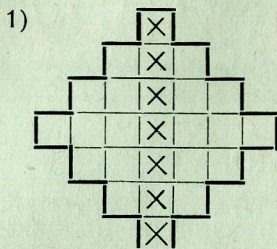
„СВІТА ДИТИНИ“

Ціла сторінка (125 × 200 mm) 100 зл.
Пів сторінки . (125 × 95 mm) 60 „
Чверть сторінки (60 × 95 mm) 30 „
Осьма часть ст. (60 × 45 mm) 15 „

При піврічних і річних анонсах
відповідна знижка.

Фігуральна загадка.

1. 15-та буква укр. азбуки
2. Місто на Поділлі.
3. Устя ріки при впадінні до моря.
4. Жіноче ім'я.
5. Столиця Чехословаччини.
6. Числівник.
7. Голосівка.

Букви на місці хрестиків дадуть назву рідних гір. (Ор. Коваль).

2) Де живе ця дівчина: **Дор. Бочиг?**

3) Який це ремісник: **Шнурік?** (Вол. Кузь).

Числова ломоголовка.

4)

470			475
	471	474	
	468	472	
466			474

Числа: 434, 435, 432, 437, 446, 428, 441 і 433 вставити в порожні квадратики так, щоб їх суми разом з поданими в квадратах, читані прямою і зворотною, дали завжди рік народження Тараса Шевченка.

5) **Що це є:** Толоки незмірені, стада незлічені, вівчар рогатий?

6) **Що це є:** Тріщить, гуркотить, берегів ся держить?

7) **Що це є:** Ходить на чотирьох ногах, взутий у залізних постолах?

(5, 6, 7: Народні загадки).

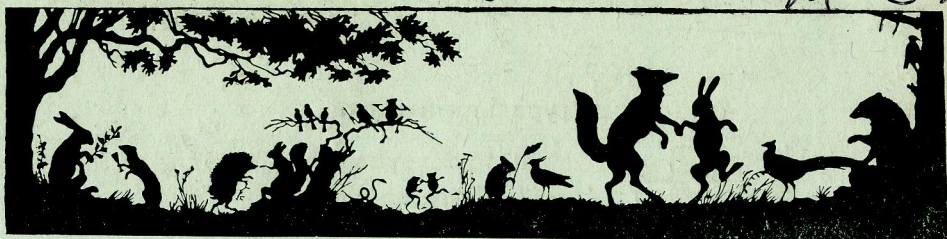
8) **Вісім вісімок:**

8888 Додати тих вісім вісімок так, щоб їх сума
8888 була: 1000. (Треба відповідно підписати).

Замітка: Щоб узяти участь у лотуванні нагород за відгадки, треба вислати відгадки цих загадок тільки разом з відгадками загадок чисел «Світика» за березень і квітень 1938, найдалі дня 10. травня 1938.

„ДЕНЬ МАТЕРИ“ — НЕДІЛЯ 8. ТРАВНЯ

74-5416

ТРАВЕНЬ У ГАЮ.

Пробудився теплий май,
Вже ожив зелений гай,
В росах миються квітки,
Заспівали пташечки.

Став на вітці хор пташат,
Є вже й диригент, їх брат, —
Ті співають веснянки, —
Бють в літаври там жабки.

З нор, з кущів, з усіх віток,
Що живе, іде в танок:
Ласичка вже зайця-брата
Запросила танцювати.

Там їжак вивірку просить:
„Ну, сидіти, пані, досить!..“
Навіть вихилястий вуж
У танок іде чимдуж.

Жаби взялися за боки,
Витинають гопки, скоки,
Хомяк квітку подає,
Чайку у танок бере.

Пан лис каже до зайчиці:
„Загуляєм метелиці!“
Пава взяла бурсучка —
І всі пішли гопачка!

Всі танцюють — а вгорі
Дятель довбає в корі,
Наче бє у барабан
Щоб жвавіше йшов той тан.

Так зелений гай гуляє,
З неба ясне сонце ссяє, —
Кличе в гай і діточок,
Щоб ішли усі в танок!

„СВІТ ДИТИНИ“ виходить раз у місяць в обемі 32 сторін друку.

Умови передплати на рік 1938:

В краю річно 4 зл., піврічно 2 зл., квартално 1 зл. — Для Америки й Канади 1 доляр.; — для Чехословаччини 25 кор.; — для Румунії 150 леїв річно; для Аргентини 4 пези; — для Бразилії 20 мільраїсів.

Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, ул. Зіморовича 2.

Конто П. К. О. Львів, ч. 503.330.

Телефон 257-87.

27610

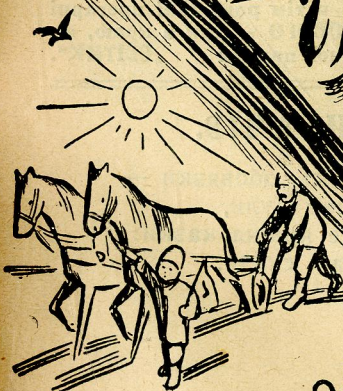
ШКОЛА

17-12. 526

1938-6

СВІТ ДИТИНИ

ЖУРНАЛ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ.
1938

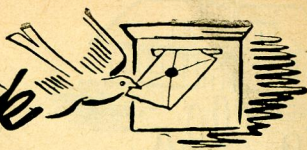
РІК ХІХ. ЧЕРВЕНЬ-ЛИПЕНЬ Ч. 6-7.

ŚWIAT DYTYNY.

Lwów, Żimorowicza, 2.

Пиши до нас листочок

Людмила Піляївна в Кармен дель Парана (Парагвай): Листика від Тебе одержав. Тета з Волині не надіслала передплати. Цей долар, що його прислала в останнім листі — покрив передплату до кінця грудня 1938. Чи залегли числа дійшли до Тебе? Книжечки: «Чорна Індія» і «Плесом Амазонки» посилаю, За них пришлеш мені 2 долари, або 8 арг. пезів. Здоров'я Тебе сердешно!

Дарця і Влодзьо Наконечні в Метенові: Дякую Вам сердешно за листики, які справили мені багато приємности. Бажаю Тобі, любя Дарочко, щоб якнайкраще здала вступний іспит до гімназії! Як здаш — то напиши мені про це зараз, щоб я також тішився разом з Тобою.

Розв'язки із загадок Твоїх і Влодзя візьмуть участь у льосуванні і надіюся, що котресь з Вас певне вииграє премію. Влодзів листик дуже коротенький! На другий раз пиши більше, Влодзьо! Здорові були!

Мирон Комаранський в Амстердамі (Злучені Держави півн. Америки): Віршика, що Ти його декламував, не містимо — бо на тому місці, якби його надруковано — то булоби біле місце. Пиши до мене, що Тобі найбільше подобається в «Світику». Старайся приєднати всіх своїх ровесників з Амстердаму, щоб познайомилися зо мною! Поздорови всіх читачів від мене! Гарзд, молодий козаче!

Ігор Максимець в Станиславові: Твої ребуси вимагають певних змін і доповнень. Їх також треба перерисувати тушом. Отже краще укладай загадочки інші, а не ребусики. А чому не присилаєш розв'язок із загадочок?

Дмитро Качор з Пробаїна: Надіслані загадки так недбало і хаотично пописані, що багато треба робити, щоби їх до ладу поскладати. Віршики не вдатні. Пан проф. В. з Городенки не писав до нас — лиш був у нас п. Богдан Рибчук (колишній наш довголітний читач і передплатник), який передав нам від Тебе цілу низку таких самих «писань», що на жаль не підходять для «СВІТИКА». Тому їх звертаємо. Пишемо притім окремого листа з поясненнями.

ЩАСТЯ І ДОБРА ВЗАЇМНО!

Усім моїм малим та щирим приятелям, що в день мого Ангела надіслали мені картки і листи з бажанням — складаю на цім місці сердечну подяку за пам'ять і бажано добра і щастя всім посполу. Зокрема дякую Любим Читачкам моїх писань у «Світику», ученицям II. класи Всел. Школи СС. Василіянок у Станиславові, які написали до мене прегарного збірного листа. Нехай усім Вам, дорогі українські діти, зішле Всевишній щастя й добру долю! Ростіть на славу і добро рідного народу!

Юра Шкрумеляк.

ПО Д Я К А.

Всім тим своїм Читачкам і Читачам, які надіслали в тім році такі прегарні картини з побажаннями з нагоди ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО — так з краю, як теж із заграниці — складаю на тому місці слова сердешної подяки „СВІТИК“.

ПЕРШІ СПРОБИ НАШИХ ЧИТАЧІВ.

Вже вакації надходять,
Спішім всі на Остодір —
Там є воля, товариство,
Луна пісня аж до зір.

Вже скінчились обов'язки —
Вони милі нам були,
Там нас жде країна казки:
Ватра, річка і скали.

Тож хто може, хай рушає
Враз зо мною в Остодір,
Набрать сили і здоров'я
З наших гарних синіх гір!

Івась Сілецький зо Станиславова
уч. VI. класи всель. »Р. Ш.«

УВАЖАЙТЕ, ЛЮБІ ДІТИ, МАРІЙКО, СТЕПАНКУ,
ЩОБ БУЛО ВАМ ДОБРЕ В СВІТІ, ЩАДІТЬ БЕЗУСТАНКУ!

Марійка і Степан щадять до пушки, а більшу готівку складають

в **ЗЕМЕЛЬНІМ БАНКУ ГІПОТЕЧНІМ**

у ЛЬВОВІ, вул. СЛОВАЦЬКОГО, 14.

(ФІЛІЯ БАНКУ: Станіславів, ул. Собіського 11)

„НОВИЙ ФОТОПЛЯСТИКОН“ — Львів, ул. Шайнохи, висвітлює
образи з цілого світа. Вступ для старших 20 сот., для молоді 10 сот.

МУЖЕСЬКІ

капелюхи, сорочки, краватки!

ЖІНОЧІ

панчохи, білля, блюзочки
рукавички й купелеві костюми

поручає:

ЕВСТАХ ДУМИН

Львів, ул. Коперника 4.

„ТО-П“

МЕХАНІЧНА ФАБРИКА
ПАПЕРОВОГО ОПАКУВАННЯ

і

СКЛАД ПАПЕРУ

Властителі: М. Атаманюк і С. Мурин

Львів, ул. Городецька, 36.

Телефон: 283-67.

ОЩАДНІСТЬ

вироблює характер, вправляє волю і вчить тверезо дивитися на
життя. Тому ощаджуймо від наймолодших літ, складаючи хочби
й дрібні суми на вкладкову книжечку найстаршого українського

Кооперативного Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська 20.

Читачки!

Скажіть своїм Мамусям, що вже
надійшли нові журнали футер на
рік 1939 — до української фірми:

Юліян Глушевський

Львів, площа Капітульна 3.

(Всякі роботи кушнірські по
кінець травня 1938 року ви-
конується з 40% знижкою).

РОСКІШНІ КОЛІРОВІ ВЗОРИ:

гуцульські, бойківські,

подільські, полтавські,

видає **„НОВА ХАТА“**

Львів, ул. Ходкевича ч. 9.

Альбом із 8 таблиць у мистець-
кій окладинці кошту: 3.20 зл.
з пересилкою 4. — зл.

фотоплястикон „ŚWIATOWID“ Львів, — Пасаж Гавсмана 7.

Висвітлює прегарні краєвиди з цілого світа. Вступ для молоді 10 сот., для старших 20 сот.

ВАЖНА НОВИНКА

Хто на літо виїжджає,
Той не сміє забувати,
Що у „Народній Торговлі“
Треба запасів набрати.

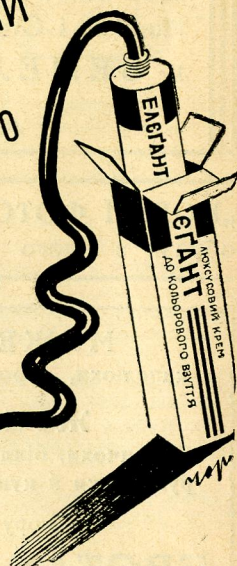
Кави, какао і чаю —
І всі інші артикули
Там ви купите найліпше,
Просимо, щоб не забули!

Як на дальшу десь прогульку
Самі, чи в гурті ідете —
Не забудьте тут купити
Сир смачненький і паштети.

А коли вам у дорозі
Зайвий клунок заваджає, —
Знайте: „Народня Торговля“
Поштою теж висилає!

„НАРОДНЯ ТОРГОВЛЯ“
ЛЬВІВ — РИНОК, ч. 36.

ЛЮКСУСОВИЙ
КРЕМ
ДО КОЛЬОРОВОГО
ВЗУТТЯ

ЕЛЕГАНТ

УКРАЇНСЬКІ КООПЕРАТИВИ!

Спроваджуйте до своїх склепів
книжечки до читання для сіль-
ської дітвори. Книжка — це та-
кож товар, на яким можна зар-
обити о много більше, як на
споживчих, текстильних або
інших товарах.

Наколи дітвора заохотиться до
читання книжечок — то із сего
будуть мати Кооперативи вели-
кий зиск. Кожда дитина буде
ходити тільки до Ваших склепів
і гріш українського народу не
підє в „чужі“ руки.

Великий вибір таких книжечок
має на складі:

Видавництво „СВІТ ДИТИНИ“
Львів, ул. Зіморовича, ч. 2.

Пишіть по цінники й оферти!

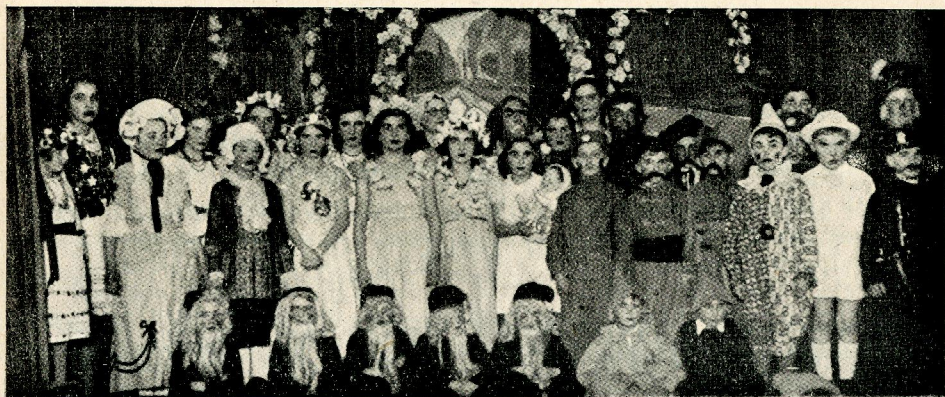
ЗАПОПАДЛИВИЙ БАТЬКО!

Каже батько так до Славка:
„Про науку добре дбаєш,
То за те журби ні горя
Ти ніколи не зазнаєш!“

Як скінчиш середню школу,
То на вищії науки
Дві тисячі ти дістанеш
Готовими грішми в руки.

В „КАРПАТІЇ“ я ту суму
Обезпечив тобі нині, —
За десять літ їх дістанеш
На студії, любий сину!“

Т-во Обезпечень на життя:
„КАРПАТІЯ“ ЛЬВІВ
Ринок, 38.

Це учні Української Школи в Везін Шалет (Франція), які дня 25. грудня 1937 року виставили штуку М. Шугаєвського: »Живі Ляльки«. Вистава вдалася прегарно. Учні цієї Рідної Школи на чужині відомі вже зі своїх удатних виступів на сцені. Всі вони — завдяки своїм добрим учителям — дуже свідомі діти. Вони своїми виставами і веселим щebetом — запізнають чужинців з Україною. — Привіт Вам, братчики і сестрички, з рідного краю!

Наші ластівята.

Прилетіли із вирею
В рідні гнізда ластівята,
Звеселився край наш рідний
І зраділа рідна хата.

Бо щебечуть ластівята
І співають на всі нути,
Ластів'яче щебетання
Нам весело й мило чути.

Та ще кращі, ще миліші,
Як той щебіт-спів пташини,
Люба пісня, рідна мова
Української дитини!

Хоч як гарно, як чудово
Нам співають ластівята,
Та ще краще нам щебечуть
Наші хлопчики й дівчата.

Чути пісню в ріднім краю —
І з далекої чужини
Пісня наших ластів'яток
Через ріки й гори лине.

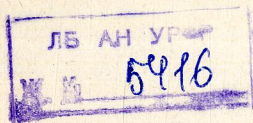
Щебечіть нам, рідні діти,
Все співайте, ластів'ята!
Щоб веселий був край рідний,
Щоб весела була хата!

Вашій пісні, вашим співам,
Вашій любій, рідній мові
Прислухаються ліс, поле,
Гай і ниви ті шовкові.

В вашій пісні, в ваших співах
Кріпне народу надія,
Що зростає наша сила,
Що здійсниться наша мрія.

Юра Шкрумеляк.

НАСТУПНЕ ЧИСЛО „СВІТИКА“ вийде на початку вересня, коли почнеться шкільна наука. Та дістануть газетку в вересні тільки ті передплатники, що є правдивими передплатниками. Післяплатники, які до дня 10. липня не вирівняють задегlosti за газетку, „Світика“ за вересень уже не дістануть!

МОЯ РІДНА ХАТКА.

Подивіться всі дівчатка,
Що хоч вбога моя хатка —
Така красна, така мила,
Гейби квітка, що зацвила.

Стіни білені чистенько,
Шибки вимиті гарненько,
І подвірячко метене.
Хоч слабі ще сили в мене.

Вже й городчик з квітоньками
Ввесь своїми рученьками
Обкопала, обполола —
Обсадила теж довкола.

От глядіть: барвінок, братки,
Трохи рути, трохи мятки,
Решта — гвоздики, горошки,
Під віконцем мальвів трошки.

А там дальше — ярина —
Все потрібна всячина:
І петрушка і салата,
Морква, бульби, огірчата.

В кутку уликів щось три —
(Бжілко, в ушко не брени!)
Коло них стоять кріслаті
Груші дві — немов закляті.

Дальше яблунь й слив рядок,
Це маленький наш садок —
Бжілки в ньому там гуляють,
Бо й вони той сад кохають.

Хоч моя маленька хатка —
Але люба — мов палатка,
В ній вродилась, виростаю —
І її над все кохаю!

Іванка Трешневська - Савицька.

Малій історик.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ: НАЙНОВІШІ ЧАСИ.

5. Українська Держава в 1919 році.

Тимчасом, як Україна над Дніпром уже в березні 1917 р. взялася відбудовувати свою державність і вже скоро почала жити самостійним державним життям, то українські землі в границях Австро-Угорщини належали далі до Австрії. Та вже і тут українці стали змагати до утворення своєї власної держави. В берестейському договорі України з осередніми державами була вписана таємна заввага, так звана „клявзуля“, що з українських земель під Австрією, тобто з Галичини, Буковини і Закарпаття, має бути утворена окрема держава, під зверхністю австрійського цісаря. Хоча українці в Австрії не були задоволені з так подуманої, тільки на-половину вільної, держави, то Австрія не спішилася виконувати і те своє берестейське зобов'язання, бо не хотіла настроювати проти себе поляків.

Так наближалася вже осінь 1918 року, а в Австрії було все по старому.

Але само життя привело до зміни. Осереднім державам почало щораз більше нещастити на воєнних фронтах і вже в жовтні 1918 було видно, що Німеччина й Австрія програють війну. Тоді то всі ненімецькі народности Австро-Угорщини, як поляки, чехи, словаки, хорвати, й інші почали щораз явніше

говорити про відокремлення від Австрії й утворення своїх держав. А дня 18. жовтня 1918 зібралися у Львові в Народнім Домі українські парламентарні і соймові послы, утворили Українську Національну Раду і проголосили на всіх українських землях Австро-Угорщини — **З.О.У.Н.Р.** (Західню Область Української Народньої Республіки). Кілька днів пізніше в Кракові польські послы подібно утворили т. зв. Польську Ліквідаційну Комісію і рішили перебрати владу в цілій Галичині в польські руки, Австрія вже не мала сили запобігати тим замірам, бо при кінці жовтня на італійським фронті австрійські війська відмовилися від дальшої боротьби й стали опускати фронт, у цілій Австрії вчинився безпорядок.

Українцям вдалося випередити поляків і в ночі з 31. жовтня на 1. листопада Український Військовий Комітет, зібравши всього 1400 вояків-українців, перейняв владу у Львові, хоча в місті стояла ще велика австрійська залога.

Відтак почалася українсько-польська війна. Бої у Львові, в яких взяли участь Українські Січові Стрільці, що зараз прибули з Буковини до Львова, тривали повних три тижні і закінчилися тим, що дня 22. листопада українські війська залишили Львів і стали його облягати з усіх сторін; тільки від заходу, здовж залізниці Львів-Перемишль мали доступ до Львова польські війська. Українська облога Львова тривала до половини травня 1919 року. А в днях 16. і 17. липня 1919 перейшла У. Г. Армія за Збруч на Україну.

Тут зійшлися обидві українські Армії, бо тимчасом і Придніпрянську Армію відтиснули большевики майже з цілої України. Москалі почали свій свіжий наступ на Україну в січні 1919, так, що уряд Директорії мусів у лютім 1919 опустити Київ. І коли У. Галицька Армія воювала з поляками, то брати-придніпрянці воювали з москалями. В липні 1919 обидві Армії опинилися на малому шматку території між ворожими силами. Армії об'єдналися і рушили непереможним походом на Київ. За несповна півтора місяця героїчної боротьби, дня 31. серпня, здобули Київ. Здавалося, що Україна перемогла ворога. Але ворогів було за багато. На місце відступаючих большевиків насунули інші москалі: армія генерала Денікіна. Воювати з усіма було Україні не під силу — й тому українські війська почали знову відступати. Недоля хотіла, що українські Армії почала десяткувати страшна пошесть тифу, годі було вдержати кріса в руках. Тоді то, осінню 1919 р., обидві Армії опинилися знову серед переможних ворогів і розійшлися. Придніпрянська Армія рушила частинно до Польщі, а частинно під проводом генерала

Омеляновича Павленка в большевицьке запілля, в так званий Зимовий Похід, — а У. Г. Армія була примушена увійти в порозуміння з денікінцями, а згодом з большевиками, щоб так зберегти бодай своїх ранених і хорих та взагалі всю Армію від цілковитої загибелі.

Так нещасливо закінчився для молоді Української Держави 1919 рік — бо коли паде Армія, то паде і держава.

Мирослав Петрів.

СРІБНОЗЛОТИЙ ПАН...

Гляну вліті ген по світі,
Ген, на збіжжя лан —
Іде в житі у кариті
Іде срібний пан.

Іде, їде, вже заїхав
На пшеничний лан. —
Іде в бричці по пшеничці,
Іде злотий пан.

Протру очі — не толочить
Він пшенички, ні, —
Лиш колосся нахилиє
Зерном до землі.

Осінь оре... Вбрало поле
Чорненький жупан, —
Переїхав, переїхав
Срібно-злотий пан...

Що пише лікар:

Людське серце.

Малий Миханьо сумний. Передтим всюди його було повно, гамір наповняв цілу хату, а часом вискакував крізь отворені двері і на хвилях вітру плив у небесні простори. Крикливі, радісні вигуки Миханя, його спів чути було далеко. Час до часу лише його добра мама успокоювала і він, як чемний і слухняний синок, кидав забаву і брався до книжки. Бо вчитися він любив дуже-дуже.

А сьогодні?! Похнюплений Миханьо ходить спокійно по хаті, ступає тихо, обережно, і час до часу підходить до ліжка та зажурено поглядає на хору маму.

Так! Бідному Миханьові мама захорувала. Та ще як тяжко! Вже три тижні в ліжку лежить. Ноги й руки попухли, шкіра дещо засиніла, скоро дихає, та скаржиться на «биття» серця.

Лікар казав, що хора на серце. О, якже це журить Миханя! Те, таке добре для нього, мамине серце — хорє! — думає собі Миханьо і ще більше журиться та роздумує, якби то допомогти мамі.

Поглянувши ще раз на маму, переконався, що спить і тихо отворивши двері, прожогом побіг до більшого і значно мудрішого Івася по раду.

— Може Івась щось знає більше про серце! — думає.

Івась побачив його зажуреного, а довідавшись про причину, потішив його.

— Не журись, Миханю! Прецінь твою маму лікує лікар вже від тижня, і як зачуваю, значно їй полекшало. Ти лише дбай, щоб було добре кожного дня вистелене ліжко, щоб мала на час ліки і страву, а все буде гаразд. Требаж бути терпеливим і дбати про добрий і веселий настрій хорої, а не журити її своїм смутком.

— Це правда! Якщо мама побачать, що я журюся, то зараз плачуть і скаржаться на «биття серця».

Дякую Тобі, Івасю, за добру раду. Послухаю! Але всеж-таки скажи мені, як то серце людське виглядає і де воно лежить?

— Я сам багато сказати не вмію, але всеж таки, що знаю, то оповім. Ти знаєш, що в твоїм тілі пливає кров. Кров пливає в дрібних і грубших рурочках, в кровних судинах, по цілому тілі і завозить до кожної частинки тіла їжу.

— Якже це вона сама пливає? — перебив Миханьо.

— Саме про це йде! Щоб кров могла пливати в кровних судинах, мусить її щось попихати. Тим приладом є серце, яке вже з природи має такий дар, що само корчиться і розкорчується і всисає до свого нутра, або випихає з себе кров до судин.

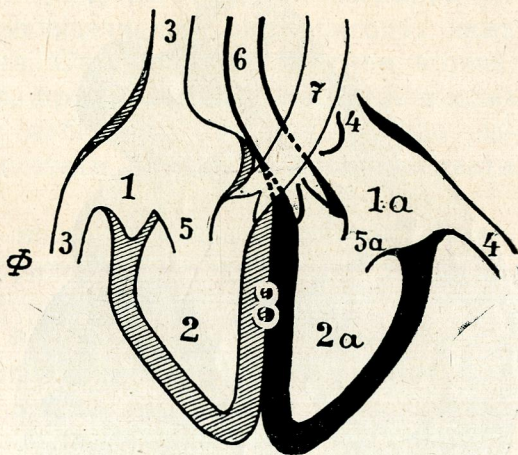
Бо треба знати, що серце, яке є завбільшки людського п'ястука, є м'ясцевою торбинкою, що поділена двома перегородками на чотири частини, дві горішні, це т. зв. передсердя праве і ліве, й дві долішні, це знов шлуночки правий і лівий, або, як у нас звуть: комори.

Між кожним передсердям і шлуночком є такі рухомі заставочки чи серцеві кліпавки, які, як треба, то цілком щільно відгороджують передсердя від шлуночків, саме тоді, коли ці шлуночки корчаться, а рівночасно розкорчуються передсердя. Колиж буває навпаки, себто передсердя корчаться, то кліпавки отвираються і рівночасно розкорчуються шлуночки. І так ціле життя на перемену.

— Ой, поволіше дещо, Івасю, щоб я це міг второпати.

— То правда! Івась підійшов до стола, отворив книжку, де було на рисунку представлене в перекрою серце, і промовив: — Ти гляди на цей рисунок і вважай, що я буду говорити, а скоро зрозумієш і запам'ятаєш.

Ось цією широкою жилою згори і здолу впливає до передсердя правого кров з тіла, а до лівого передсердя кров з легених судин. В тій хвилі є скорчені шлуночки і замкнені кліпавки. Якщо виповняться передсердя кровю, то кліпавки отвираються, шлуночки розкорчуються, а передсердя оба сильним скорчем заганяють кров до шлуночків.

І. Схематичне представлення кровообігу серця. 1: Передсінок правий. 1a: Передсінок лівий. 2: Комора права. 2a: Комора ліва. 3: Найбільші жили, що допроваджують кров до серця (порожні жили горішня і долішня). 4: Жили легеневі. 5 і 5a: Кліпавки (заставки) серця. 6: Аорта. 7: Легенева бучка. 8: Перегородка серця.

Виповнені шлуночки замикають кліпавки щільно, щоб кров не могла вернути назад до передсердя, і тоді сильним скорчем лівий шлуночок випихає кров до цієї грубої закривленої рури, що зветься аорта, а правий шлуночок до цієї дещо тоншої т. зв. легеневої бючки, яка як вильця, ділиться на дві тонші рурки. Рівночасно з тим до розкорчених передсердь вливається кров зі жил, так як я вже тобі пояснив.

— Ото диво! — ахнув здивований Миханю. — І так ціле життя і не втомиться то мале серце, стільки працюючи? — додав.

— Слушно ти завважив, Миханю. Так щоденно корчиться і розкорчується 72 разів на хвилину, 4.320 разів на годину, а понад сто тисяч разів на добу! А за кожним разом оця м'ясна корчлива торбинка, серце, випихає шклянку крові, то на добу перепхає кільканацять бочок крові!

— Мусить воно мати добру силу до такої праці — додав Миханьо. —

— Силу? Дуже велику! Якби ту силу за добу разом зібрав, то нею можна б піднести два мішки пшениці на оцю найвищу тополь, що гордо росте над берегом річки!

Миханьо був очарований тим чудом природи, яким є серце, нічого не промовив, лише мовчки вліпив очі в Івася.

По хвилині ще запитав: А де воно лежить?

— Гляди на моє огруддя! Ось тут всередині за долішньою частиною груднини (містка) лежить між двома легенями і своїм кінчиком звертає дещо на ліво.

Ох, багато цікавого я нині довідався! Але мушу йти вже додому, бо хора мама може потребує мене.

— Не журись, Миханю! Бачиш, яке сильне серце. Не один труд перемагає. При добрім лі-

II. Властивий вигляд серця з отвертими обома коморами. (Числа означають ті самі назви, як на схемі I.)

ченні хоре тепер серце твоєї мамі також переможе й хору. А незабудь побажати від мене своїй мамі скорого видужання.

Ласкаві очі Миханя вдячно глянули на Івася, вуста прошептали: «дякую».

Попрощавшись веселіший вертався тепер до дому з огнем надії в очах, що скоро прийде до здоров'я його мама з таким добрим, а тепер хорим серцем...

Д-р Роман Осінчук.

ПРИЄДНАЙ „СВІТИКОВІ“ НОВОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА!

Семенко — старшим стрільцем.

(Оповідання з визвольної війни).

На самий Великдень 1919 року по завзятім бою увійшли наші війська до села Малинова на Україні. Село витало їх радісно. Всі люди казали, що такого радісного Великодня не мали ще в своєму житті. Наші війська пішли вже на другий день далі, в погоню за противником. А в селі почалося нове життя. Зараз відчинили й школу, що довгий час була нечинна й сумувала без школярів і вчителя. Радісним гамором заповнилися шкільні кімнати. Школярі розповідали собі свої пригоди, яких зазнали за ворожого панування. Старші хлопці, з огнем в очах, розказували про рідне військо, про Січових Стрільців. А в кожного була одна таємна думка: якби то й собі пристати до рідного війська, дістати кріса і стати в ряди та помашерувати в похід...

Найбільше захоплювався рідним військом Семенко Білий. Коли інші хвалилися, що їх брати пішли до Січових Стрільців, то Семенко сказав твердо:

— Я не маю брата, бо в мене самі сестри, але знайте, що мій батько служить при нашому війську і я сам мушу вже скоро пристати до Стрільців.

Розмову школярів перервав учитель, що ввійшов до класу і привитав дітей веселими словами:

— Сідайте ж, діти, будемо знову вчитися, а то ви певно позабували вже все, що колись училися, бо науки не було з пів року...

Минали дні і тижні — а школярі все не забували своєї думки. Та найбільше думав про те таки Семенко. А тимчасом на полі бою сталася переміна. Нашим військам забракло стріливи і воно почало знов відступати перед ворожою перевагою. Одного ранку, в половині червня, коли школярі йшли до школи, почули недалеко гук гармат, що їх уже давно не було чути. Знак, що ворог наближається.

Вже й учитель посумнів того дня, а діти почали щиро висловлювати перед учителем свої думки. Кожний заявив охоту вступити до війська, а навіть одна дівчинка сказала:

— Я бачила між нашим військом також дівчат, озброєних, як вояки. І я також пішлаб до війська!

Учитель посміхнувся сумно і сказав:

— Це дуже гарно, діти, що ви виявляєте таку охоту, вступити до рідного війська. Однак ви ще за малі і сили ваші за слабкі до кріса. Ви радше просіть Бога, щоб поміг нашим вій-

ськам відперти ворога, бо коли ворог переможе, то знов нам замкнуть школу.

В тій хвилині ввійшов до класи заступник начальника громади і почав щось говорити півголосом з учителем. Учитель ще більше посумнів і коли начальник вийшов, він сказав до дітей:

— Якраз дістав я відомість, діти, що леда хвилина може початися бій під самим селом і тому треба нам розійтися до дому. Ідіть скоренько домів, та може Бог дасть, що скоро знову побачимося.

Діти стали пиняво збиратися до дому і поволі виходити з класи. В селі побачили багато нашого війська, що відступало. Семенко став збоку і приглядався рухові на вулиці. Перше, що побачив і що його дуже здивувало — і врадувало, то те, що на вулиці появився не хто інший, тільки їх рідний учитель, в однострою старшини рідного війська і при зброї. Він заговорив до якогось стрічного вояка і скоро потім побіг кудись горі селом. Семенко мимохіть побіг за вчителем, але біг не гостинцем, а поза плотами, городом і полем. Скоро опинився він, ідучи за вчителем-старшиною, аж за селом, під лісом. Там стояло кілька сотень війська. Учитель підійшов до якогось старшини і ставши на „позір“, заговорив щось до нього, а той приязно подав йому руку й обидва почали жваво розмовляти, показуючи то на село, то на протилежний горб за рікою, то на ліс. Нагло розмову урвали і озвалася голосна команда. Відділ війська, що спочивав під лісом, схопився на рівні ноги, став у довгі ряди, потім поділився на рівні відділи і Семенко побачив, що перед одним відділом став його учитель і щось заговорив до вояків. У хвилину потім відділи розскочилися в рідкі розстрільні, одна рушила скоро просто гостинцем і по боках гостинця в село, друга звернула вправо над ріку, а малий відділ залишився таки під лісом та заляг у високій пшениці, так, що його не було видно.

Хотів Семенко бігти далі за своїм учителем, та побачив, що розстрільні починають уже бігти і ось-ось добіжать до нього, скритого за тином. А попереду того відділу біг якраз учитель, витягнувши блискучу шаблю і тримаючи її високо до гори.

Семенко налякався, чи не буде йому якої кари, якби вчитель-старшина побачив його тут. Оглянувся, додому бігти вже не міг, бо було за далеко і мусів би бігти поперед самого війська, яке певно наздігналоб Семенка. Тому обернувся назад і прожогом побіг просто в ліс. Так біг, що навіть не став на краю ліса й не оглянувся, а побіг далі і загнався далеко вглиб ліса, аж над той потік, де так часто збирав гриби або рвав

малини. Побіг далі, аж за кладку, бо він знав, що зараз вибіжить на толоку і звідти зможе через залізничний шлях дістатися додому.

Уже добігав до краю ліса, до толоки, коли раптом став перед ним ворожий вояк.

— Ти куди і що тобі треба тепер у лісі? — запитав вояк грізно чужою мовою.

Семенко ледви вимовив:

— Я втікаю з села, бо там... бо там прийшло тепер багато вашого війська і є чутка, що таких, як я, будуть брати до війська. А я боюся...

— Ха-ха-ха! — зареготався вояк. — Тебе до війська? Кому ти потрібний? Сидів би ти на печі! Забирайся мені зараз звідси!

Семенко почав бігти далі, та вояк крикнув:

— Стій! Не підеш тепер нікуди. — То кажеш, що наші війська в вашому селі. А де ваші війська?

— О, наші ще ранком подалися далеко за село, онтуди, на захід і південь. Ви їх уже й не доженете!

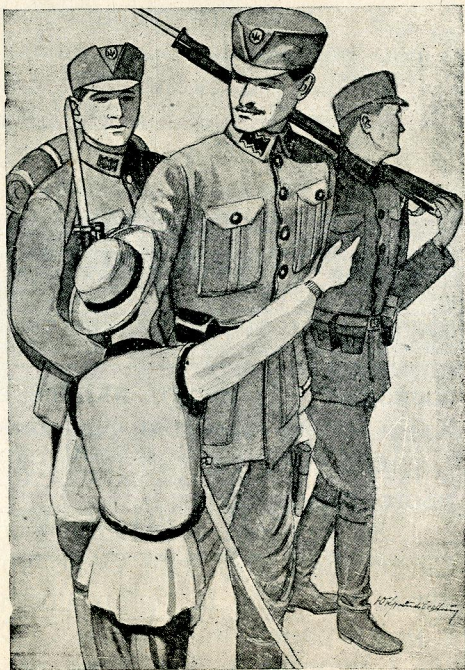
— Не доженемо? Ха-ха-ха!

— засміявся вояк і скоро побіг кудись у гущавину. Там заговорили ворожі старшини, розкладаючи мапи, — а в хвилину потім на здивування — і

втіху Семенка рушили густі ворожі розстрільні в тих напрямках, куди показував Семенко. Біля нього залишили одного вояка. Вояк сказав:

— Буде тобі тепер, малий! Мені наказали, тримати тебе тут. Коли покажеться, що ти збрехав, то смерть тобі! Розумієш? Семенко поблід. Він розумів, що його чекає.

Минали довгі хвилини і було тихо. Раптом десь із толоки озвалися постріли і за хвилину в лісі показалися наші перші вояки. Ворожий вартовий, що стояв з Семенком, з місця почав утікати за своїми. Та його наздігнали наші стрільці і полонили. Один побачив Семенка, що тремтів стоячи під деревом.

— Хто ти, хлопче, і що тут робиш? — запитав здивований стрілець.

Та поки Семенко вспів відповісти, надбіг старшина, і Семенко пізнав — свого вчителя! З довірям підбіг до нього і сказав благаючи:

— Не карайте мене! Я не вчинив нічого злого!

— Що ж ти тут робиш, Семенку? — крикнув учитель.

Та Семенко, замість відповісти на питання, почав показувати обома руками туди в ліс, куди пішли ворожі відділи:

— Вони пішли туди, туди...

— Хто „вони“? Чого пішли?

— Та вороги пішли, бо я сказав їм, що в наших селі вже повно ворогів, що наші війська втікли туди...

І Семенко скоро розповів учителеві, як це було...

Озвалася голосна команда і рідні відділи під проводом учителя рушили бігом у тім напрямку, куди вказав Семенко. За хвилину почалася там сильна стрілянина. Семенко залишився сам у лісі. Аж по довгій хвилині рушив поволі в сторону села. Чим далі йшов, тим стрілянина віддалювалася на схід і північ. А коли прибіг у село, побачив гурток людей на дорозі, що розмовляли про нинішній бій.

— Наші загнали їх уже далеко — сказав один старший господар — і мабуть якийсь великий відділ за лісом окружили. Хтось подав ворогові фальшиві вісти і змилив його.

Семенко радісно побіг до хати, де в тривозі очікувала на нього рідна мати.

За тиждень оголосили в селі, що в школі починається наука. Скоро - світ був уже Семенко під школою. Його палила цікавість, хто буде їх тепер учити. Та ж учитель пішов з військом. І може ранений. А може... Семенко подумав собі, що вчитель міг і згинутися в бою, і на ту думку сльози стали йому в очах.

Насилу діждався, що відчинили школу і разом з іншими дітьми увійшов до класу. За хвилину ввійшов їх учитель уже в звичайному одязі, такий, як був, тільки трохи змарнів і наче почорнів від вітрів та сонця. З учителем увійшов старшина. В класі стало тихо. Всі ждали, чого прийшов старшина.

— Може буде записувати до війська — шепнув білявий школяр Василько до сусідів у лавці. — Всі йдемо!...

— Встаньте, діти! — сказав лагідно учитель. — Пан полковник хоче вам щось сказати.

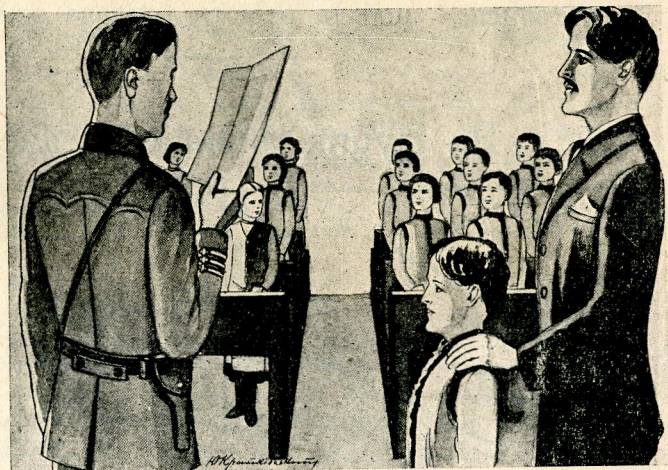
Діти повставали, а старшина заговорив:

— Дорогі діти! Недавно був у вашому селі бій. Ворог загрожував нашому війську оточенням з усіх боків і коли б

йому було це вдалося, то сьогодні не булоб іще науки. Бо тут сидів би ворог, а ми булиб у його полоні. Та з волі Божої сталося інакше. А причинився до того один малий хлопець. Один школяр, ваш товариш... А називається він Семенко Білий. Семенку, вийди сюди, стань передо мною!

Семенкові забилося серце в грудях і він захитався на ногах та мало-що не впав. Та по хвилині набрав отухи і поволі вийшов перед клясу. Тоді старшина виймив із шкіряної торби якийсь папір і прочитав наголос:

„В імени Рідної Батьківщини! За поміч, уділену рідним військам дня 21. травня 1919 р. в селі Малинів, висловлюємо тамошньому юнакові Семенкові Білому, синові Миколи, наше признання і похвалу та іме-

нуємо його старшим стрільцем першої чети першої сотні Січових Стрільців. Крім того висловлюємо признання вчителеві тамошньої школи, Володимирові Гаєвому за те, що виховує таких свідомих школярів, готових до жертви для рідної справи. Дано в Постою, дня 27. червня. Команда полку“.

Старшина передав Семенкові те письмо, подав йому руку і поцілував його в чоло.

— Слава нашому Семенкові! — закликав учитель, а цей клич підхопила кляса і крикнула тричі: Слава! Слава! Слава!

— Слава рідному війську і вашому вчителеві, що також відзначився в останнім бою, взявши з одною сотнею цілий ворожий курінь у полон! — закликав полковник.

— Слава! Слава! Слава!... залунало в клясі.

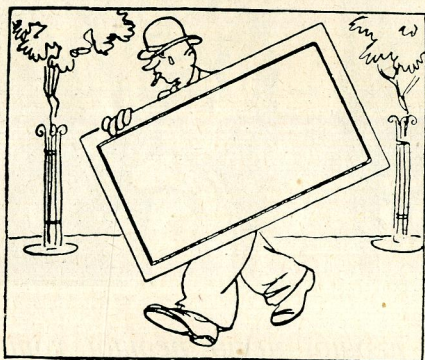
— Дорогі діти! — говорив далі полковник. — Чую від вашого пана вчителя, що ви всі раді б пристати до рідного війська. На те відповідаю вам. Ви ще за малі до війська. Ви ще діти і вам треба вчитися. Тут ваше військо. Та знайте, що і будучи малими школярами, ви можете при неодній нагоді причинитися по своїм силам для добра Батьківщини, так, як при-

чинився ваш товариш Семенко. Виростаєте під опікою вашого доброго вчителя на свідомих українців, вчіться пильно — то певно наш рідний край матиме з вас велику користь і втіху.

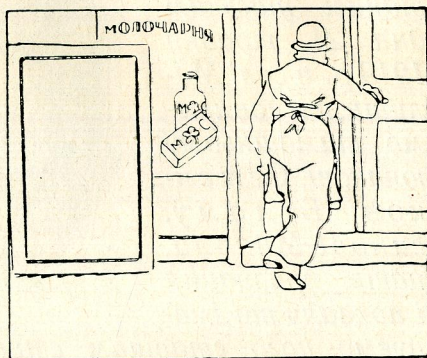
Того радісного дня не забули школярі малинівської школи до нині і певно ніколи не забудуть. Вони вже дорослі люди. І свідомі люди. І хоча нині на Україні панує Москва і українські діти не вчаться в ріднім дусі, то батьки виховують своїх дітей так, як їх колись виховував їх учитель. І просять Бога і мріють про те, щоб і їх діти зазнали ще такої радості, як вони колись, і щоб та радість тривала вже без перерви.

Юра Шкрумеляк

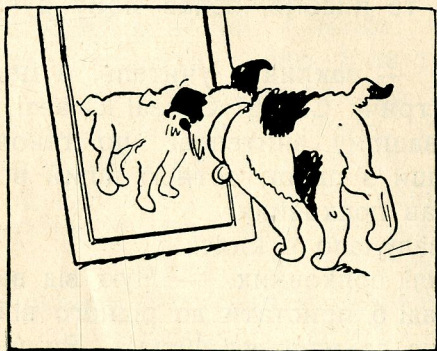
Як Куцик дивився в дзеркало...

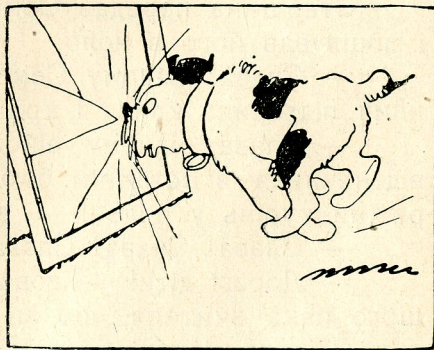
- 1) Дзеркало несе пан майстер,
Має десь продати, —
Та втомився по дорозі,
Хоче відпочати.

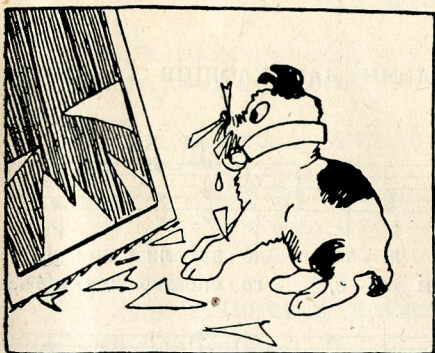
- 2) Дзеркало припер до муру,
Зайшов у господу...
Зараз, діти, побачите,
Цікаву пригоду.

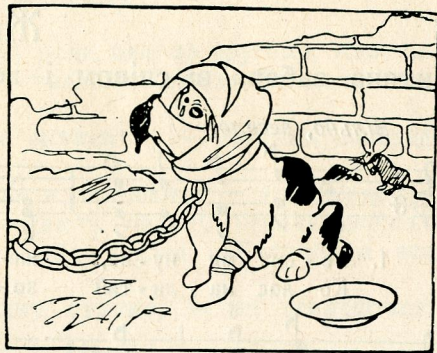
- 3) Песик Куцик надбігає,
В дзеркало вдивився,
Вздрів там другого собаку
Й дуже розізлився!

- 4) Як не скочить, як не гавкне —
Та й бух головою!
Шиб трісла на кусочки:
»Ой, що це зі мною?«

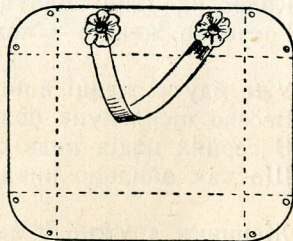
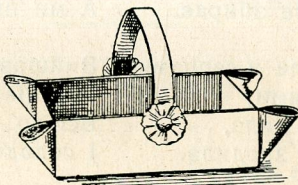
- 5) З носа кров тече червона,
 Бо шклом поранився...
 Та й пропав десь той собака,
 Що Куцик з ним бився!...

- 6) Тепер Куцик хорий, бідний,
 Що й світу не бачить...
 Кажє мишка: »От, що, братку,
 Нерозвага значить?...«

Гарний кошичок.

Витинаємо з грубого полотна і з барвної сатини два однакові кусні 50 цм. довжини і 40 цм. ширини, форми, як показує рис. А. Беремо кусень середньогрубого картону, 29 цм. довжини і 19 цм. ширини, кладемо на середину полотняного кусня і накриваємо сатиновим куснем. Обидві матерії простибновуємо на машині з усіх сторін вложеного картону, як видно на рис. А., по точкованих лініях. Так повстають чотири боки і для них витинаємо ще чотири пасочки картону: два на 29 цм. довжини і 8 і пів цм. ширини, а два на 19 цм. довжини і 8 і пів цм. ширини. Ті кусники картону вкладаємо знов між боки сатини і полотна і зашиваємо краями. На чотирьох рогах, де нема картону, нашиваємо затріски. Коли їх защепимо, то маємо гарну коробку з відстаючими вушками на рогах. Вкінці дороблюємо ще головне вухо. Втинаємо пасок сатини, 40 цм. довгий і 3 і пів цм. широкий, даємо вклад газу, а на кінцях пришиваємо дві гарні розетки з барвної матерії — може бути з тої самої сатини. Те вухо прищіплюємо до кошика так само затрісками. Так матимемо гарний кошичок, вигідний тим, що в кожній хвилині можемо його відчинити, вирівнати, вичистити, навіть запрасувати. Надається на даруночок мамі на іменини, або товарищі, дуже практичний для ручних робіток або квітів. Можна давати й на виставу ручних робіт, а навіть на продаж.

А.

Жнива.

Дитяча забава зі співом і хороводами для хлопців і дівчат.

Вільно, весело.

Весна минула, наспіло літо,
Дозріли в полі пшениця, жито:
Колос налитий золотом сяє.
Господар женців в поле збирає.

Уже йдуть женці в поле з серпами,
Весело пісня луна полями;
В серцях надія нова ожила,
Що так обильно нива зродила.

Женчики дружно у лаву стали,
Жито, пшеницю жати почали.
А як ізжали — звязали в снопи.
Потім зложили рядками в копи.

А як скінчили вечерком жниво,
Сплели віночок з пшениці живо.
Веселі й раді у дім вертають
Та обжинкові пісні співають.

»Перепілочко, ти наша мила,
Ой, деж ти будеш тепер сиділа?...
Жито, пшеницю ми зжали нині,
Нема де скритись бідній пташині!

»Відчиняй браму, наш господарю,
Злотий віночок несемо в дарі.
Повісь віночок той на кілочок,
А ми підемо всі у таночок».

Вийшов господар, втворив ворота.
Женців обняла радість, охота.
Всі до вечері за стіл сідають
І солоденький мід попивають.

А по вечері — музики грали,
Женці обжинки гучні справляли:
Пішов таночок весело, жваво,
То раз у ліво, то знов у право.

Радіють женці, жваво гуляють
І господарям щастя бажають:
Ой, родіть ниви, родіть все наші,
Щоб не забракло хліба ні паші.

Щоб подостатком ми всього мали,
У добрі щасті вік проживали!
Хай всяке лихо мина господа,
Дай, Боже, щастя всьому народові!

Хід забави (жнива).

Діти, в паристім числі, стають у два ряди, одні за другими. Хлопець, **»господар«**, стоїть на боці, напротив усталених рядів. Всі починають співати.

До слів: **»Господар женців в поле скликає«**, — хлопець напереді, накликає дітей рухом руки.

До слів: **»Уже йдуть женці в поле з серпами«**, — діти підносять праву руку до правого рамени і стискають пальці, неначе держать в руках серпи. Рівночасно починають хід вперед. **»Господар«** веде **»женців«** у поле.

До слів: **»Женчики дружно у лаву стали«**, — всі згинаються і наслідують жатво.

До слів: **»Зв'язали в снопи«**, — наслідують вязання перевеслом. **»Зложили рядками в копи«**, — діти встають і скорим рухом, в'яжуться по чотирьох за руки, підносять їх до гори і ставлять **»копи«**.

До слів: **»Сплели віночок з пшениці живо«**, — ряди звертаються лицем до себе і кожна пара **»плете вінок«**. **»Веселі й раді у дім вертають«**, — ряди уставляються як з початку і під такт пісні ступають вперед.

До слів: **»Вийшов господар, втворив ворота«**, — двоє дітей з лівого або правого крила рядів беруться за руки і творять **»ворота«**, через які переходять всі діти двійками, або гусаком.

До слів: **»Всі до вечері за стіл сідають«**, — діти сідають і наслідують їду та пиття.

До слів: **»Музики грали«**, — кількоро дітей з гурту наслідують рухи гри на різних інструментах, а всі інші виводять танок в колесі, або парами. Танок до кінця.

Увага: Цю забаву можна виводити в салі, або на вільнім воздусі. Щоб забава випала гарно, треба, щоб діти виконували рухи рівночасно з відповідними словами в тексті. Головна умова: добре вивчення пісні.

Текст і музика: О. Цукорника.

Ластівка щебече ..

Віть, віть, віть, віть,

Дивіть, дивіть!

Весни привіт

Прийміть, прийміть!

Весна, діти,

Ходіть, ходіть!

Віть, віть, віть, віть, —

Дивіть, дивіть!

Ті — ті — ті — ті,

Гарно в літі, —

Сонце світить

На блакиті,

А я ловлю

Мушки в леті.

Ті — ті — ті — ті,

Гарно в літі.

М. П-ів.

Що це — ліниство...

Учитель казав учням писати задачу на тему: **»Що це — ліниство«**. Івась не написав нічого, тільки серед порожньої сторінки зшитка написав великими буквами: **»То є ліниство«**...

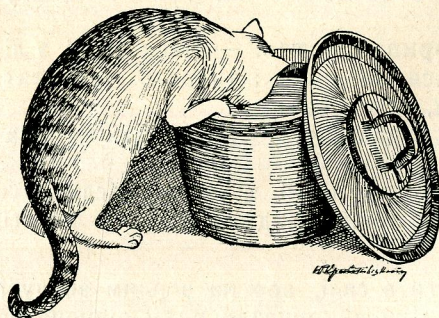
Вуйко Ремко.

Весела байка
Любий брате, —
Та правди в ній
Найдеш багато!

4. Зустріч з котом - мурликою.

Бодро й жваво поспішають,
Ідучи, пісні співають,
Голос добувають з пят,
Аж луна йде верх Карпат.

Здивувалися гудці
І питають: „Що тобі?“

„Ах, біда, біда зо мною,
Я тремчу ввесь, ледви стою,
Бо від смерти ледви втік,
Вже не довгий певно вік...“

„Ось недавно — ранком нині
Наразивсь я господині;
Бо кружок з горшка звернув
І сметани там лизнув.“

Баритоном тне коняка,
Хриплим басом гне собака,
А тенором якби з „нут“
Тягне півень наш, когут.

Вже всі пісні проспівали,
Довші й менші, які знали,
А співали гарно, в лад,
Кожний слухавби їх рад.

Аж спинились над потоком,
Що в ріку плив правим боком,
Де над воду схиливсь пень —
Там купався селезень.

Там на пні сидів Мурлика,
Стать його страшна і дика, —

„В неї я не дармував,
Скільки тих мишей залав!“

Деж я сподіватись міг,
Що сметану їсти — гріх!

„Та як вздріла господиня,
Що нарушена ринчина,
Зараз бука ухопила,
По хребті мене всолила —

„І за мною слід у слід
Булаб гнала аж у світ,
Та крізь шибу я прорвався
І від смерти врятувався.

„А тепер роби, що хочеш!
Утікаю в світ за очі —
Аж у ліс оцей утік,
Та натрапив на потік.

„Може тута десь є міст,
Або кладка, бо свій хвіст
Не люблю я замачати,
Прощу мені раду дати...“

„Підеш вліво поза пень“
Так порадив селезень —
„Кроків з двадцять може й два,
Там зламалася гілля.

„Ту гілля ти віднайдеш,
І потік цей перейдеш,
Скочиш там між малинник
І за хвилюку ти вже зник!“

„Дякую, нанашку мій,
Я біжу вже так, як стій,
Бо може баба притьмом
Надійти сюди з кийком...“

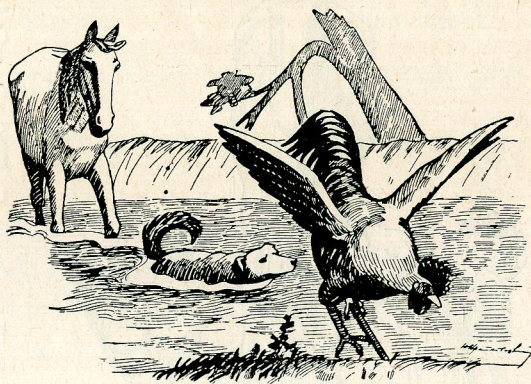
Тут запіяв півень так:
„Це й мені недобрий знак,
Бо як прийде тут вона,
Буде бити й когута!..“

Так запіяв наш когут,
Скочив на навислий прут,

Над самою бистриною.
Збив крильми і скіць ногою —

Другий беріг захопив.
А пес річку переплив —
А коняка знов відважно
В воду скочила й уважно

Перейшла, та не спинилась,
У кущах густих зашилась.
Качур виліз із потоку
До гурту ступає боком:

„Гаразд! всі ви й ти з копитом,
Звольте ближче приступити!“
„Гаразд! Гаразд!“ піли хором,
Що й послухати не сором.

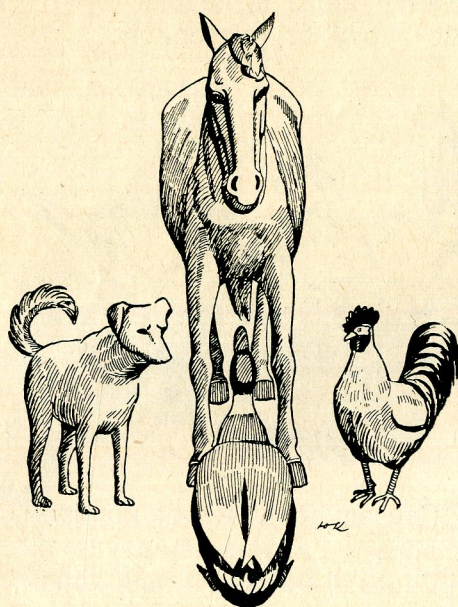
„Так-так, любі, браво, браво!
Ви співаєте на славу,
Та цікавий дуже я,
Хто ви... Розкажіть з кінця!“

А коняка так на те:
„Е, ні любий, так не йде!
Більше нас, то перше ти
Нам про себе розкажи!“

„Я зеленошийка,
З синіми боками,
Качур - удовець я
Стою перед вами.

„Всю мою родину
Повбивав газда,
Тільки одинокий
Втік від нього я...“

Сльоза закрутилась
У качачім оці,
Він пообтирався
Та станув на боці.

„Один я на світі
Сьогодні зістався,
Зжалься надо мною,
Милий Боже зжалься...“

„Що ж тепер самітний
Буду я чинити,
Нема в мене роду,
Не маю з ким жити.“

„Слухай, милий друже,“
Кінь так відповів —
„Ти вже трохи знаєш
Нас, трьох співаків.

„Та слухай — но добре
Ти могого слова:
Городські гудці ми
З міста Магерова.

„Ти пристань четвертий
Також до гурту,
Заживеш весело,
Забудеш журбу.

„Веселі ми хлопці,
Ми мандрівники,
З міста Магерова
Славні співаки.

„Скажи ти нам тільки,
Який голос маєш,
Чи альтом, сопраном,
Чи басом співаєш?...“

А качур на тее:
„Почув я в цей мент,
Що з мене прекрасний
Буде диригент!

„Бо я тактувати
Прегарно умію,
Найтруднішу пісню
Вивести зумію!“

„Славно — славно — славно!“
Крикнули з гурту,
Свого диригента
Піднесли вгору.

Та й у тій хвилині
Там, де був той брід!
Став коло громади
Пасманистий кіт.

„Як потік пройшов я,
У кущі звернув,
Ваші розговори
Я докладно чув.

„Я переконався
Уже не від вчора,
Що я голос маю
Другого тенора.

„Завжди у весняну
Місячну ніч
Ходжу я по світі,
Не зажмурю віч,

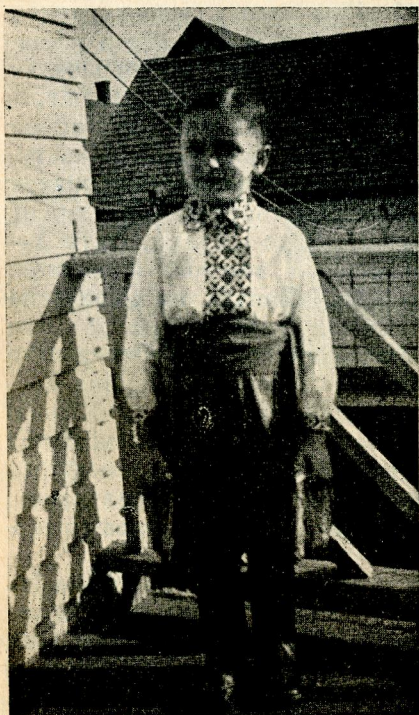
„Тільки всякі пісні
Прекрасно співаю,
Бо таку вже жилку
Співацьку я маю!“

„Хор наш у комплеті!
Слава, слава, слава!
Аж тепер горюю
Буде наша справа!

„Разом всі рушаймо
Аж до Магєрова, —
Гейже разом, братця!
Щаслива дорога!“

(Далі буде).

АЛЬБОМ »СВІТИКОВИХ« ЧИТАЧІВ.

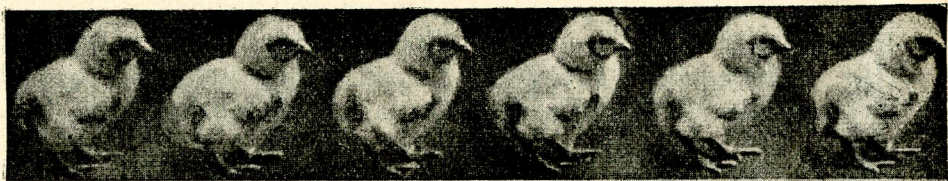
Що за гарний козарлюга —
А яка струнка постава!
Це майбутність наша світла,
Наша честь і наша слава!

Любий Мирон Комаранський
Ізза моря - океану
З міста Амстердам в край рідний
Шле привіт нам і пошану.

В дні святочні на концертах
Виступає дуже радо,
Красний вірш деклямував він
В тєє Свято Листопаду.

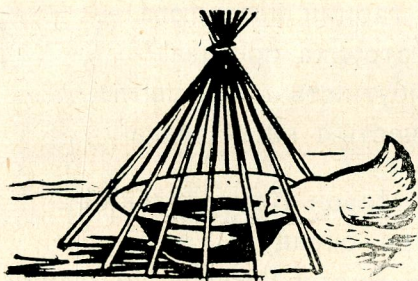
„Світика“ він друг щиренький,
Все веселий і погідний, —
Хай на славу виростає
Любий Мирон брат наш рідний!

Мирон Комаранський, наш читач з міста Амстердаму (в Зл. Державах),
який деклямував на Листопадовім Концерті вірш: „Нові Стрільці“.

Марійчині ціпятка...

Марійка має шестеро гарних куряток. Вони повикльовувалися не-давно з яєчок і мати сказала: »Марійко, віддаю ті курятка під твою опіку. Пам'ятай, ходи коло них дбайливо, щоб з них вирости великі кури«. І Марійка дуже дбає про свої курятка, які називає »ціпятками«. Марійка вже знає, як годувати такі ціпятка. Першу добу, як вийшло курятко з яєчка, невільно йому давати нічого їсти, бо воно має ще в собі запас корму з жовтка. По 24 годинах можна дати так званий яйцевий сирок: це сире розбовтане яйце, змішане з шклянкою солодкого молока підігрітого на вільнім огні. Вистарчає того на цілий день навіть для 10 до 20 куряток. Давати січене яйце, зварене на твердо, небезпечно, бо малі шлуночки ще за делікатні на таку поживу. Але

можна давати і сухий корм. На перші три дні Марійка давала своїм куряткам терту черству булку змішану з гречаною кашою (булки два рази більше, як каші). По трьох днях почала давати гречану кашу (3 частини), змішану з ачмінною (2 частини), і вівсяною (1 частина), пшеничні отруби, овес, що кілкує в скринках. Так годувала два тижні, а потім давала вже і послід. Пити давала трошки води, або води з молоком.

Мішанку з каш сипала на дошку, бо так легко дзюбати. Крім тої сухої паші давала і зеленину, а до того мішала потрохи деревного вугля, бо воно зміцнює кости і курятка радо це їдять. Щоб курятка не перевертали мишинки з водою, Марійка зробила таке »шатро« з патицків, як бачите побіч на рисунку. (Кільканацять патицків звязала вгорі, а їх кінці повстромлювала в землю над мискою). Так можна давати і замінку куркам, тоді вони спокійно їдять і не порпають та не перевертають поживи. — Але Марійка дбає також про приміщення свого дробу. Курничок у неї ясний, часто провітрюваний і теплий, затишний від вітрів.

Марійчині курятка дуже вдячні їй за добру опіку. Вони знають Марійку. Як тільки вийде на подвір'я, то всі біжать за нею. З тих куряток певно виростуть великі кури і знесуть Марійці багато яєчок. А вона трохи сама собі і рідні всмажить, а трохи може продати в кооперативі і купити собі за те книжечку, або вислати передплату на »Світик«.

За »Плотук-ом«.

ТВІЙ НАЙЩИРІШИЙ ДРУГ — це **„СВІТ ДИТИНИ“**! Подбай же, щоб і твій друг мав веселі вакації. Тому пішли залеглу передплату, а коли Ти точно передплатуеш газетку, то приєднай **„Світикові“** бодай одного нового передплатника.

3. Славко в Ясіні.

Висіли в Воронянці з польського поїзду й подалися до чехословацького. За 10 хвилин їзди потяг, переїхавши граничний тунель, заїхав на стацію в Ясіні.

Мило вразило Славка вже на початку, що на залізничному двірці був напис по українськи: Ясінь, і то на першому місці, а чеський напис слідував по українським.

Коли доходили до стації, залізничний урядовець закликав до Славкового знайомого по українськи:

— А. вітаю. вітаю!

— Вітайте! — закликав і Славків знайомий.

— А ви знову до нас? — спитався залізничний урядовець, коли вже подали собі руки.

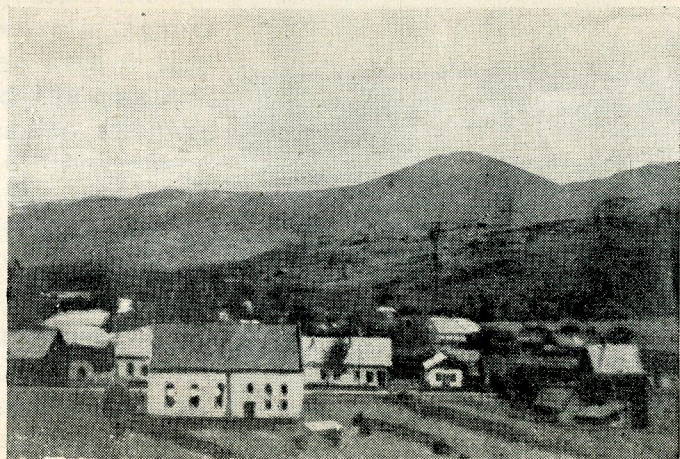
— Егеж, знову! Іду до Берегова, до брата.

— А це ваш синок?

— О, ні! Це тільки мій старий знайомий! Цей козак їде сам! Хоче пізнати Закарпатську Україну...

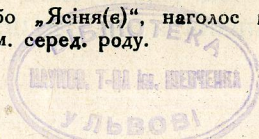
— Славно, малий козаче! Алеж, коли ти так їдитимеш тільки залізницею, то не багато пізнаєш.

— Це правда — признав Славко. — Однак я їду насамперед в Ужгород, до стрийка, а відтіля вже зачну мандрівки.

Загальний вид Ясіня.

*) Люди кажуть: „Ясінь“, або „Ясіня(є)“, наголос на останнім складі. „Ясіня“ більше вживане і відмінюється, як ім. серед. роду.

— А я раджу тобі, хлопчику, лишися до завтра в Ясіні. Оглянеш зо мною Ясінь і околицю, а позавтра поїдеш далше.

Славко задумався.

— Воно, булоб добре — сказав напів до себе, а напів до нового знайомого.

— А вже ж, що добре! — притакнув урядовець.

І повів обидвох на дворець.

Тут теж побачив Славко, що всі інформаційні написи були надруковані по українськи. На двірці було повно гуцулів.

— Говорять і зодягаються тутешні гуцули таксамо, як і наші — помітив Славко.

— А вжеж! — потвердив урядовець — бож вони це саме племя, що й ваші гуцули у Ворохті, Космачі чи Жабю. Тільки деякі слова, коли добре вслухаєшся в їх мову, почувеш інші. Це будуть переважно мадярські слова, що їх засвоїли собі тут гуцули за час, коли були під пануванням мадярів. Та тепер їх уже понайбільше почувеш тільки в старших людей. Молодь, що ходила від 1918 року до українських шкіл, майже не знає їх.

Увійшли в хату. Урядовець представив п. Петрівського (так звався знайомий Славка) своїй жінці, а Славка ще й своїм двом діточкам, сьомилітній донечці Ільонці (Оленці) та девятилітньому Юрчикові.

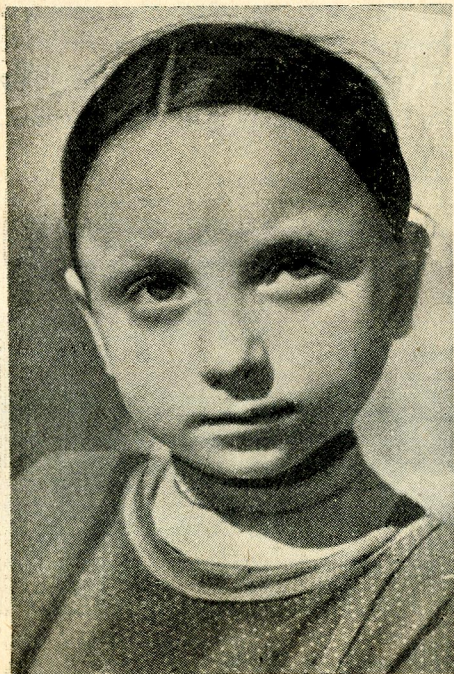
— Ось, бачите відважного козака, який сам їде аж зо

Львова, щоб оглянути нашу Підкарпатську Русь!

Славка це не здивувало, що урядовець сказав „Підкарпатську Русь“, бо він знав уже, що така є урядова назва цієї країни.

Скоро запізнався Славко з обоїма дітьми та став випитувати їх про школу. Вони показували йому свої книжки, оповідали про своїх учителів, які вони добрі, як люблять дітей.

— І ми любимо їх! — сказала Ільонка — бо вони для нас, як батько й ненька. Як уже мусять на кого крикнути, або покарати когось, то аж пізнати, як їм це прикро, як їх це болить...

Школярка з Ясіня.

На ці слова урядовець зітхнув та сказав:

— Так, так, діточки! Любіть своїх учителів, бо вони вас люблять і раді б вам неба прихилити! Ой, не так тут було колись, як я ще ходив у школу! Не вільно було в школі і словом обізватися по українськи. Я сам, як зачав ходити в школу, та привітав учителя по українськи, то він накинувся на мене з поганою мадярською лайкою та ще й хопив за волосся й побив. Але ця моя пригода була причиною, що я вже з малої дитини зненавидів мадярів і помалу став свідомим українцем. І ось я діждався радісної хвилини, що тут упала мадярська влада й мої діти мають уже змогу вчитися в рідній мові. Правда, й у нас іще не все так, як повинно би бути, але ми тут бистро ростемо на силах і як матимемо вже повну автономію, то буде все гаразд.

Пан Петриківський докинув:

— Як чехословацький уряд не буде ставити ніяких перепон тутешньому українському народові, то прив'яже його кріпко до своєї держави і Підкарпаття буде охоронним муром перед румунськими, або мадярськими зазіханнями...

Заможна газдиня з Ясіня.

— А вжеж, що так! — признав урядовець. — Тільки, щоб наші люди завсіди тямили приповідку: „Печені голуби самі не впадуть до губи!“. Коли всі тутешні українці будуть пильно працювати для добра рідного народу, то й чеський уряд ітиме їм на руку, бо так воно вже є, що світ тільки з силою рахується.

Тут перебила їм розмову пані дому. Вона запросила на обід. Перейшли в їдальню...

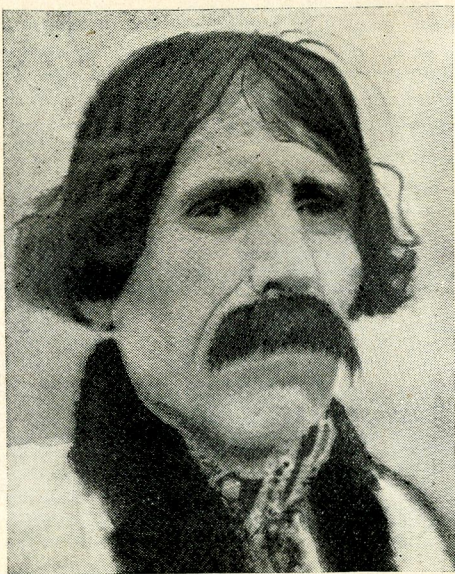
По обіді трохи відпочали, а потім урядовець, що був на цей день вільний від служби, повів їх у Ясінь.

— От вам і Ясінь. До 1918 року за мадярської влади, ця місцевість звалася урядово „Керешмезе“, — але нарід ніколи не називав так цієї місцевости, тільки старою назвою Ясінь. Так скрізь позмінювали були мадяри на Закарпатті народні назви місцевостей на мадярські, але нарід називав їх по давньому.

Тут вмішався Славко:

— Я маю передвоєнний польський підручник п. н.: „Przewodnik po Galicyi“. Там є трохи й про Закарпаття. І автор цього підручника Орлович дорікає за це мадярам, що вони українські чи словацькі назви місцевостей попереживали на мадярські й теж зазначає, що нарід даліше називає ті місцевості по своєму. Ганить їх також за те, що вони з мадярської загорілості не хочуть ні з ким інакше говорити, тільки по мадярськи.

— І справедливо ганить! — признав урядовець. — І бачиш, Славку, (бо вже кликав його по імені) їм це не допомогло, тільки пошкодило. Нас не змадяризували, хоча майже тисячу літ панували над нами. Хіба тільки осягли, що викликали ненависть до себе.

Ясінський гуцул-газда.

А п. Петриківський додав:

— І вони тепер маленька держава, а народи, що стогнали під мадярським ярмом, приходять до сили та значіння.

Увійшли в Ясінь. Славка дуже здивувало, що побачив тут багато костелів.

— То, Славку, не костели, тільки церкви! — засміявся урядовець. — У Ясіні є шість гр.-католицьких церков, дві православні й одна римо-католицька церква, чи як ти кажеш, костел. Тільки, що деякі греко-католицькі церкви будовані в стилі римо-

католицьких. Найстарша, то оця Струківська церква. Її побудували вірменські купці на приказ Струка в подяку, що віднайшли свої вівці. Ці вівці погубили вони, коли верталися до дому Дацьким Плаєм.

— А чому цей плай називається „Дацький“?

Тут уже п. Петриківський пояснив.

— Бо в давнину ще за римських часів, у II. й III. ст. по Хр. жило тут у Карпатах племя даків. І вони переходили завжди цим плаєм через Карпати. Тому й зовуть його досі „Дацьким Плаєм“.

А урядовець говорив даліше:

— Біля цієї церкви ріс і той ясін, що коло нього карпат-

ські опришки мали завсіди збори. Вони так і говорили, що йдуть до ясеня. Відсіль пішла й назва місцевости.

Друга цікава церква то там на „Страмбі“. Вона побудована не тут, а в вас у Галичині, кажуть, що в Ворохті, де ясінські люди купили її й перевезли сюди.

— Ясінь, це тепер містечко — говорив далше урядовець — ураз із присілком займає воно великий простір. Воно дуже довге й тому є в ньому аж чотири залізничні стації. Колись було це село чисто українське, жили самі гуцули, бо до 50 рр. XIX. ст. не вільно було тут поселяватися жидам.

Але пізніше цю заборону знесено (за цісаря Франца Йосифа I-го), й тепер живе тут теж чимало жидів.

Ясінь лежить у китловині горішньої Тиси, між Чорногорою, Близницею та й Горганями.

Тепер на цю гору перейдемо,

бо з її верха є добрий вид на увесь Ясінь із цілою околицею.

Подалися на гору й відтіля приглядалися гарній околиці.

— Оце сільце — це Ліщина. І його мадяри перезвали були на „Гавасалья“ — говорив урядовець.

— Ця ріка це мабуть Тиса? — спитався Славко.

— Ти вгадав! — сказав урядовець.

— Тису згадується в пісні, що її в нас співають, а яку написав о. Олексій Заклинський ще в 80 рр. минулого століття, як говорили мені татко.

І Славко затягнув пісню:

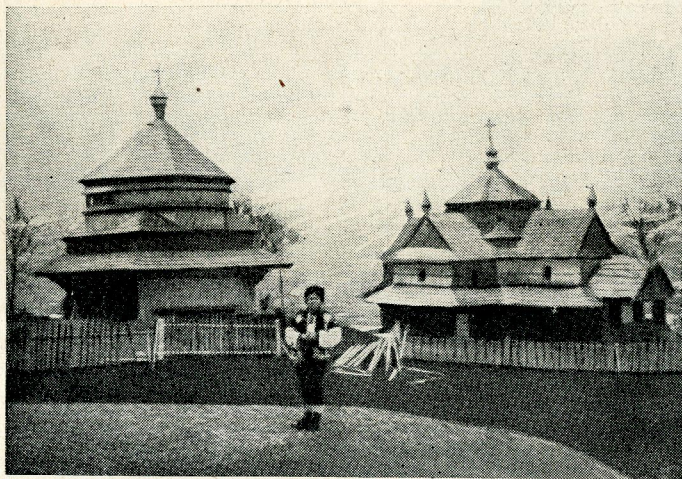
„Там де Чорногора сумно
Угрів край вітає,

Там де Біла Тиса шумно
Чорну здоганяє...“

А відтак спитався:

— А де знаходяться джерела Тиси?

— Ось як іти цією дорогою, що є напроти залізничного двірця, то зайдемо на міжгірря Окілья між верхами Близницею

Струківська церква у Ясіні.

та Свидівцем, бачиш там „туристичний дім“ (захист). Біля нього є джерело Тиси. Але так приказують люди, що на тому місці не є справжнє джерело Тиси. Це тільки тому так казали мадярські інженери, що близько була гарна полянка й догідніш було поставити тут туристичний дім із вежею. Отже й обеліск, що тут поставлений, на невластивім місці. Навподалік бачите за-

Неділя в Ясіні — перед струківською церквою.

ріцьку церкву та греко-католицьку школу.

Пан Петриківський допитався ще про читальні та про школи, а урядовець говорив:

— Читальні не мають у нас іще власних домів і містяться ще при школах. В кожному присілку є при школі й читальня. Крім народніх шкіл є ще „горожанка“, себто

більшеклясова вселюдна школа та фахова школа деревних виробів, нажаль має вона замало учнів.

— А кілька буде в Ясіні вчителів? — спитався п. Петриківський.

— Буде до п'ятдесятки — відповів урядовець.

Тут завважав Славко:

— Збирається на бурю.

— Егеж! — притакнув урядовець. — Бачу, Славку, ти розумієшся добре на погоді.

— Я вже досить находився по Верховині, то й умію пізнавати в горах погоду. Як із ліса, чи з верхів знімається пара, то це заповідає бурю.

— Нема що, — сказав урядовець — вертаймося. Завтра підемо ще на верх Петроса. Це недалеко, сім кільометрів від Ясіня. З цього верха дуже гарний вид на всю Верховину.

І пустилися в напрямі ясінської стації.

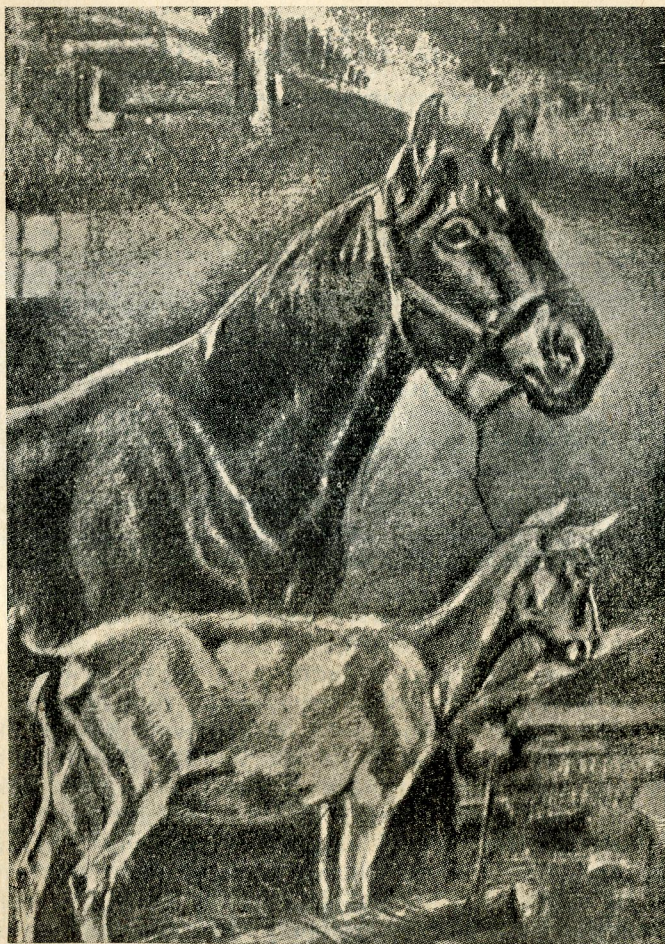
(Дальше буде).

ПРИСИЛАЙТЕ ЗАЛЕГЛУ ПЕРЕДПЛАТУ!

Кінь і коза...

Раз в одній стояли стайні
Кінь і дереза-коза,
Коник завжди був веселий,
А коза була сумна.

Жаль було її коневі
І питав він раз кози:
„Чом ти заєдно сумуєш —
І зігхаєш? Розкажи!“

А коза йому сказала:
„Як не сумувать мені,
Коли вічно я голодна,
Грають труби в животі!“

„І ніяк не розумію,
Що ти ситий є в одно,
Хоч при жолобі одному —
Ми обое стоїмо...“

„Я скажу тобі!“ — кінь каже,
 Бо не вмієш їсти ти!
 Із ясел ти вибираєш
 Найсолодші лиш куски, —

„А все інше викидаєш
 І марнуєш на ніщо, —
 І тому завжди зітхаєш
 І голодна ти в одно“...

„Я ж їм пильно та й уважно,
 Все, що тільки подадуть —
 І тому завжди я ситий, —
 Їдж усе і сита будь...“

Адольф Клявель.

ЛИСТ ШКОЛЯРІВ І ШКОЛЯРОК З ЯСІНЯ на Підкарпатській Русі.

Ясіня, 10. березня 1938.

Дорогі наші Товариші і Товаришки за Карпатами!

Пишу я до Вас листа в імені всіх учнів третьої кляси державної горожанської*) школи в Ясіні. Ми, яко учні третьої кляси, бажали б розпізнатися з Вами, з Вашою школою і шкільними порядками.

У нас в Ясіню діти учаться так:

Цілий шкільний будинок розділений на такі кляси: Приготівка, до якої учні можуть вступати з четвертої кляси народної школи, — перша, друга і третя кляса.

Передусім хочу Вам розповісти про уклад науки і шкільні порядки третьої кляси. Третя кляса має свою самоуправу, яку вибирають так: Кожний учень має право зорганізувати собі «патрію». На листі мусять бути підписані десять членів. Звичайно таких кандидатних лист є в клясі дві, а найбільше три, тому що в клясі є лише трицять учнів. Коли кандидатні листи готові, то в означений день відбувається голосування. Голосування є тайне. Кандидатні листи вивішують на стіну, щоб учні поміркували, на котру листу мають голосувати. Кожна листа має число. При голосуванню кожний учень пише на карточці паперу число листи, на яку хоче голосувати, і мече її до кошика. Як голосування скінчилося, клясовий учитель, або котрийсь із учнів зачинає числити, котра «партія» кілька голосів має. Котра дістала більше голосів, стає самоуправою. Другого дня самоуправа лишається по науці і зпоміж себе вибирають старосту, підстаросту, писаря, контроліра на чистоту, контроліра на книжки, порядчика на шкільнім дворі, касієра і контроліра на точки. Це таксамо вибирається тайним голосуванням. Ця самоуправа має таке значіння:

Староста має пообтирати порох з лавок, провітрити клясу і припильнувати, щоб усі діти вийшли з кляси.

*) Горожанська школа — відповідає нашій давній «виділовій школі» а тепер 5, 6 і 7 клясі вселюдної школи.

Підстароста має пильнувати, щоб усі діти (підчас перерви) вийшли з коридора на шкільне подвір'я і має уважати, щоб діти, виходячи, чи входячи, не бігли по коридорі.

Писар уважає, щоб перед наукою діти не кричали і не вискакували з лавок.

Контролір на чистоту уважає, щоб діти були чисті і не підрані.

Контролір на книжки уважає, щоб книжка кожного учня була чиста й оправлена (завита в папір).

Порядчик на шкільнім дворі уважає, щоб діти не билися або не чинили інших псот. Котрий учень не повинується тим порядкам, того порядчики мають право покарати. Кара є така: Порядок має неслухняного учня три рази нагадувати, щоб поліпшився. Якщо учень не послухає, порядчик зазначає це собі точкою (.). За чотири точки 10 сот. кари. Кожний порядчик передає свої точки контролірові на точки. Той

Учні й учениці 3-ої класи горожанської школи в Ясіні.
(На самім переді посередині стоїть автор листа).

має нагадувати такого учня три рази, щоб заплатив кару. Якщо учень не заплатить, забирають від нього якусь річ. Коли він речі не викупить, то річ зліцитують і кару таки мусить заплатити. Ці гроші збирає касієр і передає клясовому учителеві (господареві кляси). Вони остаються вже власністю третьої кляси, а потім власністю школи. За такі гроші цього року купила наша кляса портрети Богдана Хмельницького та Івана Мазепи. Для цих портретів зробила нам ясіньська різбарська школа рямки, що коштували нас 50 Кч. Купили ми ще хрест з Розп'яттям Ісуса Христа. 30 Кч. дали учням, що їздили на зїзд до Ужгороду. За дальші гроші наміряємо купити портрет Івана Франка. Минулого року купила наша (тоді друга) кляса портрет Тараса Шевченка і зарямувала його, а 30 Кч. дала на греко-католицьку церкву.

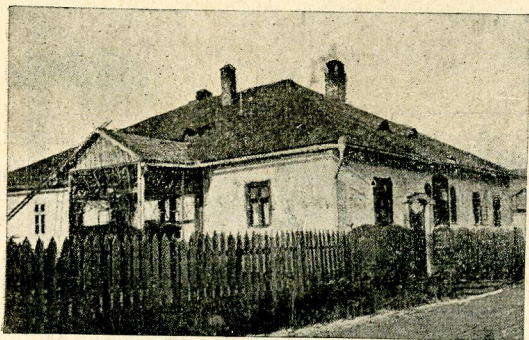
Крім цього є в нас ще вибрана судова і клясифікаційна комісія. Їх теж вибрала самоуправа. Судова 5-членна комісія має таке завдання:

Коли котрийсь учень чи учениця покривдить другого, то покривджений має право дати того на суд. Той, хто завдає на суд, має мати двох свідків.

Судова комісія висліджує провину і причину провини. Винного карається грошевою або тілесною карою.

Клясифікаційна комісія помагає клясовому учителеві зчислювати ноти, провірювати зшитки і таке інше. До всіх цих урядів вибирають і дівчат.

Крім того є ще в нас заведений самоосвітний кружок. Засідання веде предсідник, вибраний цілою клясою. На засідання учні пригтовляються з такою програмою: Один пригтовляє промову, другий реферат, третій казку, інший сміховинки, той деклямацію, тамтой загадки, ще інший співанки, декотрий забобони і ладкання. При засіданні пишуться протоколи, які потім передається клясовому учителеві. На друге засідання, пригтовляються знов інші. На одному засіданні назначують, коли має бути друге. Не забувайте, що ці всі порядки заведені лише в третій клясі, а в інших клясах є лише подібні.

Будинок Горожанської Школи в Ясіні.

Наука у нас іде так, що кожної години учить інший учитель. По третій годині є переставка (перерва), що триває 15 минут. На цій перерві зістаються діти в клясі, їсти або книжки виміняти.

Обовязковими предметами є в нас: Учебна мова (українська), чеська мова, релігія, горожанська наука, історія, географія, числення, геометрія і геометричне рисування, рисування, фізика, а до пів року була й природа. Необовязкові

предмети є: німецька і латинська мова. Котрі учні ходять на німецьке, ті звільнені з ручних робіт, від хлопячого звичайного і від хлопячого геометричного рисування. Дівчата звільнені з трьох годин ручних робіт.

Ці всі порядки і звичаї були заведені і потверджені цілою клясою на початку шкільного року.

Надіюся, що Ви нашого листа радо прочитаєте, наші бажання сповните і чимскорше відповідь нам пришлете.

Много щастя, здоровля і доброго успіху в науці бажає Вам Микола Чокій, (клясовий писар і автор цього листа), всі учні третьої кляси і клясовий учитель Людвик Янік.

* * *

Від Редакції: Читачки й Читачі »Світка«. У відповідь на цей листик до всіх Вас — засипте сердешними листиками своїх ровесниць і ровесників по тім боці Карпат. Адресуйте так:

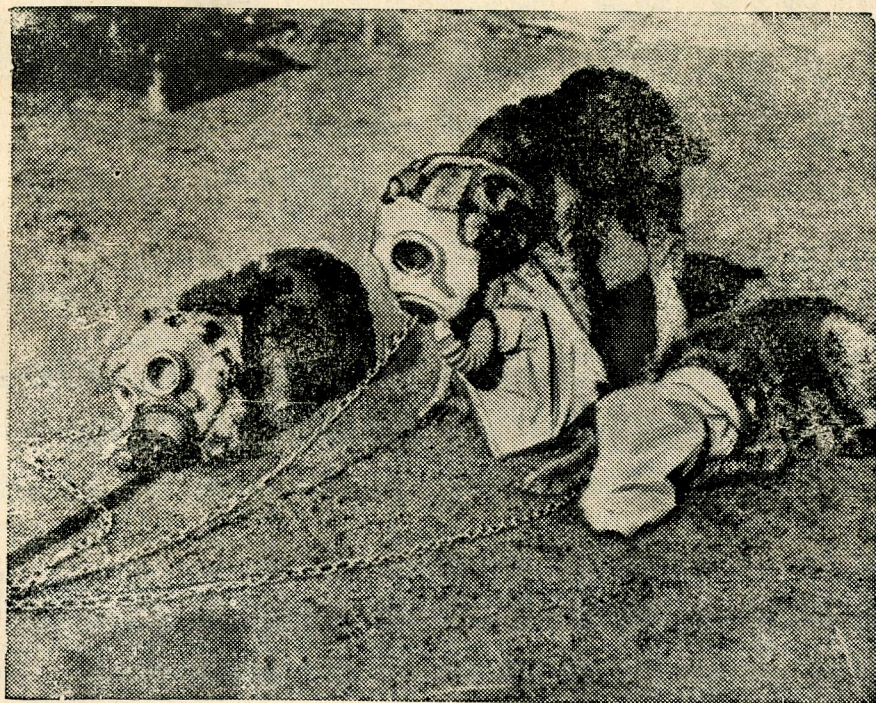
Учні (учениці) III кляси Горожанської Школи в Ясіні,

p. Jasina.
Podkarpat. Ruś.

Československo

(можна ще додати: на руки п. учителя Людвика Яніка).

СОБАКИ НА ВОЄННИХ ВПРАВАХ...

Тепер усі приготуються до війни. А що на війні кидають з літаків також газозі бомби, то люди вчатьсЯ ходити в газозих масках, що хоронять від затроєння. Головно військо вправляєтьсЯ в уживанні масок. Ба, навіть собаки приучуютьсЯ носити газозі маски. Ось, на образку бачимо три англійські собаки в масках. Ті собаки призначені для воєнних послуг, тому і їх мусять приготувити на газозі наступи і небезпеки. А коли то наші Бурки, Босі, Сірки, і як їх там ще звуть — будуть мати газозі маски, коли й ми самі таких масок ще не маємо? ...

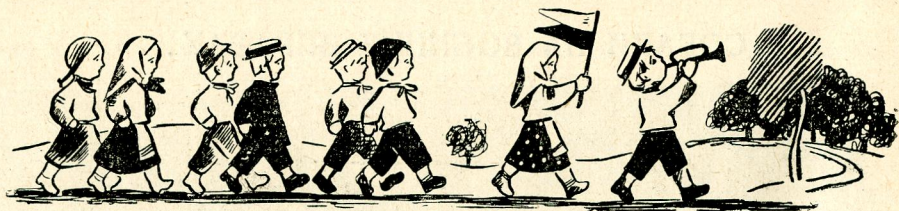

У Франції живе 15-літній хлопець Альберт Беком, що пречудово грає на органах і дає свої концерти. Він також гарно малює. Зрештою подібний він до всіх інших хлопців у тому віці.

В Києві здав іспит з вищої математики 12-літній Борис Корин. Його прийняли на університет. Це наймолодший студент університету в світі.

В Чикаго (Америка) світить рефлектор, що має лампу сили 2 мільярдів свічок. Його світло видно вже на 400 кільометрів, себто ок. 50 наших миль.

Дивне каміння відкрили подорожники в Австралії. Це таке каміння, що хоча його розкинути, то камінь за кілька днів наблизиться до другого каменя, бо те каміння має в собі магнетичне залізо.

ГЕЙ ВЕСЕЛО З ПІСОНЬКАМИ...

(Вакаційна пісня до походу).

Гей, весело, гей безжурно
Станьмо, діти, у ряди...

Гей, гей — станьмо, діти, у ряди!

Кличуть нас до себе дружно
Ліс, левади і сади...

Кличе річка невеличка,
І місточок, кличе луг...

Хочуть всі нас привітати,
Бо природа дітям — друг...

Тож весело, з пісоньками
Машеруймо — раз, два, раз...

На веселії забави
Кожний кущик кличе нас...

Кожний кущик, кожна квітка,
І ціліський Божий світ,

Гейже, діти! Жвавим кроком
Вирушаймо у похід!!! *І. Трешневська-Савицька.*

Примітка: Можна співати на нуту: »Гей, зацвила черемшина«. По кожній двостиховій строфіці приходить рефрен з доданням двох слів: Гей, гей! — і повторенням другого стиха.

ПІДЧАС ВАКАЦІЙ бавтеся весело і набирайте свіжих сил тіла і духа. Але не забувайте також про свого вірного друга, що ним є для Вас: „Світ Дитини“! Хто залягає з передплатою, нехай постарється вислати ще продовж вакацій, щоб по вакаціях міг „Світик“ далі приходити до нього. А хто заплатив точно свою передплату, нехай приєднає за час вакацій одного нового передплатника „Світикові“. Послухайте, любі друзі, цього щирого зазиву, бо інакше „Світик“ матиме сумні вакації.

Як кликати курку ...

Учитель: Михасю, а скажи нам, як буде п'ятий відмінок від слова »курка«.

Михасько: (Думає, думає і не може відповісти).

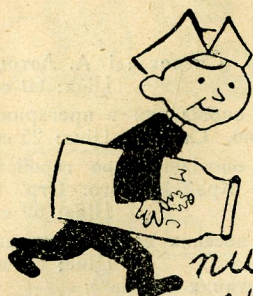
Учитель: Ну, скажи, як ти кличеш курку?

Михасько: Ціп-ціп-ціп-ціп!

Учитель: Та де »ціп-ціп-ціп-ціп«! Таж п'ятий відмінок від »курки« буде: »Курко«.

Михасько: Я також так думав, пане професоре! Але я пересвідчився, що то не так. Коли я кличу: »Курко, ходи сюди!« то вона не йде. Але як закличу »ціп-ціп-ціп« — то зараз біжить.

*пийте
пастеризоване
молоко з „Маслосоюзу“!*

МОЛОЧКО з „МАСЛОСОЮЗУ“!

Малий Івась добре знає,
Що нам сили підкріплює:
Молока з „Маслосоюзу“
Ніколи не забуває...

Навіть — коли на прогульку
Йде він літню порою —
Молоко з „Маслосоюзу“
Несе пляшку під пахою.

Так і ми всі, любі друзі,
Щоб набратись сил нівроку —
Без плящини „М-Союзу“
Не рухаймося ні кроку!

ВАКАЦІЇ — пора мила!
Нагуляємось доволі!
Свіжі сили нам прибудуть,
Бо втомились ми у школі.

охор. знак.

Та щоб справді ум і тіло
Оживити і зміцнити —
В час вакацій нам що-днини
„ПРАЖІНЬ“ каву треба пити!

„ФОРТУНА НОВА“!

Як то добре, що у спеку
Вже не мусимо бідити,
Бо морозеним з „Фортуни“
Легко спеку вхолодити

Та зятяте: /лиш „Фортуна“
Морожене добре має,
Що нам вийде на здоровля
Й сили наші підкріплює.

„ЦЕНТРОСОЮЗ“!

Час вакацій! Пишне літо!
Розкіш — плавати купатись!
І з річок, з потоків бистрих
Сили й гарту набиратись.

Та щоб купіль та ще краще
Нас обмила і скріпила, —
Не забудьмо в час вакацій
Про „Центросоюзу“ мила!

Дуже актуальна під цю пору книжка!

це архівір еспанської літератури — епохальний твір Міґуеля Сервантеса п. з.

»ВИСОКОДУМНИЙ РИЦАР ДОН КІХОТ ІЗ МАНЧІ« У 2 ТОМАХ.

Книжку прикрашує 40 прегарних образків. — Твір сей повинен бути в кожній шкільній бібліотеці та в кожній Читальні —

Ціна 5 зл. — Хто посилає гроші згори не платить коштів пересилки.

Замовлення слати на адресу:

Накладня Михайла Таранька, Львів, ул. Зіморевича, ч. 2.

НОВІ КНИЖКИ!

- 1) **Адамс Л. Маріон:** „Африканські Казки“ — збірка в перекладі А. Лотоцького. Стр. 64. Образків: 36. Ціна: 60 сот.
- 2) **Кашенко Адріан:** „На руїнах Січі“ — історичне оповідання з прегарними ілюстраціями Віктора Цимбала, з барвною окладинкою. Стр. 20. Ціна: 25 сот.
- 3) **Коковський Франц:** „Юнацькі серця“ — збірка оповідань про героїства юнаків з недавно минулих днів. Ілюстрації Юліана Крайківського. Стр. 64. Образків: 13. Ціна: 60 сот.
- 4) **Таранько Михайло:** „Звірячі пригоди“ — збірочка веселих віршованих казок та сміховинок з 68 образками. Стр. 64. Ціна: 60 сот.
(Ця книжечка дуже підхожа для провідниць „Дитячих Садків“).
- 5) **Топеліус Захар:** „Оповідання і Перекази“ — підібрав і переклав Богдан Заклинський. Мистецькі ілюстрації в тексті і обгортка роботи Петра Андрусів. Стр. 64. Образків: 10. Ціна: 60 сот.
- 6) **Шкрумеляк Юра:** „Чародійний кінь“ — казка із збірки „КАЗОК 1001 НОЧІ“ з 11 образками. Стр. 40. Ціна: 40 сот.

Ті книжечки дістанете по всіх українських книгарнях у цілім краю.

Де їх нема — то пишіть за ними прямо до:

Видавництва „СВІТ ДИТИНИ“ — Львів, ул. Зіморовича, 2.

Хто посилав гроші згори разом з замовленням — не платить коштів пересилки. Належитість за книжечки можна посилати також у листі поштовими значками.

Ці книжечки підхожі на вакаційну лектуру!

Кожна інтелігентна українська родина в краю і закордоном постійно передплачує і читає:

„РІДНУ ШКОЛУ“

ілюстрований двотижневик який вже 7 літ виходить у Львові.

Умови передплати:

квартально 3 зл.
річно 10 зл.

Для закордону 2½ долара річно.

Жадайте оказових чисел!

Адреса Редакції й Адміністрації:

Львів, ул. Сикстуська ч. 46.

Хто дбає про здоровля своє, своїх дітей і всього народу — той читає
одинокий гігієнічний місячник:

„НАРОДНЕ ЗДОРОВЛЯ“

з постійним додатком
для дітей!

Цілорічна передплата: 150 зл.

Пишіть на адресу:

Львів, ул. Уейського, ч. 14.

„МАННА ДУХОВНА“

дуже підходячий молитвенник для сільської дітвори, як „нагорода пильности“. Має 8 аркушів друку, в гарній полотняній оправі з витисками на папітурках. Ціна одного примірника 70 сотиків.

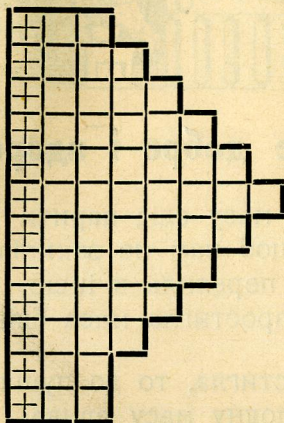
Хто бере найменше 20 примірників платить 10 зл. разом з кошт. пересилки.

„СВІТ ДИТИНИ“ — Львів, ул. Зіморовича ч. 2

Чи відгадаєте

1)

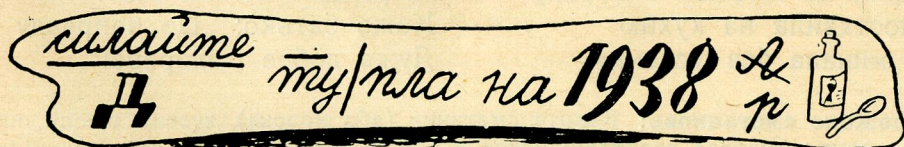

Зброя наших предків.
Великий грецький байкар.
Назва українського рух. Товариства.
Найбільша прикраса на різдво.
Наша Батьківщина.
Вулкан на острові Яві.
Держава в Європі.
Часть світа.
Жінка їжака.
Долішня кінчина.
Перський король.
По латині люблю.

Букви, вставлені на місце хрестиків, дадуть ім'я й назвисько найбільшої української письменниці, якої 25-ліття смерті припадає цього року.

Подав: Роман Лашукевич, з Ужгорода.

2) Ребус для Світикових «післяплатників».

Точні «передплатники» не потребують його розв'язувати.

- 3) Придумайте п'ять трискладових слів, що в них приходилиб такі головні і в такій черзі: - о - и - а, наприклад: **родина!** Подав: М. Кумка.
- 4) До яких літниць їдуть ці панове: а) **Ів. Мирен**, — б) **И. М. Кулинич**, в) **Я. Д. Летин**, — г) **А. Род**, — г) **Ів. Негреб**. Подав: Орест Коваль.
- 5) Читай вперед, читай взад — Один — луциш й заїдаєш,
Завжди вийде той сам склад: В другім — мясо ти мачаєш?
(Подав: Ігор Максимець зі Станиславова).

6) **Ш а р а д а.**

Перше — здивування знак,
Друге — числимо всі так
Як більший є рахунок,
Третє — маму о рятуюнок

Просять вони — полатати.
Цілість — кожний мусить знати,
Бо це **табор** серед гір —
А зоветься:

Подав: Івась Сілецький.

Замітка: Щоб узяти участь у льосуванні нагород за відгадки, треба вислати відгадки цих загадок тільки **разом з відгадками** загадок чисел «Світика» за вересень і жовтень 1938, найдалі дня 10. жовтня 1938. (Відгадки з чч. 3, 4 і 5 і вислід льосування подамо в вересневім числі).

ВЕСЕЛИХ І ЩАСЛИВИХ ВАКАЦІЙ!

Нам і мамі, ГОСПОДИНІ

Морожене сметанкове — дуже добре і здорове!

Надворі гарячо, спека,
 Важко бігати й ходити...
 Каже Ірка: „В таку пору
 Варт морожене зробити!“

І бере сметанки кварту,
 Ще й ванілії додала,
 Й заварила, а окремо
 Жовтки з цукром замішала.

Цукор із жовтками втерла,
 Влила на жовтки сметанку
 І поставила на кухню
 Та мішала без-устанку.

Бо ту масу слід варити
 Так, щоб нам не закипіла!
 Потім перелила в інше,
 Щоб простигла маса біла.

Як застигла, то до пушки
 Ту холодну масу влила
 І так скоро до обіду
 Гарно все заморозила.

По обіді смачно їли
 Морожене сметанкове.
 Каже батько: „Це на правду
 Дуже добре і здорове!“

Морожене сметанкове: Кварта сметанки (або молока), кусень ванілії, пів фунта (півтора горнятка) цукру з 4 жовтками. Маса не сміє закипіти, бо звурдилисьби жовтки. — Коли до маси додати горнятко сильної вареної кави і вимішати, то буде кавове морожене. — В вакаційнім числі 1937 був припис на морожене з суниць або малин.

ЖЕРТВИ.

На «Пресовий Фонд». — Ігор і Любчик Гуцалюки з Біньчарової 60 сот.
 На «Писанку» Р. Ш. — Оріся Цурковська 1 зл.

„СВІТ ДИТИНИ“ виходить раз у місяць в обемі 32 сторін друку.

Умови передплати на рік 1938:

В краю річно 4 зл., піврічно 2 зл., квартално 1 зл. — Для Америки й Канади 1 долар; — для Чехословаччини 25 кор.; — для Румунії 150 леїв річно; для Аргентини 4 пези; — для Бразилії 20 мільрайсів.

Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, ул. Зіморовича 2.

Контото П. К. О. Львів, ч. 503.330.

Телефон 257-87.